

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Hornicko – geologická fakulta

1980 – 2010

Stručná kronika
Hvězdárny a planetária
Johanna Palisy

<http://planetarium.vsb.cz>

Ostrava 2010

Obsah

Vývoj astronomie na Ostravsku od počátku 20. století do roku 1980 . . .	9
Počátky přírodovědného hnutí na Ostravsku	9
Vznik a činnost Přírodovědecké společnosti v Ostravě do roku 1939 . . .	9
Astronomická sekce Přírodovědecké společnosti	11
Ostrava v letech 1939 - 1948	11
Činnost astronomické sekce PS v letech 1939 - 1948	11
Činnost astronomické sekce PS po roce 1948	13
Lidová hvězdárna v Ostravě	13
Hvězdárna a planetárium Báňské měřické základny VŠB	15
Kalendárium	17
rok 1980	17
rok 1981	18
rok 1982	18
rok 1983	18
rok 1984	19
rok 1985	20
rok 1986	20
rok 1987	21
rok 1988	22
rok 1989	22
rok 1990	23
Návštěvnost	23
Zvláštní akce	23
Stav	24
rok 1991	24
Návštěvnost	24
Zvláštní akce	24
Stav	24
rok 1992	25
Návštěvnost	25
Zvláštní akce	25
Odboný program, publikační činnost	25

	Reklama	26
	Technický rozvoj	26
	Stav	26
rok 1993		26
	Návštěvnost	26
	Zvláštní akce	27
	Publikační činnost	28
	Reklama	28
	Technický rozvoj	28
	Stav	29
rok 1994		29
	Návštěvnost	29
	Zvláštní akce	29
	Odborná činnost na hvězdárně	30
	Publikační činnost	31
	Reklama	31
	Technický rozvoj	31
	Stav	31
rok 1995		32
	Návštěvnost	32
	Zvláštní akce	33
	Odborná činnost na hvězdárně	34
	Publikační činnost	34
	Reklama	34
	Technický rozvoj	35
	Stav	35
rok 1996		36
	Návštěvnost	36
	Členství v organizacích	36
	Zvláštní akce	36
	Odborná činnost na hvězdárně	37
	Publikační činnost	37
	Reklama	38
	Technický rozvoj	38
	Stav	38
rok 1997		39
	Návštěvnost	39
	Členství v organizacích	39
	Zvláštní akce	40
	Odborná činnost na hvězdárně	41
	Publikační činnost	41

Reklama	41
Technický rozvoj	42
Stav	42
rok 1998	42
Návštěvnost	42
Členství v organizacích	43
Zvláštní akce	43
Odborná činnost na hvězdárně	44
Publikační činnost	44
Reklama	45
Technický rozvoj	45
Stav	46
rok 1999	47
Návštěvnost	47
Členství v organizacích	47
Zvláštní akce	47
Odborná činnost na hvězdárně	48
Publikační činnost	48
Reklama	49
Technický rozvoj	49
Stav	50
rok 2000	51
Návštěvnost	51
Členství v organizacích	51
Zvláštní akce	51
Odborná činnost na hvězdárně	52
Publikační činnost	53
Reklama	53
Technický rozvoj	53
Stav	54
rok 2001	55
Návštěvnost	55
Členství v organizacích	55
Zvláštní akce	55
Odborná činnost na hvězdárně	56
Publikační činnost	57
Reklama	57
Technický rozvoj	57
Stav	58
rok 2002	59
Návštěvnost	59

	Členství v organizacích	59
	Zvláštní akce	59
	Odborná činnost na hvězdárně	60
	Publikační činnost	60
	Reklama	61
	Technický rozvoj	61
	Stav	61
rok 2003		62
	Návštěvnost	62
	Členství v organizacích	63
	Zvláštní akce	63
	Odborná činnost na hvězdárně	64
	Publikační činnost	64
	Reklama	64
	Technický rozvoj	65
	Stav	66
rok 2004		66
	Návštěvnost	66
	Členství v organizacích	66
	Zvláštní akce	67
	Odborná činnost na hvězdárně	68
	Publikační činnost	68
	Reklama	69
	Technický rozvoj	69
	Nově změřené souřadnice	69
	Stav	70
rok 2005		71
	Návštěvnost	71
	Členství v organizacích	71
	Zvláštní akce	71
	Periodické vzdělávací akce	72
	Odborný program na hvězdárně	72
	Publikační činnost	73
	Reklama	73
	Technický rozvoj	74
	Stav	74
rok 2006		75
	Návštěvnost	75
	Členství v organizacích	75
	Zvláštní akce	75
	Periodické vzdělávací akce	76

Odborný program na hvězdárně	76
Publikační činnost	77
Reklama	77
Technický rozvoj	77
Prodej literatury a služby návštěvníkům	78
Stav	78
rok 2007	78
Návštěvnost	78
Členství v organizacích	79
Zvláštní akce	79
Periodické vzdělávací akce	81
Odborný program na hvězdárně	81
Publikační činnost a další tvůrčí aktivity	81
Reklama	82
Technický rozvoj	82
Stav	83
rok 2008	84
Návštěvnost	84
Členství v organizacích	84
Periodické vzdělávací akce	84
Zvláštní akce	84
Odborný program na hvězdárně	86
Publikační činnost a další tvůrčí aktivity	87
Propagace činnosti	87
Technický rozvoj	88
Stav	88
Mezinárodní rok astronomie 2009	89
Návštěvnost	89
Členství v organizacích	89
Periodické vzdělávací akce	89
Zvláštní akce	90
Odborný program na hvězdárně	92
Publikační činnost a další tvůrčí aktivity	92
Propagace činnosti	92
Technický rozvoj	93
Stav	94
neúplný rok 2010	94
Přehled vybraných akcí a událostí	94
Přehled některých akcí ke 30 astronomickým letům HaP JP:	95
Vesmírná brána - moderní centrum komunikace vědy	95
Dodatek:	97

Historie vzniku BMZ při VŠB a její rozšíření o planetárium	97
Seznam použité literatury	100

Vývoj astronomie na Ostravsku od počátku 20. století do roku 1980

Počátky přírodovědného hnutí na Ostravsku

Od poloviny 19. století patří Ostrava mezi významná průmyslová centra. Město se stalo střediskem hutnictví a těžby černého uhlí. České národní hnutí se však na Ostravsku rozvinulo mnohem později než jinde. V centru pozornosti tohoto hnutí stály především otázky jazyka, kultury a školství. Noví slezští a moravští podnikatelé dosáhli významnějších úspěchů až v 80. letech 19. století, kdy byla také založena Politická a hospodářská jednota v Opavě. V tomto desetiletí, ale národní hnutí neprojevovalo žádnou větší iniciativu v národní politické činnosti. Aktivita starších českých spolků jako byla například Čtenářská beseda, Horník, Občanská beseda a jiné, ale také činnost spolků nově založených jako Moravský klub, Lumír, Matice ostravská a další, postupně ochabovala. Větší aktivitu českého veřejného života v Moravské Ostravě podnítilo až působení dr. E. Palkovského.

Rozmach českého společenského života v 90. letech 19. století dokládá založení českých škol, vybudování prvního českého reálného gymnázia (1897), otevření českého Národního domu (1894), vznik veřejné knihovny a čítárny pro Moravskou Ostravu (1898) a další významné akce. V roce 1904 vznikají v Moravské Ostravě dvě muzea; jedno z podnětu České obchodní a živnostenské průmyslové besedy, základy ke druhému Umělecko-průmyslovému muzeu pro Ostravsko-karvinský uhelný revír položil prof. dr. R. Prisching. Osvětové hnutí plnily i různé čtenářské, pěvecké, dělnické a další spolky. Roku 1910 bylo v Moravské Ostravě celkem 187 takových spolků, z nichž bylo 116 německých, 68 českých a 3 polské.

Vznik a činnost Přírodovědecké společnosti v Ostravě do roku 1939

Jedním z četných českých spolků byla i Přírodovědecká společnost (PS) v Moravské Ostravě, která vznikla koncem roku 1907 z iniciativy několika nadšených přírodovědců z Ostravy a okolí. Její stanovy byly schváleny a přijaty 10. 12. 1907. Měla se stát důležitým osvětovým činitelem nejen pro Ostravsko, ale i pro celou Severovýchodní Moravu a Slezsko.

Nejaktivnějšími členy byli hlavně učitelé a profesori ostravských českých škol. Na ustavující Valné hromadě se každý z 26 přítomných zapojil podle svého zájmu do jedné z pěti odborných sekcí, které byly ustaveny. Byly to sekce entomologická, sekce pro učební pomůcky, sekce fyzikálně-chemická, sekce fotografická a sekce lékařsko-zdravotnická. Během 1. světové války byla činnost společnosti přerušena. Po válce se PS znovu schází v prosinci 1920 jako 8. Valná hromada.

Společnost měla před sebou tyto úkoly:

1. Budit zájem o přírodní vědy a šířit přírodovědné vzdělání pořádáním veřejných lidových přednášek našich vědeckých pracovníků.
2. Konat pravidelné členské schůze s přednáškami a referáty.
3. Pořádat vzdělávací a odborné kurzy.
4. Konat vědecké naučné exkurze.
5. Zřídit knihovnu a čítárnu přírodovědeckých časopisů.
6. Provádět přírodovědný výzkum tohoto kraje.
7. Pečovat o záchranu přírodních památek kraje.
8. Vydávat každoročně sborník vědeckých prací o přírodních poměrech kraje.

Ve dvacátých letech minulého století se PS stala známou v celém městě promítáním přírodovědných filmů. První filmová představení o teorii Einsteinově se konalo v listopadu 1922 v kině Palace. Přírodovědecká společnost propagovala svou činnost v ostravském tisku a vydávala letáčky s programem společnosti na nejbližší období. Snažila se získat pro své cíle mládež a zvýšila proto agitaci na školách. V březnu 1927 dokonce profesor Učitelského ústavu ve Slezské Ostravě Jan Kranich navrhl zřídit na obecných a měšťanských školách školskou sekci pro propagaci přírodních věd. Třicátá léta znamenala v historii PS v Moravské Ostravě dobu jejího největšího rozmachu. Přes složité hospodářské, společenské a politické problémy té doby se přírodovědcům podařilo rozvinout odbornou práci na přírodovědeckém výzkumu Severovýchodní Moravy a Slezska. V době světové hospodářské krize se velmi zhoršila finanční situace společnosti, takže nemohla vydávat ani svůj sborník.

Ostravští přírodovědci se však nevzdali vytčených cílů a dále je za ztížených podmínek prosazovali. Tuto situaci dobře vystihují slova jednatele PS středoškolského profesora Jindřicha Vodičky, který v roce 1934 do kroniky napsal: „V době, v níž se jedná o holou existenci, zdají se všechny kulturní snahy zbytečností, ne-li balastem.“ Považuje však kulturní a osvětové snažení PS „za jednu z neposledních cest, které nás bezpečně vyvedou z míry zmatků a nejistoty, tím spíše, že člověk vždy v dobách zoufalství vracel se k přírodě, aby v ní načerpal útěchy a síly k novému životu. Příroda učí skromnosti, jednoduchosti, přímosti a pravdě, ale dodává též síly, odvahy a vzájemné důvěry.“ Zprávy o spolkové činnosti zveřejňovali také v časopisech Vědecký svět a Styk, v ročence Rok lidovýchovné práce, V Širším Ostravsku, ale také v ostravském tisku v Moravsko-slezském deníku, Českém slově a v Duchu času. Vlastním nákladem PS vydala v té době spis dr. Millera „Kosmické vlivy na život zemský“ (1930). V roce 1939 stála PS před

---

vážným rozhodnutím. Nadále vydávat svůj sborník, či přijmout nabídku přírodovědeckých klubů v Praze, v Košicích a PS v Kladně, které ji navrhovaly, aby se spolkovým orgánem všech osmi tehdejších přírodovědeckých spolků stal časopis Vědy přírodní. PS návrh odmítla, protože by jí tímto odpadly rozsáhlé styky se zahraničím udržované prostřednictvím výměny jejich sborníků.

Astronomická sekce Přírodovědecké společnosti

Dne 10. ledna 1921 byla ustavena sekce astronomická, jejímž předsedou byl zvolen Adolf Melichar, který byl také pokladníkem PS. Sekce začala odebírat časopis Říše hvězd, který začala v roce 1920 vydávat Česká astronomická společnost (ČAS) v Praze. V roce 1922 zorganizovala sekce astronomický kurz, který se těšil velkému zájmu. Dále jsou zprávy o činnosti astronomické sekce PS velmi kusé. Např. v roce 1928 prof. Šmolík a učitel Král z reálného gymnázia a A. Melichar pozorovali planetu Mars spolu s 20 studenty reálného gymnázia.

V roce 1931 se sekce rozšířila na matematicko-astronomickou sekci a novým předsedou se stal dr. Alois Herink. Zprávy o činnosti sekce v letech 1935 až 1938 nebyly nalezeny.

Ostrava v letech 1939 - 1948

Okupace města nastala 14. března 1939, kdy byl nastolen protektorátní režim. Přes všechny represálie ze strany okupantů se však Ostravsko nikdy nestalo klidným zázemím nacistických armád. Ostrava byla osvobozena 30. dubna 1945. V září 1945 prezident republiky podepsal dekret o přemístění Vysoké školy báňské z Příbrami do Ostravy. V roce 1946 byla ve městě zřízena odbočka pedagogické fakulty brněnské Masarykově univerzity. V tomto období se vytvářely podmínky pro další rozvoj vědy a kultury.

Činnost astronomické sekce PS v letech 1939 - 1948

Těžiště odborné práce PS spočívalo v sekcích. Pravidelné schůzky pořádaly pouze astronomická, entomologická a mineralogicko-geologická sekce. Nejaktivnějším odborem se stala obnovená sekce astronomická, jejímž předsedou se stal středoškolský profesor ing. Vilém Gajdušek a v roce 1944 hutní inspektor ing. RNDr. Jaroslav Klír, a která dosáhla dosud nevídaného rozmachu. U zrodu sekce v prosinci 1939 stálo něco málo přes 20 členů. Její zásluhou se velmi rozrostla členská základna PS. Na pravidelných schůzích přednášeli odborně vzdělaní členové. Pro názornost svá vystoupení doprovázeli promítáním diapozitivů či filmů. Scházeli se nejprve v knihovně PS v muzeu, pak v kavárnách Opera a Fénix. Zde mohli přesunout se souhlasem výboru PS část odborné literatury o astronomii a založit si svou vlastní knihovnu. Rovněž pořadali pozorování svým dalekohledem. Sekci se podařilo jako jediné vyvinout rozsáhlejší osvětovou činnost. Astronomická sekce PS se znovu stala v roce 1939 také členem České astronomické společnosti, která

---

měla své sídlo v Praze. Zde se soustřeďovala veškerá astronomická práce v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. A zde také zasílaly všechny odbory sekce výsledky svých pozorování a svých prací k dalšímu zpracování.

V činnosti bylo šest odborů, které se specializovaly pouze na určitou oblast astronomie. Šlo o následující odbory:

Odbor pro pozorování proměnných hvězd Pod vedením Ferdinanda Hrušky pozorovali proměnné hvězdy pouhým okem i dalekohledem. V letech 1939 až 1941 vykonali členové 1018 pozorování proměnných hvězd.

Odbor pro pozorování meteorů Vedoucím odboru byl ing. Felix Dvořák. Výcvik pozorovatelů meteorů prováděl dlouholetý pozorovatel odborný učitel Jan Píšala. Odborměl dvě pozorovací stanice: Radvance a Mariánské hory. Například v roce 1940 bylo pozorováno ve 48 dnech za 59 hodin celkem 547 meteorů.

Odbor pro pozorování Slunce Vedoucím byl redaktor Bedřich Čurda-Lipovský. Pokud počasí dovolovalo, pozorovali Slunce denně. Sledovali především výskyt protuberancí a slunečních skvrn a vypočítávali pokaždé také relativní číslo sluneční činnosti. Zajímavé a velké skvrny také zakreslovali a zákresy zasílali do Prahy ČAS, která zasílala všechny zákresy společně univerzitní hvězdárně do Curychu. K dispozici měli dalekohledy - refraktory o průměrech 160 mm, 60 mm a 50 mm. Od počátku činnosti do roku 1944 vykonali 1439 pozorování Slunce.

Odbor pro pozorování planet a Měsíce Zde byl vedoucím vrchní inspektor ing. Jan Venclík. Členové odboru soustavně sledovali povrchové útvary na planetách. K dispozici měli 8 dalekohledů o průměrech 60, 80 a 120 mm (refraktory) a 120, 150 a 160 mm (reflektory). Velmi zdařilé byly kresby Marsu při jeho opozici v roce 1939, které byly např. zaslány Lickově hvězdárně v Kalifornii, která jejich příjem pochvalně kvitovala a vystavila je v místní univerzitní knihovně. Sledováním Měsíce za librací byly mapovány jeho okraje, které dosud nebyly kartograficky zpracovány, přičemž dosáhli solidních výsledků.

Odbor přednáškový Vedoucím byl prof. Alois Peřina. Úkolem odboru bylo vzbuzovat zájem o hvězdářství, podchytit všechny, kteří mají zájem, získat je ke spolupráci členstvím v astronomické sekci PS a ČAS v Praze, tento zájem podporovat a vést správným směrem. V letech 1940 - 43 uspořádal odbor pro zájemce 6 astronomických kurzů v Masarykově lidové škole a 4 kurzy ve Frýdku - Místku při tamní Vyšší škole lidové. Veřejné a rozhlasové přednášky až na výjimky se konat nemohly, proto alespoň vzdělávali členstvo ostatních sekcí PS na členských schůzích. Odbor vydal v roce 1941 pod

---

redakcí B. Čurdy-Lipovského první astronomickou propagační brožurku na Ostravsku s názvem „Pozorujeme oblohu“ a mapku hvězdné oblohy od ing. dr. Jaroslava Klíra.

Technický odbor Odbor, který se zabýval především stavbou dalekohledů pro členy, vedl prof. ing. Vilém Gajdušek. Byly zhotoveny refraktory o průměrech 70 - 120 mm a reflektory o průměrech 90 - 250 mm, a řada čočkových i zrcadlových objektivů i okulárů. Dále bylo zhotoveno několik azimutálních i paralaktických montáží. Ze 64 členů sekce mělo 20 členů vlastní dalekohledy - výsledky práce technického odboru. dr. ing. Jaroslav Klír sestrojil dva nomogramy k měření výšky a azimutu hvězd, které byly také zveřejněny v časopise „Říše hvězd“.

Již v roce 1941 se plánovala výstavba ostravské hvězdárny. Pro její výstavbu připravil odbor technickou zprávu a stavební program. Ovšem více se tehdy vykonat nepodařilo. Astronomická sekce u příležitosti Valných hromad PS v letech 1941, 1942, 1943 uspořádala výstavy, na kterých vystavovala své astronomické přístroje, astronomické pomůcky a odbornou literaturu svého oboru.

Práce této agilní sekce byla do jisté míry závislá na osobnostech, které stály v jejím čele. Hlavním organizátorem, propagátorem a duší veškeré činnosti sekce byl její tehdejší jednatel, redaktor Bedřich Čurda-Lipovský. Proto také, když byl v roce 1944 zatčen a deportován do koncentračního tábora, její činnost až do konce 2. světové války výrazně ochabla.

Po válce začala být astronomická sekce PS znovu aktivní. S podlomeným zdravím se vrátili z koncentračních táborů její aktivisté redaktor Bedřich Čurda-Lipovský, odborný učitel Jan Píšala a další. Avšak již 12. května 1945 připravila sekce výstavku ve výkladní skříni Melantrich na Nádražní třídě a další mnohem větší výstavu zpřístupnila veřejnosti v Ostravském muzeu (otevřeném ve Staré radnici) v letech 1946 a 1947. Zlatým hřebem zde byl unikátní astronomický orloj pana Jana Maška, který se dnes nechází v Ostravském muzeu. V roce 1947 členové pokračovali v tradici astronomických kurzů. Udržovali styky i s jinými spolky a hvězdárnami, dokonce se přihlásili za člena Sociétés astronomique v Paříži.

Činnost astronomické sekce PS po roce 1948

Po roce 1948 byla opět neaktivnější astronomická sekce PS s astronomickými kurzy a rozsáhlou přednáškovou činností. V roce 1954 její tajemník Bedřich Čurda-Lipovský téměř sám uspořádal 137 přednášek a v roce 1952 se sekci podařilo zorganizovat dokonce 250 přednášek. Centrem snah astronomické sekce PS v poválečném období však bylo zřízení Lidové hvězdárny v Ostravě.

Lidová hvězdárna v Ostravě

Před druhou světovou válkou nebyla na Moravě jediná hvězdárna (s výjimkou

---

malé pozorovatelný na Vysoké škole technické dr. E. Beneše v Brně a amatérských pozorovatelů nepřístupných veřejnosti), která by se zabývala popularizací astronomie.

Po válce se pořádaly nejprve sbírky na obnovu Petřínské hvězdárny. Členové astronomické sekce shromáždili a odeslali do Prahy 7.500,- Kčs. Počátkem roku 1946 vypracovali návrh na zřízení Lidové hvězdárny v Ostravě a podali jej Národnímu výboru města Ostravy s žádostí o finanční podporu. Členové se zúčastnili 1. sjezdu Moravských hvězdářů-amatérů ve Vsetíně (7. srpna 1949), kde se mimo jiné projednávalo zřízení hvězdáren v Prostějově, Vsetíně a v Ostravě. Ve dvou předcházejících městech byly již nové hvězdárny téměř dokončeny, jen v Ostravě se stále nic nedělo, přestože ing. dr. Jaroslav Klír vypracoval příslušné plány na výstavbu.

Teprve v roce 1952 bylo rozhodnuto, že hvězdárna bude postavena na terase domu Fénix na Českobratrské ulici. Na hodinové věži nad 5. patrem domu byla postavena kopule o průměru 4,8 m. Byl zde umístěn reflektor s optikou ing. V. Gajduška o průměru 200 mm a další přenosné přístroje. Materiál na výstavbu věnovaly darem různé státní firmy. Členové sekce odpracovali na stavbě přes 1000 brigádnických hodin a významně se podíleli na vnitřním zařizování hvězdárny. Umístili sem své astronomické přístroje a dalekohledy.

V dubnu 1955 se hvězdárna stala osvětovým zařízením tehdejšího Městského národního výboru v Ostravě a mohly se v ní pořádat astronomické kurzy. Pro veřejnost byla hvězdárna oficiálně otevřena v červnu 1956. Definitivně byla dokončena až počátkem roku 1958. Jejím ředitelem byl jmenován ing. František Světák a tajemníkem se stal redaktor Bedřich Čurda-Lipovský. Od roku 1955 se činnost všech odborů astronomické sekce PS prakticky přenesla na vzniklou Lidovou hvězdárnu. V roce 1953 byla provedena reorganizace členské základny, po které měla už jen 50 členů. O vývoji Přírodovědecké společnosti v 50. letech existuje mnoho písemných zpráv. Počátkem 60. let činnost PS postupně upadala, až zprávy o ní docela zanikly.

Astronomická sekce z Přírodovědecké společnosti vystoupila a pracovala dále při Lidové hvězdárně. Sekce se tak zbavila řady povinností a mohla volněji disponovat finančními prostředky. Vynikající organizátor a popularizátor astronomie na Ostravsku, Bedřich Čurda-Lipovský, vykonával od roku 1961 také funkci ředitele hvězdárny. Po jeho úmrtí dne 21. 10. 1962 došlo ke sporům o vedení hvězdárny a následnému rozchodu aktivních členů s jejím novým vedením. Činnost hvězdárny ochabla a ve stejné době došlo také ke ztrátě podstatné části dokumentace o činnosti hvězdárny.

V říjnu 1962 byla hvězdárna převedena do správy Osvětové besedy NVO. Od roku 1963 do roku 1972 organizoval její činnost nadšený astronom-amatér Tomáš Pertile, který se věnoval především měření okamžiků zákrytů hvězd Měsícem a popularizací kosmonautiky. V letech 1963 až 1966 s ním spolupracoval na částečný

úvazek také fotograf jugoslávské národnosti Slavko Briški. Od roku 1969 Tomáš Pertile promítal na hvězdárně s velkým úspěchem 16 mm filmy z amerických výprav APOLLO, což bylo nadřizenými shledáno nežádoucí. Proto od roku 1972 přebírá vedení hvězdárny astronom-amatér ing. Milan Vlček. V roce 1974 je však i on nucen rezignovat. Hvězdárna je pak rok naprosto bezprizorní.

V letech 1975 až 1981 organizovala činnost hvězdárny učitelka Olga Dolanská. Hvězdárnu navštěvovaly exkurze ze ZŠ, SŠ i jednotlivci. Pravidelně se zde scházeli členové dvou astronomických kroužků, kteří také pomáhali při demonstracích oblohy pro veřejnost.

V kopuli byl v této době k dispozici hlavní dalekohled refraktor 160/2400 mm s koronografem a Schmidtovou komorou o průměru korekční desky 200 mm (vše optika ing. V. Gajdušek a mechanika F. Kozelský). Dále bylo možné pozorovat přenosnými dalekohledy (čtyři zrcadlové dalekohledy o průměru 100 mm, 2 menší refraktory, 2 monary, 1 binar a 1 triedr).

Snad pod vlivem zpráv o výstavbě planetária BMZ v Ostravě - Porubě přestalo ObKS Ostrava A (dříve Osvětová beseda) jakkoli podporovat činnost hvězdárny na tehdejší Revoluční třídě (dnes ulice Českobratrská). Zanedbaná údržba a celková zchátralost objektu nakonec způsobily, že hvězdárna byla dne 1.9.1980 z technických důvodů pro veřejnost uzavřena.

Na veřejnou kritiku reagoval NVO definitivním uzavřením hvězdárny v roce 1981. Ostravská veřejnost tím přišla o jedinečnou možnost návštěvy pozorovatelných v centru města. Při pozorování Slunce, Měsíce, planet a jasných hvězdných objektů totiž městské přesevětlení oblohy nevádí.

Je smutnou skutečností, že bohaté přístrojové vybavení hvězdárny se nepodařilo zachovat a převést na tehdy vznikající hvězdárnu a planetárium BMZ v Ostravě - Porubě.

Hvězdárna a planetárium Báňské měřické základny VŠB

Již v roce 1945 po přeložení Vysoké školy báňské (VŠB) z Příbrami do Ostravy navrhoval tehdejší vedoucí ústavu důlního měřictví a geodézie a rektor VŠB akademik František Čechura zřízení výzkumného ústavu pro důlní měřictví. Teprve až po roce 1960 byl návrh Ministerstva školství v Praze schválen, ale nebyl realizován. Z nutnosti komplexního řešení problematiky důlního měřictví vyplývaly snahy o zřízení samostatného výzkumného pracoviště tohoto oboru. Reálnou podobu dostaly v letech 1972-73, kdy byl předložen konkrétní návrh na zřízení pozorovací stanice - observatoře pro vědecko-odborné práce, pro pedagogickou činnost v rámci VŠB a pro všeobecnou popularizační činnost.

V lednu 1974 byl schválen návrh investičního záměru vybudovat „Astronomicko-geodetickou a geofyzikální základnu“ (AGGZ - pracovní název) v Ostravě - Porubě jako sdruženou investici Ostravsko-karvinských dolů, tehdejšího oborového ředitelství, VŠB a ObNV Ostrava - Poruba. V roce 1975 byla mezi uvedenými

---

partnery uzavřena „Smlouva o sdružení činnosti a prostředků při výstavbě a provozu AGGZ OKR.“ Pro zajištění provozu BMZ byl dne 15. 10. 1980 uzavřen mezi OKD, VŠB a Národním výborem města Ostravy (NVO) (místo ObNV Ostrava - Poruba) 1. dodatek ke smlouvě. V těchto dvou základních dokumentech byl stanoven způsob účasti všech tří partnerů (GŘ OKD, NVO a VŠB) při projekčních pracích, při vlastní výstavbě objektů a zařízení i při provozu základny. Provozovatelem BMZ se stala Vysoká škola báňská.

Jde o ojedinělý případ v ČSSR, kdy hvězdárna a planetárium - zařízení určené především pro doplňkovou výuku astronomie základních a středních škol, a pro popularizaci astronomie a příbuzných věd - provozuje vysoká škola. Původní Báňská měřická základna (formálně byla zrušena v roce 1994, podrobněji viz dále) byla sdruženým pracovištěm tří organizací: Vysoké školy báňské, Ostravsko-karvinských dolů a tehdejšího Národního výboru města Ostravy. Báňská měřická základna byla rozdělena do tří oddělení: důlního měřictví, hornické geofyziky se seismickou stanicí, hvězdárna a planetárium.

Oddělení důlního měřictví bylo zrušeno v roce 1994 při změně struktury Hornicko-geologické fakulty VŠB-TU Ostrava, provoz seismologické stanice byl téměř zcela automatizován. Hvězdárna a planetárium se staly součástí Institutu geodézie a důlního měřictví.

Kalendárium

V následujících kapitolách je podrobně popsána činnost hvězdárny a planetária v jednotlivých letech. Informace z let 1980 až 1988 autor čerpal z velmi sporadických archivních materiálů a mohou tedy obsahovat řadu nepřesností. Událostí pozdějších, od roku 1989 až do současnosti, již byl také účasten.

• rok 1980

Stavba planetária, která byla započata v roce 1979, se chýlí ke konci. Probíhají dokončovací stavební úpravy (elektřina, podlahové krytiny, obklady). V sále planetária dokončují technici firmy Carl Zeiss Jena instalaci přístroje planetária RFP DP-Space Master a jeho příslušenství. Je připravován první audiovizuální program pro slavnostní uvedení planetária do provozu.

Dne 15. října 1980 bylo planetárium slavnostně otevřeno a zpřístupněno prvním návštěvníkům. Pozvaní hosté shlédli program „Technické možnosti planetária“ (autorem byl RNDr. Zdeněk Okáč z brněnského planetária) a prohlédli si hvězdárnu.

Vybavení planetária činil jen samotný projekční přístroj - planetárium RFP DP - v té době nejmodernější typ v Československu - a 100 židlí. Ostatní prostory nutné k zajištění pravidelných návštěv škol a veřejnosti (šatny, pokladna, přednáškový sál, promítací kabina) nebyly dokončeny ani vybaveny potřebným zařízením a technikou. Proto byla činnost planetária od počátku omezena na zkušební provoz.

Exkurze probíhaly formou hromadných návštěv pracovníků různých organizací a závodů. Pro školy nebylo planetárium zatím zpřístupněno. Protože planetárium bylo součástí Báňské měřické základny (dále jen BMZ), první návštěvníci si prohlíželi celé pracoviště - oddělení důlního měřictví i seismickou stanicí. Do konce roku 1980 se exkurzí zúčastnilo 736 osob. Počet pracovníků planetária byl naprosto nedostatečný: od 1. 9. 1980 zajišťovali činnost v planetáriu učitelka ZŠ Lenka Hrdličková, pracovnice ObKS Poruba a správce BMZ Stanislav Hrdlička, pracovník VŠB. Od počátku listopadu 1980 nastoupil ing. Jiří Neuwirt, absolvent ČVUT Brno, který se stal na 4/8 úvazek vedoucím planetária a na zbytek úvazku pracoval v oddělení důlního měřictví. V prosinci byl do planetária přijat další zaměstnanec ObKS Poruba, pan Aleš Banet, vyučený optik, který se měl starat i o provoz hvězdárny. Činnost BMZ a tedy i planetária řídila „Koordinační rada“, složená ze zástupců organizací, které se na výstavbě BMZ podílely. Za OKD GR ing. Jaroslav Ondruš, za VŠB doc. ing. Antonín Malíř, CSc. A za NVO - ObNV Poruba ing. Sasín.

● rok 1981

V planetáriu a na hvězdárně probíhal dále zkušební provoz. Pozornost je zaměřena hlavně na dokončení interiérů přednáškového sálu, promítací kabiny, fotokomory, knihovny, pokladny a šaten, na vybavení pracoviště nábytkem, přístroji, zařízením a materiály nezbytnými pro provoz a tvorbu nových programů.

Planetárium bylo v tomto roce v provozu 395 hodin (zkušební provoz, nahrávání pořadů), 70 exkurzí se zúčastnilo 2200 osob. Pro školy byly dokončeny a nahrány 2 pořady: Pohled ke hvězdám a Naše Země v prostoru a čase. Nahrávání probíhalo na oddělení didaktických služeb VŠB.

Personální obsazení však zůstává téměř stejné - vedoucí planetária na 4/8 pracovní úvazek (ing. Neuwirt), dva lektori ObKS Poruba (L. Hrdličková, A. Banet). Opravy a údržbu planetária zajišťuje správce Stanislav Hrdlička. Koordinační rada zpracovala „Návrh vzdělávacího a odborného programu“ ing. Bohumila Malečka a časový snímek týdenního programu HaP a doporučila zahájení pravidelného provozu po dokončení interiérů, technického vybavení a po zajištění tohoto obsazení: 1 vedoucí planetária, 4 lektori, 1 elektronik, 1 optik - jemný mechanik, 1 promítač - fotograf, 1 pracovnice pro propagaci, 1 administrativní pracovnice, 1 pokladní, 2 uklízečky, 2 šatnářky - uvaděčky, celkem tedy 15 zaměstnanců.

● rok 1982

Zkušební provoz pro organizované návštěvy se rozšířil o školní exkurze a skupiny pedagogů. Cílem bylo ověření možností provozu pro školy do budoucna a seznámení pedagogů s planetáriem a jeho využitím ve výuce. Akce pro školy byly pořádány ve spolupráci s MěPS Ostrava.

Planetárium bylo v provozu 410 hodin (zkušební provoz, nahrávání impulsů, opravy). Během roku proběhlo celkem 145 exkurzí jichž se zúčastnilo 6 890 osob. Z toho bylo 37 exkurzí pro učitele a žáky ZŠ (290 pedagogů a 2 450 žáků), 23 exkurzí pro studenty gymnázií a VŠ (1 650 osob) a 85 ostatních exkurzí (2 500 osob). Program v planetáriu byl doplněn prohlídkou astronomické observatoře nebo promítáním populárně naučných filmů.

● rok 1983

I v tomto roce dále probíhá v planetáriu a hvězdárně zkušební provoz. Interiéry chodeb a šaten byly sice dokončeny, promítací kabina a přednáškový sál byly vybaveny nejpotřebnějším zařízením, na hvězdárně bylo doplněno přístrojové vybavení o další dalekohledy a příslušenství coudé refraktoru, ale pravidelný denní

---

provoz pro školy a veřejnost nebylo možno se stávajícím počtem zaměstnanců zajistit.

Vedoucí planetária ing. Neuwirt odjel v dubnu na 8 měsíců služebně do Mongolska, lektor ObKS Aleš Banet v dubnu emigroval, na jeho místo nastoupil v říjnu Alfréd Weidel (úředník). Takže programy v planetáriu zajišťovala po většinu roku lektorka Lenka Hrdličková formou předem smluvených exkurzí pro organizace a školy. Během roku bylo uskutečněno 120 exkurzí, jichž se zúčastnilo 5 800 osob. Koncem června proběhla oprava planetária pracovníky Carl Zeiss Jena.

Ve spolupráci s ČSVTS a pobočkou ČAS byly uspořádány dva odborné semináře: 28. dubna - seminář ke Dni kosmonautiky (130 účastníků) a 3. listopadu pak ve spolupráci s Hvězdárnou a planetáriem M. Koperníka v Brně „Celonárodní astronomický seminář pro pracovníky hvězdáren a planetárií“ (70 účastníků). Většina našich kolegů z jiných pracovišť se tak poprvé seznámila s ostravským planetáriem.

● rok 1984

Provoz v planetáriu a hvězdárně byl dále zajišťován formou organizovaných návštěv skupin z různých závodů a institucí, exkurze pro školy byly ve spolupráci s MěPS Ostrava zařazeny do systému „Mládež a kultura“, systému „komplexního působení na děti a mládež prostředky kultury“. Školám se tak dostalo více informací o planetáriu, veřejnost však byla informována minimálně.

Změnil se systém objednávání exkurzí. Místo písemného objednávání, kdy každá žádost o exkurzi musela být schválena ředitelem BMZ a písemně potvrzena, se začalo s pružnějším telefonickým objednáváním.

Ve srovnání s léty 1981 - 1983 se návštěvnost zvýšila čtyřnásobně díky větší informovanosti škol. Planetárium začaly navštěvovat také školy z přilehlých okresů a ze Slovenska. Během roku bylo uskutečněno 358 exkurzí, kterých se zúčastnilo 24 727 osob, z toho 18 902 dětí a 5 825 dospělých. Provoz v planetáriu zajišťovali stejně jako v minulých letech pouze 2 lektoři, kteří byli k 1. 1. 1984 převedeni z ObKS Poruba na VŠB (L. Hrdličková, A. Weidel). V případě potřeby vypomáhal při exkurzích ing. J. Neuwirt. A. Weidel v srpnu 1984 pracovní poměr ukončil a v září nastoupil absolvent gymnázia Pavel Kapoun.

Pro planetárium byly dokončeny 3 pořady: „Vyprávění o sluníčku“ (podle knihy Pavla Příhody zpracovala L. Hrdličková), „Procházka hvězdným vesmírem“ (L. Hrdličková) a ruská verze programu „Technické možnosti planetária“ (ing. J. Neuwirt).

Pořady byly opět nahrávány téměř amatérsky ve studiu didaktického oddělení VŠB za vydatné pomoci pana Josefa Poláka, který zhotovil také několik set nových diapozitivů. Velmi cennou pomoc poskytl ostravskému planetáriu i kole-

gové z Prahy (ing. Pavel Příhoda), z Brna (RNDr. Zdeněk Okáč) a RNDr. Hynek Koutný z Opavy. Všechny dosud vytvořené pořady namluvil herec Stanislav Šárský.

Na hvězdárně byla nepravidelně sledována sluneční činnost a zakreslovány jevy ve fotosféře. S RNDr. Ladislavem Křivským, CSc. Ze slunečního oddělení AÚ ČSAV v Ondřejově byla projednána možnost zapojení astronomické observatoře BMZ do celostátní sítě pozorovatelské služby FotosfereX. Dne 25. října byl uspořádán astronomický seminář ve spolupráci s pobočkou ČAS Ostrava.

● rok 1985

Od 1. května 1985 byl zahájen pravidelný provoz pro veřejnost a to ve středu a v sobotu v 16.00 hodin v planetáriu a od 20.00 hodin (21.00) na hvězdárně.

V srpnu byl provoz planetária zastaven pro závažnou poruchu až do provedení opravy servisními technikami fy Carl Zeiss Jena v listopadu 1985.

Pro školy a veřejnost bylo do srpna zajištěno 237 exkurzí, jichž se zúčastnilo 13 020 osob, z toho 9 590 žáků ZŠ, SŠ a 3 430 dospělých.

Provoz v planetáriu zajišťovali do 30. 4. Dva lektori (L. Hrdličková, P. Kapoun). Od 1. 5. Nastoupili do pracovního poměru další dva lektori: Josef Marek, který se stává zároveň i novým správcem BMZ místo S. Hrdličky (15. 2. ukončení pracovního poměru na VŠB) a na 4/8 Ivana Míchalová (od července 1985 Marková), učitelka fyziky a chemie pro ZŠ a SŠ. Jsou to první lektori v ostravském planetáriu, kteří mají praktické zkušenosti s astronomií. Jejich zásluhou se rozbíhá i využití hvězdárny k pozorováním pro veřejnost. Ivana Míchalová právě dokončuje pomaturitní studium astronomie ve Valašském Meziříčí. Začátkem května nastoupil na oddělení důlního měřictví ing. Milan Kičmer a zároveň začíná pracovat na 1/4 úvazek jako elektronik planetária. Lenka Hrdličková odchází v září na roční neplacené volno.

Mezi VŠB a NVO je projednávána hospodářská smlouva o financování dalších materiálových potřeb z prostředků NVO - odboru kultury.

● rok 1986

V planetáriu a hvězdárně běží pravidelný provoz pro školy i veřejnost. Dosud není vyřešena právní otázka vstupného, pořady stále probíhají zdarma.

Během roku se exkurzí zúčastnilo celkem 28 886 osob, z toho: astronomické pozorování pro veřejnost (62 akcí - 1 479 osob), pořady pro školy (231 akcí - 15 318 osob), exkurze s odborným výkladem (189 akcí - 8 860 osob), filmová pásma (42 akcí - 2 572 osob), jiné akce (37 - 657 osob).

V důsledku vážné poruchy na hlavním přístroji planetária a diaprojektorech byl provoz od 23. dubna do 13. května zastaven.

V říjnu byl uskutečněn třídní seminář pro lektory planetárií z celého Československa. Hlavním pořadatelem byl RNDr. Zdeněk Okáč z Brna.

V průběhu celého roku natáčela v planetáriu Československá televize Ostrava soutěžní pořad „Všechno za minutu“.

Úspěšná spolupráce probíhá s MěDPM Ostrava, který je zřizovatelem astronomického kroužku a klubu. Astronomický klub se pravidelně schází v prostorách HaP pod vedením manželů Markových. Ti také organizovali pozorování Halleyovy komety pro veřejnost. Během roku 1986 byl ve spolupráci s odborem kultury MěNV v Ostravě připraven návrh hospodářské smlouvy o spolupráci při popularizační činnosti HaP na BMZ. Návrh předložil nový ředitel BMZ ing. Ivo Černý, CSc.

Provoz planetária a hvězdárny zajišťovalo 6 lektorů: Josef Marek, Ivana Marková (od července 1986 na plný úvazek), Pavel Kapoun (do 30. 6. 1986), L. Hrdličková (od září 1986), od 1. 4. přichází do planetária na místo lektorky Vlasta Balcarová a v srpnu 1986 nastupuje RNDr. Petr Kucharčík, absolvent Univerzity J. E. Purkyně (dnešní Masarykova univerzita) Brno (Přírodovědecká fakulta, obor fyzika pevných látek). Ten se stává místo ing. Neuwirta vedoucím planetária na plný úvazek.

• rok 1987

Pro školy a veřejnost bylo uspořádáno 545 akcí, jichž se zúčastnilo 27 740 osob, z toho 22 481 dětí a mládeže a 5 259 dospělých.

Pro planetárium bylo připraveno 5 nových pořadů: „Kolik je sluníček“ (září, Vlasta Balcarová), „Zimní souhvězdí“ (prosinec, PaedDr. Marková), „Sférická astronomie“ - text (listopad, Vlasta Balcarová), „Letní souhvězdí“ - pouze text (červen, PaedDr. Marková), „Planeta Uran zblízka“ - pouze text (prosinec, PaedDr. Marková).

V planetáriu proběhly v květnu a prosinci opravy firmou Carl Zeiss Jena. Většinu závad a poruch nelze odstranit jinak, než opravou dodavatelem, neboť technik (elektronik) dosud není zajištěn.

Začala se rozvíjet spolupráce s jinými institucemi: s hvězdárnou ve Valašském Meziříčí byl společně organizován astronomický seminář a v květnu astronomický seminář pro pedagogické pracovníky, s pobočkou ČAS v Ostravě byl v říjnu uspořádán astronomický seminář, nahrávky pořadů do planetária byly pořízeny ve spolupráci s Krátkým filmem - studio Prométheus v Ostravě, s HiFi klubem Ostrava a Divadlem hudby Ostrava, činnost astronomického klubu a kroužku probíhá ve spolupráci s MěDPM a Domem kultury NHKG Ostrava, ČsT Ostrava pokračuje

čuje během celého roku v natáčení soutěžního pořadu „Všechno za minutu“.

Pořady v planetáriu uváděli lektori Vlasta Balcarová, Lenka Hrdličková, Petr Kucharčík, Josef Marek a Ivana Marková. Ivana Marková získává rigorózní zkouškou titul doktorky pedagogických věd (září, Ostrava). Vlasta Balcarová ukončila pomaturitní studium astronomie (květen, Valašské Meziříčí).

● rok 1988

Podmínky pro provoz planetária se zlepšují. Po několika letech jednání je konečně uzavřena dohoda o hmotné spolupráci mezi VŠB a MěNV Ostrava. Byl přislíben finanční příspěvek na spotřební materiál.

Návštěvnost planetária stoupá, pořadů se zúčastnilo 37 165 osob, z toho 30 175 dětí a mládeže a 6 990 dospělých.

Pro planetárium byly vytvořeny dva nové pořady: „Planeta Uran zblízka“ (PaedDr. I. Marková) a „Hmota a síly ve vesmíru“ (L. Hrdličková). Během roku byly uspořádány 4 krátké semináře (účast 337 návštěvníků). Astronomický kroužek na HaP pracoval do konce června.

Během roku zajišťovalo exkurze v planetáriu 5 lektorů (zaměstnanci VŠB): V. Balcarová, L. Hrdličková, J. Marek (do listopadu 1988), PaedDr. I. Marková (do června 1988 - odchod na mateřskou dovolenou), RNDr. P. Kucharčík a 1. října nastupuje RNDr. Tomáš Gráf, absolvent Univerzity J. E. Purkyně (dnes Masarykova univerzita) Brno (Přírodovědecká fakulta, obor fyzikální elektronika a optika). Chybí však stále technik (elektronik).

Kumulovanou profesi pokladní - uvaděčka - šatnářka - uklízečka vykonávají paní Hlaváčová, Vašková a Paničová, přijaté a zařazené původně jako uklízečky. Pro rozrůstající se knihovnu BMZ byla přijata knihovnice Jiřina Straková.

V červnu se začalo vybírat vstupné (6,- Kčs planetárium, 3,- Kčs hvězdárna, 3,- Kčs filmové představení).

● rok 1989

V planetáriu běží pravidelně programy pro školy, provoz pro veřejnost je stále omezený na středy a dvě soboty v měsíci. Večerní pozorování na hvězdárně jsou organizována každou středu za pomoci externích spolupracovníků.

Během roku navštívilo planetárium 36 147 osob, z toho bylo 32 963 dětí a 3 184 dospělých. Odborná práce hvězdárny byla zaměřena na Fotosferex a měření okamžiků zákrytů hvězd Měsícem.

Pro planetárium byly připraveny další nové pořady: „Jarní souhvězdí“ (duben, L. Hrdličková), „Martín a hvězda“ (červen, V. Balcarová), „Pásmo pohádek“ (říjen, V. Balcarová). V květnu byla nákladem 1 000 ks vydána první propagační

---

brožura HaP BMZ „Z hlubin Země ke hvězdám“. Text zpracoval RNDr. Petr Kucharčík.

V červenci HaP ve spolupráci s ČSK PSA zorganizovala v prostorách VŠB a BMZ třídní seminář s mezinárodní účastí na téma „Život ve vesmíru“, jehož se zúčastnilo 166 osob. Přes kolísavou úroveň přednášek jej lze hodnotit jako zdařilý.

V přednáškovém sále se uskutečnilo 10 přednášek pro členy ČAS z Ostravska. Přednášeli např. doc. RNDr. Josef Kleczek, DrSc., RNDr. Jiří Grygar, CSc., ing. Bohumil Maleček, CSc., V přednáškovém sále probíhala také setkání Scifi klubu Ostrava.

Provoz v tomto roce zabezpečovali: Vlasta Balcarová, RNDr. Tomáš Gráf, RNDr. Petr Kucharčík, PaedDr. Ivana Marková, Lenka Hrdličková v prosinci přechází na uvolněné místo do knihovny BMZ. V lednu nastupuje technik - elektronik RNDr. Igor Mosler, kterého během firemní opravy v březnu zaškolují pracovníci firmy Carl Zeiss Jena.

● rok 1990

Podmínky pro provoz planetária a hvězdárny jsou stejné jako v roce 1989. Veškerou činnost a všechna pracovní místa hradí VŠB, NVO poskytl finanční příspěvek na nákup literatury a spotřebního materiálu.

Návštěvnost

Planetárium navštívilo 34 112, z toho 30 050 školní mládeže a 4 062 dospělých. Na hvězdárně probíhají každou středu pozorování pro předem ohlášené zájemce z řad AK, ČAS atd. Oficiální provoz pro veřejnost však neběží. Odborná činnost byla stále zaměřena na program Fotosferex (124 zákresů sluneční fotosféry) a měření okamžiků zákrytů hvězd Měsícem.

Zvláštní akce

Pro planetárium přibyly dva nové pořady: „Obloha ve čtyřech ročních obdobích“ (říjen, V. Balcarová) a „Indiánský poklad“, který byl převzat výměnou z HaP Hradec Králové. Pro veřejnost během roku přijeli přednášet: RNDr. V. Ullmann, L. Lenža, RNDr. M. Kavan, ing. B. Salmachová, ing. Kičmer, RNDr. J. Grygar CSc.

Ve dnech 10. - 12. října pořádá HaP „Celostátní pracovní setkání“ pro lektory českých a slovenských planetárií, které je tématicky zaměřeno na tvorbu astronomických pořadů pro školy a veřejnost.

V říjnu byl zahájen astronomický kurs, jehož se každou středu zúčastňovalo asi 15 osob. Propagace činnosti planetária se dále zlepšuje. Měsíční programy HaP

---

jsou publikovány v denním tisku (NS, Ostravský večerník), v kulturním měsíčníku Sezóna, ve čtrnáctideníku 3K a jsou rozesílány do různých organizací.

K 10. výročí založení HaP byla vydána brožura „Historie ostravské astronomie“ (autor RNDr. Kucharčík).

Stav

O provoz HaP se starali 4 lektori: RNDr. Petr Kucharčík, RNDr. Tomáš Gráf (od 1. ll. Na 4/8 úvazku z důvodu studijního pobytu na AsÚ ČSAV v Ondřejově), ing. Ivo Starostka, který nastoupil 1. 3. 1990 a Vlasta Neuwirtová (dříve Balcarová). Údržbu a opravy planetária a projekční techniky prováděl RNDr. Igor Mosler. Obsazení dalších pracovních míst zůstává stejné jako v minulých letech.

• rok 1991

Návštěvnost

Planetárium navštívilo celkem 36 378 osob, z toho 33 139 dětí a mládeže a 3 239 dospělých. Programy v planetáriu (540 akcí) shlédlo 23 229 osob, filmových představení (230 pásem) se zúčastnilo 12 239 osob a astronomických pozorování s odborným výkladem (42 akcí) 900 osob.

Zvláštní akce

V průběhu roku bylo uspořádáno 15 původních astronomických přednášek pro veřejnost, (dr. Křivský, dr. Mikulášek, prof. Vanýsek, dr. Grygar, dr. Znojil a další). V srpnu HaP pořádala všeobecné astronomické praktikum pro mladé astronomy amatéry.

Planetárium se začíná orientovat i na ekologicky zaměřené pořady a pořady hudební, prezentované většinou živě.

V tomto roce je zahájen prodej astronomických publikací a propagačního materiálu, který je nakupován z příspěvku poskytnutého NVO. Pozorování na hvězdárně i nadále probíhají pouze pro předem ohlášené skupiny zájemců o astronomii. Pokračuje odborný program Fotosferex.

Stav

Činnost v tomto roce zajišťovali RNDr. Petr Kucharčík, Vlasta Neuwirtová (pouze do února, pak odešla na mateřskou dovolenou), Mgr. Jiří Holuša (od března za V. Neuwirtovou), ing. Ivo Starostka, RNDr. Tomáš Gráf (do konce října z důvodu stáže na AsÚ ČSAV Ondřejov jen na poloviční úvazek) a technik RNDr. Igor

---

Mosler, kterého po rozvázání pracovního poměru dohodou nahradil ing. Josef Böhm.

• rok 1992

Návštěvnost

V roce 1992 navštívilo planetárium a hvězdárnu 41 700 osob, z toho asi 6 000 dospělých a 35 700 dětí a studentů. Celkový počet všech akcí uspořádaných oddělením HaP v roce 1992 činil 909. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (398) a veřejnost (134) včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala filmová představení (263) nebo pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (38).

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost bylo uskutečněno 5 astronomických přednášek, 5 o životním prostředí, 4 z příbuzných oborů. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo 5, živých koncertů v planetáriu 7 a také bylo sestaveno 1 literární hudební pásmo. Během roku byl sál planetária také využit ke cvičení jógy (celkem 5 akcí).

V červenci byl uspořádán seminář „Život ve vesmíru“, kterého se zúčastnilo asi 200 osob. Seminář byl doplněn výstavou obrazů a kulturními večery (např. koncert kytaristy Štěpána Raka).

Během školního roku 1991/1992 na HaP probíhal 2. Ročník kursu astronomie, kterého se pravidelně zúčastnilo asi 15 chlapců a dívek ve věku 14 až 20 let. Ve školním roce 1992/1993 na tento kurs volně navázal astronomický klub s podobnou účastí a věkovým složením.

V souvislosti s kursem bylo v srpnu uspořádáno týdenní všeobecné astronomické praktikum, které bylo kladně hodnoceno v časopise Kozmos. V září bylo poprvé planetárium využito v rámci řádné výuky na VŠB. Cvičení předmětu „Nauka o Zemi“ proběhlo v průběhu 1 týdne v 6 lekcích (480 studentů). Od začátku října do konce prosince byly pořádány přednášky a praktika z astronomie pro účastníky Univerzity 3. věku (celkem 13 přednášek).

Odboný program, publikační činnost

Během roku bylo pořízeno 112 zákresů Slunce (program FOTOSFEREX).

Oddělení HaP se sponzory vydalo sborník „Život ve vesmíru“, který obsahuje referáty z výše uvedeného semináře (náklad 400 ks). S tiskem sborníku bylo vytištěno rovněž 400 ks stručného přehledu pořadů v planetáriu.

Reklama

Během roku se také podstatně rozrostly reklamní aktivity:

- Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), rádio Orion, stanice Regina, televize Kabel plus a Divadlo hudby
- Školské úřady obesílány 2 x ročně (10 okresů)
- Výroba a vylepování plakátů se sponzorstvím firmy Aleš
- Pravidelná obměna 4 stálých vývěsních skříněk
- Dva stálé reklamní panely ve spojovacím plató ve Svinově
- Umístění prostorového reklamního poutače v obchodním domě Ostravica (3 měsíce)

Výrazně byl rozšířen sortiment prodávané literatury a propagačních materiálů.

Technický rozvoj

Nové technické vybavení: Do sálu planetária zakoupen CD přehrávač, zesilovač a dva kvalitní magnetofony. Do přednáškového sálu byl zakoupen videopřehrávač, 2 barevné televizory a videoprojektor SELECO. Byla pořízena časová základna a umístěna ve východní kopuli hvězdárny.

Stav

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto: ing. Starostka nastoupil po 2 měsících neplaceného volna a zbytek roku pracoval na plný úvazek. Mgr. Jiří Holuša pracoval na plný úvazek do konce září, pak měl neplacené volno (na překlád knihy). Na 1/4 úvazku vypomáhal v oddělení ing. Vlček (leden, únor). Od 1. 10. 1992 došlo ke změně vedoucího oddělení, RNDr. Petra Kucharčíka vystřídal RNDr. Tomáš Gráf. K 1. 12. 1992 byli PaedDr. Marková, ing. Böhm a RNDr. Kucharčík převedeni pod Školský úřad Ostrava, jejich pracovní náplň zůstává nezměněna.

• rok 1993

Návštěvnost

V roce 1993 navštívilo planetárium a hvězdárnu 43 500 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných oddělením HaP v roce 1993 činil 1047. Většinou se jednalo

---

o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (428), veřejnost (213 včetně přednášek) a odborníky (24). Na programy v planetáriu často navazovala filmová představení (291) nebo pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (91).

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost byly uskutečněny 4 astronomické přednášky, 1 o životním prostředí a 4 z ostatních oborů. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo 12 a jeden živý koncert v planetáriu. Během roku byl sál planetária také využit ke cvičení jógy (7x).

V září byl poprvé uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Srážky ve vesmíru“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 132 osob. Seminář byl doplněn výstavou grafiky s vernisáží a koncertem v planetáriu. Po celou dobu semináře byl vystaven tzv. „Kylešovický meteorit“.

Na konci října byl poprvé zorganizován jednodenní seminář pro pedagogy základních škol a druhý (také jednodenní) pro vyučující na středních školách. Akce měla dobrou odezvu.

V listopadu naše HaP uspořádala pro Sdružení hvězdáren a planetárií seminář sloužící k dalšímu vzdělávání pracovníků HaP „Astronomické soustředění 1993“. Čtyřdenní akce se zúčastnilo asi 30 odborných pracovníků HaP a celkem proběhlo 7 přednášek, výstavka dalekohledů, exkurze na Slezskou univerzitu v Opavě a soukromou hvězdárnu firmy AMF.

Během školního roku 1992/1993 na HaP probíhal astronomický klub, kterého se pravidelně účastnilo asi 15 chlapců a dívek ve věku 14 až 20 let. Ve školním roce 1993/1994 složili někteří účastníci astronomického klubu demonstrátorské zkoušky a vytvořili tzv. demonstrátorský kurs, který je spoluvůrcem demonstrací pro veřejnost (zajištění pravidelných služeb o středách a sobotách). Většina jeho členů též provádí odborná pozorování (využívají tzv. „východní“ kopule). Od počátku školního roku 1993/1994 probíhá také astronomický kroužek, který je určen začátečníkům.

V souvislosti s astronomickým klubem bylo v srpnu uspořádáno týdenní všeobecné astronomické praktikum.

V září bylo podruhé planetárium využito v rámci řádné výuky na VŠB. Cvičení předmětu „Nauka o Zemi“ proběhlo v průběhu 1 týdne v 6 lekcích (480 studentů).

Od února do června byly pořádány přednášky a praktika z astronomie pro účastníky Univerzity 3. Věku (druhý semestr). Univerzita byla ukončena závěrečným slavnostním ceremoniálem, na kterém její úspěšní absolventi (17) převzali z rukou rektora diplomy. Na školní rok 1993/94 byly vyhlášeny obory „Základy astronomie“ a „Praktická astronomie“, dostatečný počet přihlášených byl pouze na druhý z oborů. Tentokrát je studium koncipováno s větší mírou samostatnosti

---

frekventantů, kteří kromě účasti na přednáškách (1x za 14 dnů) pracují na zadané úloze (s pomocí přiděleného konzultanta z řad lektorů).

Během roku bylo pořizeno 185 zákresů Slunce (program FOTOSFEREX).

V průběhu celého roku (s pravidelnou srpnovou přestávkou) byla na hvězdárně zajištěna pozorování pro veřejnost (ve středu a sobotu v rozsahu 2 hodin po setmění).

Publikační činnost

- Oddělení HaP vydalo brožurku „Srážky ve vesmíru“, která obsahuje referáty z výše uvedeného semináře (účelový náklad cca 100 ks pro účastníky semináře).
- Pro účastníky „Astronomického soustředění 1993“ bylo připraveno 40 ks textu dvou hlavních přednášek.
- S využitím sponzorství firmy Aleš byl zajištěn tisk dvou druhů barevných vstupenek do planetária (2 x 15 000 ks).

Reklama

- Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), rádio Orion, rádio Sprint, Český rozhlas Ostrava, televize Kabel plus, Divadlo hudby, OU, SU Opava, atd.
- Aktuální program je zařazen na str. 652 Teletextu ČT.
- Nabídka pořadů je od tohoto roku pravidelně rozesílána přímo na všechny školy okresů (ZŠ i SŠ).
- Tisk a výlep měsíčních plakátů se sponzorstvím firmy Aleš. Pravidelná obměna 3 stálých vývěsních skříněk. Dva stálé reklamní panely ve spojovacím plató ve Svinově.

Technický rozvoj

Byl zakoupen počítač PC 486 s CD ROM mechanikou, tiskárnou a modemem, tato konfigurace umožnila využití elektronické pošty. Programové vybavení: AmiPro CE, Autodesk Animator, Lotus 123, DIPS atd., směřuje k možnosti animační tvorby, DTP a také k využití obrázkových databází na CD (včetně práce s obrázky digitalizovanými u nás).

Příprava projektu samostatné projekční kabiny pokročila zakoupením 4 karuselů a převodem promítačky Meocub. Do sálu planetária byly zakoupeny dva

---

výkonné reflektory, jejich stálá instalace bude souviset se stavbou projekční kabiny. Sponzorsky byl firmou FORM vyroben a dán ke zkušebnímu provozu prototyp nového křesla do planetária. Zajištěno zasílání IAUC elektronickou poštou, novinky do 24 hodin.

Stav

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Marková (ŠÚO), RNDr. Petr Kucharčík (ŠÚO) a ing. Ivo Starostka (VŠB) pracovali po celý rok na plný úvazek. Mgr. Martin Vilášek (ŠÚO) nastoupil k 1. 9. 1993 na plný úvazek. Mgr. Jiří Holuša (VŠB) měl celoroční neplacené volno.

Technik: ing. Jozef Böhm (ŠÚO) pracoval do konce října na plný úvazek, poté rozvázal pracovní poměr dohodou. Na uvolněné místo technika nastoupil po výběrovém řízení od 1. listopadu ing. Václav Rončka. Externě vypomáhal ing. František Putala.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf (VŠB) pracoval po celý rok na plný úvazek.

• rok 1994

Návštěvnost

V roce 1994 navštívilo HaP 45 400 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných oddělením HaP v roce 1994 činil 969. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (457), veřejnost (210 včetně přednášek) a odborníky (12). Na programy v planetáriu často navazovala filmová představení (231) nebo pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (59).

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost bylo uskutečněno 14 astronomických přednášek, 9 pořadů s ekologickou tematikou a 11 pořadů „astrovideo“. Pořadů s poslechem reprodukováné hudby bylo 10 a dva živé koncerty v planetáriu.

V květnu bylo uspořádáno pozorování zatmění Slunce pro veřejnost (pro nepřízeň počasí nahrazeno pásmem o zatmění v planetáriu).

Akce „Týden pro Jupitera“ (16. - 23. 7.) - týden věnovaný pozorování „události století“ - srážce komety s Jupiterem. Kromě přímého pozorování měla veřejnost možnost denně shlédnout pořad „Srážka komety s Jupiterem“ v planetáriu.

V září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Životní dráhy hvězd“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 170 osob. Seminář byl doplněn výstavou obrazů a koncertem v planetáriu.

Na konci října byl podruhé zorganizován jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol. Účast byla nižší než v roce 1993.

Během školního roku 1993/1994 na HaP probíhal astronomický kurz, kterého se pravidelně účastnilo asi 10 chlapců a dívek ve věku 14 až 20 let. Nový běh tohoto kurzu byl otevřen i ve školním roce 1994/95. Astronomický klub, který je spoluvůdcem demonstrací pro veřejnost (zajištění pravidelných služeb o středách a sobotách), byl v roce 1994 posílen o několik členů, kteří úspěšně složili demonstrátorské zkoušky.

V srpnu uspořádáno týdenní všeobecné astronomické praktikum. Na jeho průběhu se podíleli i externisté. Počasí účastníkům příliš nepřálo, takže pozorovacích výsledků bylo ve srovnání s minulými lety málo.

V září bylo planetárium opět využito v rámci řádné výuky na VŠB - TU. Cvičení předmětu „Nauka o Zemi“ proběhlo v průběhu 1 týdne v 6 lekcích (asi 400 studentů).

Od února do června byly pořádány přednášky a praktika z astronomie pro účastníky Univerzity třetího věku, druhý semestr oboru „Praktická astronomie“. Výuku zajišťovali 4 lektori HaP, účastníci sepsali a obhájili závěrečné práce, které jsou nyní uloženy v knihovně HaP. Univerzita byla ukončena závěrečným slavnostním ceremoniálem, na kterém její úspěšní absolventi (7) převzali z rukou děkana diplomy. Na školní rok 1994/95 byly vyhlášeny obory „Základy astronomie“ a „Praktická astronomie“, dostatečný počet přihlášených byl pouze na druhý z oborů. I tentokrát je studium koncipováno s větší mírou samostatnosti frekventantů, kteří kromě účasti na přednáškách (1x za 14 dnů) pracují na zadané úloze (s pomocí přiděleného konzultanta z řad lektorů). Zakončením pak bylo opět obhájení předložené práce v roce 1995.

Odborná činnost na hvězdárně

Během roku bylo pořízeno 135 zákresů Slunce (program FOTOSFEREX). V průběhu celého roku (s pravidelnou srpnovou přestávkou) byla na hvězdárně zajištěna pozorování pro veřejnost (ve středu a sobotu v rozsahu 2 hodin po setmění).

Publikační činnost

- Oddělení HaP vydalo brožurku „Životní dráhy hvězd“, která obsahuje referáty z výše uvedeného semináře (účelový náklad cca 100 ks pro účastníky semináře).
- Bylo zahájeno vydávání informačního bulletinu „Planetárium“ s dvouměsíční periodicitou. Od září je distribuován i ve variantě pro školy a jeho náklad je asi 1100 kusů. Tisk byl zajištěn s využitím sponzorství firmy Minolta.

Reklama

- Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), rádio Orion, rádio Sprint, Český rozsah Ostrava, rádio Hellax, televize Kabel plus, Aréna, Ostravská univerzita, Slezská univerzita Opava, atd. formou bulletinu „Planetárium“.
- Nabídka pořadů je rozesílána přímo na všechny školy (ZŠ i SŠ) okresů OV, OP, NJ, FM a KI. Od nového školního roku také formou bulletinu „Planetárium“.
- Tisk a výlep měsíčních plakátů se sponzorstvím firmy Aleš. Pravidelná obměna 3 stálých vývěsních skříněk.
- Dva stálé reklamní panely ve spojovacím plató ve Svinově jako sponzorství firmy Harmonie (ukončeno v listopadu 1994).
- Asi 200 ks diářů 1995 s logem HaP, dar firmy Baloušek.

Technický rozvoj

Zakoupení laserové tiskárny HP 4P. Pořízení videoprojektoru Elmet do sálu planetária. CCD kamera a digitalizační karta - pořizování diapozitivů přímo z monitoru počítače. Vybudování odhlučněné projekční kabiny, zbývá vybavit elektronikou.

Stav

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková (ŠÚO), RNDr. Petr Kucharčík (ŠÚO) a ing. Ivo Starostka (VŠB) pracovali po celý rok na plný úvazek. Mgr. Martin Vilášek (ŠÚO) nastoupil k 1. 1. 1994 ZVS a od 6. 6. 1994 pracoval na plný úvazek do konce roku. Mgr. Jiří Holuša (VŠB) měl neplacené volno do 30. 4., v květnu pracoval na plný úvazek a jeho pracovní poměr skončil k 31. 5. 1994. Vlasta Neuwirtová po mateřské dovolené požádala o neplacené volno do 31. 5. 1995.

Technik: Na plný úvazek pracoval po celý rok ing. Václav Rončka.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf (VŠB) pracoval po celý rok na plný úvazek.

Organizační změny: Školský úřad Ostrava zrušil k 31. 12. 1994 zálohovanou organizaci SIT. Po řadě jednání byli pracovníci SIT převedeni pod organizaci Služba škole, jejich pracovní náplň zůstává nezměněna. ing. Rončka a Mgr. Vilášek rozvázali k 31. 12. 1994 pracovní poměr. Na obsazení těchto míst bylo vypsáno výběrové řízení.

Změnou organizační struktury HGF VŠB-Technické univerzity došlo v říjnu ke zrušení Báňské měřické základny. Oddělení HaP se stalo součástí Institutu geodézie a důlního měřictví. Vedoucím institutu je doc. ing. Josef Novák, CSc., vedoucí HaP zůstal nezměněn.

● rok 1995

Návštěvnost

V roce 1995 navštívilo HaP 40 500 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v roce 1995 činil 942. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (402), veřejnost (228 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala filmová představení (221) nebo pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (91).

Celková návštěvnost byla poznamenána zastavením provozu 9. – 20. února (dokončování promítací kabiny v sále planetária), 11. – 15. září konference VŠB-TU a také chřipkovou epidemií v závěru roku (mimořádné prázdniny 14. – 22. prosince). Ztráta ze zrušených exkurzí činila asi 2 500 návštěvníků.

Také v tomto roce byla HaP VŠB-TU členem občanského sdružení právnických osob „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Na lednovém sněmu byl zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) poprvé zvolen do Rady SHaP, která činnost sdružení řídí. Zastával funkci tajemníka Rady.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 7 astronomických přednášek, 1 o životním prostředí a 2 z ostatních oborů. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 22, včetně tří živých koncertů v planetáriu.

Již potřetí se 25. března (změna termínu na jarní období) konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol .

V srpnu (12.-18.) se v prostorách HaP konalo astronomické praktikum „Expedice Měsíc“. Byl to první ročník tohoto monotematického praktika. Spolupořadatelem byla Hvězdárna Úpice a sdružení APO. Účast (15) omezena ubytovacími možnostmi našeho areálu.

V září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Příběhy planetek a komet“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 100 osob. Seminář byl doplněn výstavou užité grafiky, obrazy K. Kočvary a koncertem v planetáriu.

Měsíc říjen byl ve znamení oslav 15. výročí založení HaP. Tisková konference k této příležitosti proběhla 11. října, následoval slavnostní koncert pro zvané hosty 13. října a „Den otevřených oken do vesmíru“ (14. října) určený široké veřejnosti (účast cca 750 osob).

Do dlouhodobé výtvarné soutěže „Namaluj svůj vesmír“, vyhlášené k tomuto výročí, bylo přihlášeno celkem 520 prací v sedmi kategoriích. První tři práce v každé kategorii byly odměněny věcnou cenou na slavnostním vyhlášení výsledků soutěže dne 9. listopadu.

Ve dnech 12.-14.9. se na HaP konalo jednání sekce „Životní prostředí a průmysl“ v rámci „Mezinárodní vědecké konference VŠB-TU“.

Pro členy Zastupitelstva města Ostravy bylo uspořádáno dne 5.12. slavnostní představení pořadu „Hvězdy jižních moří“.

Planetárium instalovalo svou expozici na výstavě „Dětské dny“ , 17.-19. 5., DDM Gurtěvova ulice, OV-Zábřeh.

HaP se stala jednou ze zastávek putování cyklistů po hvězdárnách, tzv. Ebicyklu. Účastníci nocovali v prostorách HaP z 10. na 11. srpna. Účast dr. Grygara byla využita také jako propagace HaP. Ve dnech 3.-5. 11. se zde konal tzv. Rej Ebicyklu 95, na kterém se plánoval ročník 96.

Během školního roku 1994/1995 na HaP probíhal astronomický kurz, kterého se pravidelně účastnilo asi 15 chlapců a dívek ve věku 14 až 20 let. Na přípravě schůzek se podílel Tomáš Havlík a externě Martin Vilášek. Nový běh tohoto kursu byl otevřen i ve školním roce 1995/96, počet účastníků je asi 10. Astronomický klub, který je spolutvůrcem demonstrací na hvězdárně (zajištění pravidelných služeb o středách a sobotách), se rozrostl o dva nové demonstrátory.

V říjnu bylo počtvrté planetárium využito v rámci řádné výuky na VŠB-TU. Cvičení předmětu „Nauka o Zemi“ proběhlo v průběhu 1 týdne ve 12 lekcích (asi

500 studentů).

Od února do června byly pořádány přednášky a praktika z astronomie pro účastníky Univerzity třetího věku (druhý semestr 1994/95) v oboru „Praktická astronomie“. Univerzita byla ukončena obhajobou závěrečných prací a slavnostním ceremoniálem, na kterém její úspěšní absolventi (6) převzali z rukou děkana HGF diplomy. Závěrečné práce jsou uloženy v knihovně HaP. Na školní rok 1995/96 byly vyhlášeny obory „Základy astronomie“ a „Nové pohledy na existenci života ve vesmíru“, pro nedostatečný počet přihlášených však nebyla Univerzita třetího věku otevřena.

Odborná činnost na hvězdárně

Během roku bylo pořízeno 133 zákresů Slunce (program FOTOSFEREX). Většina jeho členů též provádí odborná pozorování (využívají tzv. „východní“ kopule). Demonstrátor Pavel Platoš obsadil 1. místo ve své kategorii v soutěži Astrofoto 95 vyhlášené slovenským astronomickým časopisem Kozmos. Vítězné snímky byly pořízeny přístroji hvězdárny.

V průběhu celého roku (s pravidelnou srpnovou přestávkou) byla na hvězdárně zajištěna pozorování pro veřejnost (ve středu a sobotu v rozsahu 2 hodin po setmění).

Publikační činnost

- Hvězdárna a planetárium vydala malý sborník „Příběhy planetek a komet“, který obsahuje referáty z OAV 95 (viz výše, náklad cca 400 ks, distribuováno na HaP v rámci ČR).
- Byl navržen a vydán barevný univerzální přebal na reklamní tiskoviny (formát A5, náklad 5 000 ks). Sazba se sponzorstvím firmy Ready.
- Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“, zachována periodicitu 2 měsíce, náklad již dosahuje 1300ks.
- Příprava audiovizuálních pořadů: text a technická realizace pořadu „Čelenka princezny Ariadny“, text pořadu do planetária s názvem „Znovuobjevená obloha“, technická realizace pořadu do planetária „Hvězdy jižních moří“, text a technická realizace pořadu „Komety očima staletí“.

Reklama

- Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Hellax, Morava, Orion, Sprint, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, Kabel Plus, Divadlo hudby, OU, SU Opava, atd. formou bull. „Planetárium“.
-

- Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasláním bull. „Planetarium“.
- Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch) se sponzorstvím firmy Aleš. Pravidelná obměna 3 stálých vývěsních skříněk.

Technický rozvoj

Instalace diaprojektorů do odhlučněné kabiny. Umístění projektoru Elmet do sálu planetária. Zakoupení kvalitního externího faxmodemu Robotics (28800 bps). Zakoupení S-VHS videorekordéru Blaupunkt RTV-966HIFI, jeho umístění do přednáškového sálu. Možnost plného osvětlení sálu planetária (divadelní reflektory 2 x 1000 W).

Stav

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková (Služba škole Ostrava), RNDr. Petr Kucharčík (SŠO) a ing. Ivo Starostka (VŠB-TU) pracovali po celý rok na plný úvazek. Mgr. Martin Vilášek rozvázal pracovní poměr dohodou k 1.1.1995, na jeho místo bylo vypsáno výběrové řízení, ve kterém nejlépe uspěl Tomáš Havlík (SŠO) a nastoupil na místo lektora od 18.4.1995 na plný úvazek. Vlasta Neuwirtová ukončila po ročním neplaceném volnu pracovní poměr dohodou k 31.5.1995.

Technik: ing. Václav Rončka (SŠO) rozvázal pracovní poměr dohodou k 1.1.1995. Na jeho místo bylo vypsáno výběrové řízení a v přechodném období vypomáhal s opravami planetária ing. František Putala (SŠO) na 1/4 úvazku. Od 3.8.1995 nastoupil na místo technika Jiří Phillipp (VŠB-TU) na plný úvazek.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf (VŠB-TU) pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by HaP nemohla fungovat, činili v roce 1995 tito další pracovníci Intitutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí IGDM doc. ing. Josef Novák, CSc., Mgr. Hrdličková (knihovna, evidence prodejního materiálu, vedení agendy ČSVTS), Dagmar Vranková (sekretářka, spojovatelka), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Marie Vašková, Květuše Paničová a Zdeněk Trbušek, kteří zastávali obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

• rok 1996

Návštěvnost

V roce 1996 navštívilo HaP 42 600 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v roce 1996 činil 908. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (386) a pro veřejnost (218 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (209), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (78) a jiné akce (14).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP VŠB-TU členem občanského sdružení právnických osob „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) pokračoval v práci tajemníka Rady SHaP, která činnost sdružení řídí.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konaly 4 astronomické přednášky a 2 z ostatních oborů. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 23, včetně čtyř živých koncertů v planetáriu. Od září byl zahájen zcela nový cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Pořadem provázejí členové Janáčkovy filharmonie Ostrava. Cyklus zasahuje i do roku 1997 a tvoří jej 10 pokračování.

Od 25. března do 29. dubna probíhala pozorovací kampaň věnovaná kometě Hyakutake. Celkem proběhlo 21 pozorovacích večerů pro veřejnost, které navštívilo přes 700 osob.

Počtvrté se 22. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 45 učitelů).

V květnu (21. - 23.) se v přednáškovém sále konala výstava pomůcek pro výuku fyziky (firma PHYWE), výstava byla určena především pedagogům středních škol.

V červenci (22. - 26.) se v prostorách HaP konalo astronomické praktikum „Měsíční expedice“. Byl to druhý ročník tohoto monotematického praktika. Účast (20) omezena ubytovacími možnostmi našeho areálu.

V září (7.-8.) byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Život ve vesmíru“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 200 osob. Seminář byl doplněn výstavou keramických prací Jany Maierové, kresbami Marcely Chovančíkové a večerním pořadem v planetáriu.

Měsíc říjen byl ve znamení premiéry pořadu „Znovuobjevená obloha“ a pozorování částečného zatmění Slunce. Tisková konference k této příležitosti proběhla

---

10. října. Pozorování zatmění pro veřejnost doplněné přednáškou, stejně jako premiéra zmíněného pořadu se konaly v sobotu 12. října.

Během školního roku 1995/1996 na HaP probíhal astronomický kurz, kterého se pravidelně zúčastňovalo asi 10 chlapců a dívek ve věku 14 až 20 let. Nový běh tohoto kursu byl otevřen i ve školním roce 1996/97, počet účastníků je opět 10.

V září bylo planetárium opět využito v rámci řádné výuky na VŠB - TU. Cvičení předmětu „Nauka o Zemi“ proběhlo v průběhu 1 týdne ve 12 lekcích (asi 500 studentů).

Odborná činnost na hvězdárně

Během roku bylo pořízeno 97 zákresů Slunce (program FOTOSFEREX). Demonstrátorský klub, který je spoluvůrcem demonstrací na hvězdárně (zajištění pravidelných služeb o středách a sobotách), se rozrostl o dva nové demonstrátory. Většina jeho členů též provádí odborná pozorování (využívají tzv. „východní“ kopuli).

Demonstrátor Pavel Platoš obsadil už podruhé 1. Místo ve své kategorii v soutěži Astrofoto, vyhlášené slovenským astronomickým časopisem Kozmos. Vítězné snímky byly pořízeny přístroji hvězdárny. V průběhu celého roku (s pravidelnou srpnovou přestávkou) byla na hvězdárně zajištěna pozorování pro veřejnost (ve středu a sobotu v rozsahu 2 hodin po setmění).

Publikační činnost

- Příprava audiovizuálních pořadů: text pořadu o optice pro 7. ročník ZŠ, úprava textu pořadu „Martin a hvězda“ - nová nahrávka, technická realizace pořadu planetária „Znovuobjevená obloha“, vytvoření rozsáhlého výukového pořadu „Les“ pro školy.
  - Hvězdárna a planetárium vydala malý sborník „Život ve vesmíru“, který obsahuje referáty z OAV 96 (viz výše, náklad cca 400 ks, distribuováno na HaP v rámci ČR).
  - Vyhledávací mapka pro kometu Hyakutake, autoři textu a mapky Mgr. Petr Pravec a Lenka Šarounová (AsÚ AV ČR Ondřejov), sazba HaP VŠB-TU, náklad 1 500 ks, distribuováno v rámci ČR.
  - Sborník „Měsíční expedice Ostrava 96“ - souhrn příspěvků a pozorování účastníků této akce, náklad cca 50 kusů.
  - Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 10 až 15) byla zachována periodicitu 2 měsíců, od čísla 14 ve zcela nové grafické úpravě, náklad 1200 kusů.
-

- Byl navržen a vydán barevný plakát určený k propagaci akcí pro veřejnost (dotisk aktuálního programu provádí každý měsíc fa Aleš). Předtisk byl proveden ve čtyřech barevných variantách.

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), rádio Hellax, Morava, Orion, Sprint, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, Kabel Plus, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetárium“. Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch) za sponzorské účasti firmy Aleš. Pravidelná obměna 3 stálých vývěsních skříněk.

Technický rozvoj

- Instalace nové telefonní ústředny Siemens s tarifkací, inovace, inovace vnitřní telefonní sítě včetně záznamníku, bezdrátového telefonu a mincovního automatu pro návštěvníky.
- Umístění nápojového automatu pro návštěvníky (provozu fa Kavamat). Zakoupení CCD kamery SBIG ST-7 pro odborná astronomická pozorování. Zakoupení notebooku Toshiba (486, monochrom, HDD 350 MB). Zakoupení 4 diaprojektorů VARIO do projekční kabiny planetária.
- Rozšíření videotéky, nákup 179 knih (6 zahraničních), počet odebíraných astronomických časopisů je 16. Převzetí optických součástek a astronomické literatury z dědictví pana Prašivky z Ostravy jako dar od jeho dědiců, tento dar je vázán použitím pro potřeby astronomického kurzu.

Prodej literatury

Rozšířen sortiment na 48 položek (literatura, pohlednice, mapy).

Stav

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková (Služba škole Ostrava), RNDr. Petr Kucharčík (SŠO), Tomáš Havlík (SŠO) a ing. Ivo Starostka (VŠB-TU) pracovali po celý rok na plný úvazek. Od 1. 1. 1996 nastoupil na plný úvazek Mgr. Jiří Holuša (SŠO), který se zabývá ekologickými výukovými pořady pro školy.

Technik: Jiří Philipp (VŠB-TU) pracoval na plný úvazek do 15. srpna, kdy rozvázal pracovní poměr dohodou. Od 1. srpna nastoupil na místo technika pan Gajdůšek, který od listopadu přešel na jiné pracoviště VŠB-TU. Od té doby zůstalo místo neobsazeno.

Celý rok externě vypomáhal s údržbou i opravami planetária ing. František Putala. Také správce objektu Radim Chalupa provádí koncem roku částečně i práci technika.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf (VŠB-TU) pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by HaP nemohla fungovat, činili v roce 1996 tito další pracovníci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí IGDM doc. ing. Josef Novák, CSc., Lenka Hrdličková, prom. ped. (knihovna, evidence prodejního materiálu, vedení agendy ČSVTS), Dagmar Vrančková (sekretářka, spojovatelka), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Marie Vašková, Květuše Paničová a Zdeněk Trbušek, kteří zastávali obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

• rok 1997

Návštěvnost

V roce 1997 navštívilo HaP 55 081 osob. Jedná se o rekordní návštěvnost v historii HaP Ostrava. Tento velmi příznivý trend byl do značné míry způsoben možností pozorování komety Hale-Bopp a také tím, že v médiích dostala značný prostor propagace mise Pathfinder k Marsu. Pokud následující roky nepřinesou neočekávaný astronomický jev, který by se vyrovnal kometě Hale-Bopp, nelze dosaženou návštěvnost považovat za standardní.

Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v roce 1997 činil 1021. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (417) a pro veřejnost (201 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (273), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (105), ekologické akce (21) a jiné (4).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP VŠB-TU členem občanského sdružení právnických osob „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl na lednovém sněmu zvolen do funkce místopředsedy SHaP.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 8 astronomických přednášek a 4 z ostatních oborů. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 31, včetně dvou živých koncertů v planetáriu.

Od září byl zahájen cyklus pořadů „Klenoty světové hudby“, který je zaměřen na vážnou hudbu a volně navazuje na obdobný cyklus ukončený v červnu. Pořadem provázejí členové Janáčkovy filharmonie Ostrava. Cyklus zasahuje i do roku 1998 a tvoří jej 10 představení.

Od 19. března do 19. dubna probíhala pozorovací kampaň věnovaná kometě Hale - Bopp. Celkem proběhlo 16 pozorovacích večerů (s příznivými pozorovacími podmínkami), které navštívilo přes 3000 platících návštěvníků. Celkem se všech akcí spojených s touto kampaní zúčastnilo více než 4000 osob.

Popáté se 21. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 88 učitelů).

V červenci (12.-18.) se v prostorách HaP konalo astronomické praktikum „Měsíční expedice plus“. Byl to třetí ročník tohoto monotematického praktika. Účast (11) i průběh praktika poznamenaly záplavy.

V září (13.-14.) byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Kam kráčíš, vesmíreč“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 250 osob. Seminář byl doplněn výstavou barevných fotografií pana Josefa Poláka a pana Lukáše Gavlovského a také večerním pořadem v planetáriu.

Veřejného pozorování úplného zatmění Měsíce 16. září se zúčastnilo cca 200 návštěvníků.

V listopadu (8.) proběhla akce „Den otevřených oken do vesmíru“. Při této příležitosti měla veřejnost možnost navštívit všechny prostory HaP, kde byl připraven bohatý program (viz bulletin). Celkový počet návštěvníků byl 620.

Během školního roku 1996/1997 na HaP probíhal astronomický kurz, kterého se pravidelně zúčastňovalo asi 10 chlapců a dívek ve věku 14 až 20 let. Na přípravě schůzek se podílel Tomáš Havlík. Nový běh tohoto kursu byl otevřen i ve školním roce 1997/98, počet účastníků je 22.

Demonstrátorský klub, který je spolutvůrcem demonstrací na hvězdárně (zajištění pravidelných služeb o středách a sobotách), se rozrostl o dva nové demonstrátory. Většina jeho členů též provádí odborná pozorování.

V říjnu bylo planetárium využito v rámci řádné výuky na VŠB - TU. Cvičení předmětu „Nauka o Zemi“ proběhlo v průběhu 1 týdne v 8 lekcích (asi 500 studentů).

Odborná činnost na hvězdárně

Během roku bylo pořízeno 75 zákresů Slunce (program FOTOSFEREX). Demonstrátoři Pavel Platoš, Lukáš Král a Jana Rychlá obsadili 2. místo ve své kategorii v soutěži Astrofoto, vyhlášené slovenským astronomickým časopisem Kozmos. Vítězné snímky byly pořízeny přístroji hvězdárny.

Po celý rok pokračovaly práce na stabilním umístění CCD kamery do tzv. východní kopule. Kamera byla kromě pořizování expozičních použitelných při popularizaci také využívána k odborným pozorováním proměnných hvězd. V průběhu celého roku (s pravidelnou srpnovou přestávkou) byla na hvězdárně zajištěna pozorování pro veřejnost (ve středu a sobotu v rozsahu 2 hodin po setmění).

Publikační činnost

- Sborník „Kam kráčíš, vesmíreč“, který obsahuje referáty z OAV 97 (náklad cca 400 ks).
- Vyhledávací mapka s textem pro kometu Hale-Bopp, sazba HaP VŠB-TU, náklad 1500 ks, distribuováno v rámci regionu.
- Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 16 až 21) byla zachována periodicitu 2 měsíců, přílohou čísla 16 bylo i jednoduché stolní kalendárium s přehledem akcí v roce 1997, náklad 1200 kusů.
- Byly vydány nové barevné pohlednice, náklad 10 000ks. Informační leták věnovaný úplnému zatmění Měsíce, cca 300ks, sazba i tisk HaP.
- Příprava audiovizuálních pořadů: nahrávka a realizace pořadu o optice pro 7. ročník ZŠ „Čarovná sklíčka“, text pořadu „Perseus“, rozpracování textů pořadů „Kosmonautika I“ a „Kosmonautika II“, text a technická realizace pořadu o kometě Hale-Bopp, příprava pořadu o alternativních zdrojích energie a o ozónové díře.

Reklama

- Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Hellax, Morava, Orion, Sprint, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, Kabel Plus, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bulletinu „Planetárium“.
  - Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bulletinu „Planetárium“.
  - Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch) za sponzorské účasti firmy Aleš. Pravidelná obměna 3 stálých vývěsních skříněk.
-

Technický rozvoj

Instalace nového PC (Pentium MMX 166 MHz), CD ROM mechanika, externí ZIP mechanika, stolní scanner A4 UMAX, barevná inkoustová tiskárna HP DJ870i. Byl zakoupen převodník digitálního obrazového signálu na analogový. Byly provedeny rozsáhlé opravy střešní krytiny, poškozeného zdiva i podlahových krytin.

Rozšíření videotéky, nákup 112 titulů (18 zahraničních), počet odebíraných časopisů je 33 (3 zahraniční), zakoupení 50 hudebních CD s klasickou hudbou jako základ vlastní fonotéky. Prodej literatury

Rozšířen sortiment na cca 50 položek (literatura, pohlednice, mapy).

Stav

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková (Služba škole Ostrava), RNDr. Petr Kucharčík (SŠO), Tomáš Havlík (SŠO), Mgr. Jiří Holuša (SŠO) a ing. Ivo Starostka (VŠB-TU) pracovali po celý rok na plný úvazek.

Technik: Na místo technika nastupuje 1.2. 1997 Marcel Bil (VŠB-TU). Celý rok externě vypomáhal s údržbou i opravami planetária ing. František Putala. Zároveň správce objektu Radim Chalupa provádí v průběhu roku částečně i práci technika.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf (VŠB-TU) pracoval po celý rok na plný úvazek. Zázemí, bez kterého by HaP nemohla fungovat, činili v roce 1997

tito další pracovníci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí IGDM doc.ing. Josef Novák, CSc., Lenka Hrdličková, prom. ped. (knihovna, evidence prodejního materiálu, vedení agendy ČSVTS), Dagmar Vranková (sekretářka, spojovatelka), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Marie Vašková, Květuše Paničová a Zdeněk Trbušek, kteří zastávali obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

● rok 1998

Návštěvnost

V roce 1998 navštívilo HaP 52 419 osob. Přestože v absolutním měřítku se nejedná o rekordní návštěvnost (v roce 1997 55 000 osob, podpořeno kometou Hale-Bopp),

---

ve srovnání s lety bez výrazných astronomických jevů je to asi o 8 000 - 10 000 osob více.

Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v roce 1998 činil 1062. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (430) a pro veřejnost (213 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (278), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (94), ekologické akce (13) a jiné (34).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP VŠB-TU členem občanského sdružení právnických osob „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl na lednovém sněmu v roce 1997 zvolen do funkce místopředsedy SHaP. Funkční období pokrývalo i celý rok 1998.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 5 astronomických přednášek a 7 z ostatních oborů. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 30, živý koncert v planetáriu byl jeden.

Od září byl zahájen cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu a volně navazuje na obdobný cyklus ukončený v červnu („Klenoty klasické hudby“, pořadem provázeli členové Janáčkovy filharmonie Ostrava). Cyklus zasahuje i do roku 1999 a tvoří jej 10 představení, která sestavil a také uvádí doc. Miroslav Malura z Ostravské univerzity.

Pošesté se 27. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 53 učitelů).

V červenci (14.-18.) se v prostorách HaP konalo všeobecné astronomické praktikum pro externí spolupracovníky HaP (účast 9 osob).

V září (26.-27.) byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Astronomie v zrcadle času“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 180 osob. Seminář byl doplněn výstavou netradičních plastik pana Lubomíra Dostála, prodejní výstavou zrcadlových dalekohledů firmy Astrona Telescope a večerním pořadem v planetáriu.

V říjnu (24.) proběhla akce „Den otevřených oken do vesmíru“. Při této příležitosti měla veřejnost možnost navštívit všechny prostory HaP, kde byl připraven bohatý program (viz bulletin). Celkový počet návštěvníků byl 616.

Během školního roku 1997/1998 na HaP probíhal astronomický kurz, kterého se pravidelně zúčastňovalo asi 20 chlapců a dívek ve věku 14 až 20 let. Na přípravě schůzek se podílel Tomáš Havlík. Nový běh tohoto kursu ve školním roce 1998/99 nebyl otevřen. Pro nemoc vedoucího kursu totiž došlo k časovému skluzu a tak

bylo frekventantům umožněno řádné dokončení kurzu na podzim 1998 a poté se připravují ke složení demonstrátorských zkoušek počátkem roku 1999.

Demonstrátorský klub, který je spolutvůrcem demonstrací na hvězdárně (zajištění pravidelných služeb o středách a sobotách) pracoval ve stejném složení jako v roce 1997. Většina jeho členů též provádí odborná pozorování (využívají tzv. „východní“ kopuli).

V říjnu bylo planetárium opět využito v rámci řádné výuky na VŠB - TU. Cvičení předmětu „Nauka o Zemi“ proběhlo v průběhu 1 týdne v 8 lekcích (asi 520 studentů).

Odborná činnost na hvězdárně

Během roku bylo pořízeno 57 zákresů Slunce (program FOTOSFEREX).

Pozorování v rámci demonstrátorského klubu (astrofoto) a také při praktiku (meteory, proměnné hvězdy, zákryty). Proběhly také dvě pozorovatelsky neúspěšné meteorické miniexpedice věnované rojům Leonid a Drakonid.

Po celý rok pokračovala i pozorování CCD kamerou v tzv. východní kopuli. Kamera byla kromě pořizování expozičních použitelných při popularizaci také využívána k odborným pozorováním proměnných hvězd v rámci pozorovacích programů B.R.N.O. a CBA.

Demonstrátor Marek Kolasa se stal v průběhu roku hlavním koordinátorem občanského sdružení APO (Amatérská prohlídka oblohy).

V prostorách HaP je umístěn i archiv pozorování APO a HaP podporuje činnost tohoto sdružení. Demonstrátor Tomáš Hynek se aktivně podílí na brněnském pozorovacím programu „Medúza“ a Lukáš Král má aktivní podíl na projektu „CBA“. Oba programy se věnují sledování různých typů proměnných hvězd.

V průběhu celého roku (s pravidelnou srpnovou přestávkou) byla na hvězdárně zajištěna pozorování pro veřejnost (ve středu a sobotu v rozsahu 2 hodin po setmění).

Publikační činnost

Hvězdárna a planetárium vydala malý sborník „Astronomie v zrcadle času“, který obsahuje referáty z OAV 98 (viz výše, náklad cca 200 ks).

Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 22 až 27), byla zachována periodičita 2 měsíců, přílohou čísla 22 byl jednoduchý stolní kalendář s přehledem akcí v roce 1998, přílohou čísla 26 pro školy byl přehled nabízených pořadů a doplňkových videosnímků (náklad cca 1200 kusů).

Příprava audiovizuálních pořadů:

nahrávka a realizace pořadu v planetáriu o sluneční soustavě pro studenty SŠ „Světlem planet“, realizace pořadu v planetáriu o sluneční soustavě pro 8. a 9.

---

ročník ZŠ „Blízká setkání s planetami“, vytvoření scénářů a technická realizace 4 pořadů inspirovaných astronomickou částí knihy „Šimpanz a vesmír“ (Planetky na hranici sluneční soustavy, Temná hmota, Od kukátka k dvouokému obru, Planety ve vzdáleném vesmíru), vytvoření písemné podoby scénáře pořadu „Sluneční energie“ a „Ozónová díra“, ekologický vzdělávací pořad „Život v průmyslové aglomeraci“.

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Hellax, Kiss Morava, Orion, Sprint, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, Kabel Plus, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetárium“.

Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bull. „Planetárium“.

Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch), dotisky plakátů začala v průběhu roku provádět tiskárna Schenk, výlep nadále zajištěn firmou Epona.

Pravidelná obměna 3 stálých vývěsních skříněk (areál HaP, areál VŠB-TU a vitrína na Hlavní třídě v Ostravě-Porubě).

Zuzana Horecká vypracovala nový vnitřní orientační systém HaP.

Organizačně jsme se podíleli na uspořádání „Veteran Rallye Ostrava 98“, kontrolní stanoviště bylo umístěno v areálu HaP.

Technický rozvoj

Generální oprava 100 křesel v sále planetária a oprava interiéru včetně podlahy, kapacita přednáškového sálu byla zvýšena také na 100 míst k sezení.

Instalace nového PC pro řízení diaprojektorů v sále, je to první krok k přechodu na „brněnský“ řídicí systém, původní „automatika“ zcela přestala fungovat, proto je celkový přechod na řízení planetária pomocí PC nutným úkolem dalších let, ovládání halogenového osvětlení sálu planetária umístěno na hlavní pult, možnost použití CD mechaniky a zvukové karty nového PC pro ozvučení sálu, možnost projekce dat z PC projektoem Elmet, zakoupena laserová šipka a 10 nových karuselů Simda, v srpnu proběhla rozsáhlá oprava včetně GO některých přídatných projektorů planetária.

Výbudování pozorovací plošiny na objektu B.

V únoru byla neznámým pachatelem vykradena místnost vzduchotechniky, byl ukraden křovinořez, sekačka, vrtačka a nářadí, proto byla v červnu zakoupena nová sekačka na trávu.

Rozšíření videotéky, nákup 90 knižních titulů, počet odebíraných časopisů je 33 (3 zahraniční), zakoupení 10 hudebních CD s hudbou různých žánrů a interpretů.

Prodej literatury

Rozšířen sortiment na cca 65 položek (literatura, pohlednice, mapy).

Služby návštěvníkům

Kromě služeb z minulých let byl zahájen prodej drobného občerstvení.

Stav

V průběhu roku došlo k vypovězení smlouvy o spolupráci mezi organizací „Služba škole“ Ostrava a VŠB- TU Ostrava. Smlouvu vypověděla SŠO podle regulí přímo ve smlouvě obsažených ke dni 31.12.1998.

Praktickým dopadem tohoto právního kroku bylo ukončení pracovního poměru 4 lektorů planetária. Vedení VŠB-TU však již v průběhu roku provedlo některá opatření, která zmírnila dopad zrušení smlouvy na činnost pracoviště HaP v následujících letech.

Přesto se počet pracovníků, kteří se přímo podílejí na provozu HaP, snížil o tři tabulková místa.

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: ing. Ivo Starostka (VŠB-TU) ukončil pracovní poměr ke 30.6., PaedDr. Ivana Marková (Služba škole Ostrava do 30.6., pak konkurzem přijata na VŠB-TU od 1.7.), Tomáš Havlík (SŠO do 31.8., od 1.9. VŠB-TU), Mgr. Jiří Holuša (SŠO do 31.12.1998, od 1.1.1999 přijat konkurzem na VŠB-TU) a RNDr. Petr Kucharčík (SŠO do 31.12.1998, pak ukončen pracovní poměr).

Technik: K 31.5. podává technik Marcel Bil (VŠB-TU) výpověď, od 1.7. nastupuje na 1/8 úvazku na místo technika ing. František Putala. Správce objektu Radim Chalupa provádí v průběhu roku částečně i práci technika.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf (VŠB-TU) pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by HaP nemohla fungovat, činili v roce 1998 tito další pracovníci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví doc. ing. Josef Novák, CSc., Lenka Hrdličková, prom. ped. (knihovna, evidence prodejního materiálu, vedení agendy ČSVTS), Dagmar Vranková (sekretářka, spojovatelka), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Jana Klusáková, Květuše Paničová a Zdeněk Trbušek, kteří zastávali obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

• rok 1999

Návštěvnost

V roce 1999 navštívilo HaP 49 529 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v roce 1999 činil 960. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (403) a pro veřejnost (228 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (193), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (102), ekologické akce (6) a jiné (43).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP VŠB-TU členem občanského sdružení právnických osob „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl na lednovém sněmu v roce 1999 opět zvolen členem Rady SHaP.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 5 astronomických a 11 cestopisných přednášek. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 36. Od září byl zahájen druhý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu a volně navazuje na předchozí obdobné cykly. Cyklus zasahuje i do roku 2000 a tvoří jej 10 představení, která sestavil a také uvádí doc. Miroslav Malura z Ostravské univerzity.

Posedmé se 26. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 43 učitelů).

Pozorování částečného zatmění Slunce pro veřejnost 11. srpna. Této „akce roku“ se zúčastnilo více než 350 osob, což znamenalo plné využití našeho areálu i veškerých přístrojů hvězdárny. Kromě vlastního dne „D“ probíhala několik měsíců kampaň propagující pozorování zatmění (doma i za hranicemi) doplněná prodejem speciálních brýlí. Aktivita byla v nebývalé míře podporována veškerými sdělovacími prostředky.

V září (25.-26.) byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Co nového pod Sluncem“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 230 osob. Seminář byl doplněn výstavou olejomalb paní Renáty Charouskové, prodejní výstavou zrcadlových dalekohledů firmy Astrona Telescope a večerním pořadem v planetáriu.

V říjnu (23.) proběhla akce „Den otevřených oken do vesmíru“. Při této příležitosti měla veřejnost možnost navštívit všechny prostory HaP, kde byl připraven bohatý program (650 návštěvníků).

Během školního roku 1999/2000 na HaP probíhal astronomický kurz, kterého se pravidelně zúčastňovalo asi 15 chlapců a dívek ve věku 14 až 20 let.

Demonstrátorský klub, který zajišťuje demonstrace na hvězdárně (pravidelné služby ve středu a sobotu večer) pracoval ve stejném složení jako v předchozích letech. Většina jeho členů též provádí odborná pozorování (využívají tzv. „východní“ kopuli).

V říjnu bylo planetárium opět využito v rámci řádné výuky na VŠB - TU. Cvičení předmětu „Nauka o Zemi“ proběhlo v průběhu 2 týdnů v 8 lekcích (asi 550 studentů).

Odborná činnost na hvězdárně

Pozorování v rámci demonstrátorského klubu (astrofotografie, meteory, proměnné hvězdy, zákryty). Proběhla také pozorovatelsky neúspěšná meteorická miniexpedice věnovaná roji Leonid. Řada demonstrátorů (Mgr. Vilášek, Martaus, Hynek, Podkul aj.) úspěšně pozorovala a fotografovala úplné zatmění Slunce při svých soukromých cestách do zahraničí. Výsledky publikovány v elektronických časopisech, fotografie jsou k dispozici na HaP.

Po celý rok pokračovala i pozorování CCD kamerou v tzv. východní kopuli. Kamera byla kromě pořizování expozičních použitelných při popularizaci také využívána k odborným pozorováním proměnných hvězd v rámci pozorovacích programů B.R.N.O. a CBA.

Demonstrátor Marek Kolasa je nadále hlavním koordinátorem občanského sdružení APO (Amatérská prohlídka oblohy). V prostorách HaP je umístěn i archiv pozorování APO a HaP podporovala po celý rok činnost tohoto sdružení. Demonstrátor Tomáš Hynek se aktivně podílí na brněnském pozorovacím programu „Medúza“ a Lukáš Král má aktivní podíl na projektu „CBA“. Oba programy se věnují sledování různých typů proměnných hvězd. V průběhu celého roku (s pravidelnou srpnovou přestávkou) byla na hvězdárně zajištěna pozorování pro veřejnost (ve středu a sobotu).

Pro východní kopuli byl zakoupen starší dalekohled Newton 300 mm s kvalitní optikou. Dalekohled byl uveden do provozu, ale montáž si vyžádá generální opravu.

Publikační činnost

Hvězdárna a planetárium vydala malý sborník „Co nového pod Sluncem“, který obsahuje referáty z OAV 99 (viz výše, náklad cca 300 ks).

K pořadu věnovanému úplnému zatmění Slunce byl vydán jednoduchý informační letáček shrnující nejpodstatnější údaje (4 strany A5, náklad cca 500 ks)

Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 28 až 33), byla zachována periodičita 2 měsíců, přílohou čísla 28 byl jednoduchý stolní kalendář s přehledem akcí v roce

---

1999, přílohou čísla 32 pro školy byl přehled nabízených pořadů a doplňkových videosnímků (náklad cca 1200 kusů).

Příprava audiovizuálních pořadů:

text a scénář a zvuková nahrávka pořadů do planetária pro studenty SŠ „Geologie planet“ a „Gravitace“, text, scénář a technická realizace pořadu pro SŠ „Životopis vesmíru“, podporováno grantem MMO, text a technická realizace pořadu „Dvě minuty bez Slunce“, text, scénář a zvuková nahrávka tří pořadů pro veřejnost „Historie astronomie I - III“.

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Hellax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Kabel Plus, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetarium“ a aktuálních faxů.

Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bull. „Planetarium“, adresář rozšířen o vybrané školy okresů BR, SU a JE.

Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch), dotisky plakátů provádí tiskárna Schenk, výlep nadále zajištěn firmou Epona.

Pravidelná obměna 4 stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 2x areál VŠB-TU a vitrína na Hlavní třídě v Ostravě-Porubě).

Zařazení údajů o HaP na server MIC Ostrava, umístění odkazů na naši WWW stránku i na další vyhledávače (NAJDITO atd.).

Technický rozvoj

Byla provedena výměna všech dřevěných oken v objektu (96 ks) v průběhu podzimu za plného provozu.

Zakoupení nového PC jako základ vlastního zvukového studia, je vybaven také vypalovací CD mechanikou, započata archivace existujících pořadů na CD.

Inovace staršího PC na multimediální PC, který bude používán k tvorbě pořadů.

Vybudování strukturované počítačové sítě v celém objektu HaP, připojení na internet pevnou linkou, lokální síť se tak stala součástí celoškolské sítě, což umožňuje používat on-line školní administrativní databáze, počítačové centrum atd.

Byla zakoupena polovina (4ks) řídicích jednotek pro planetarium, další krok k přechodu na řízení planetária přes PC, 4ks kompletních sad náhradních dílů pro projektory Meopta Vario.

Pro vylepšení obsluhy návštěvníků bylo vybudováno nové prodejní místo ve

vstupním interiéru, zakoupena registrační pokladna a šatny byly vybaveny botníky.

Vylepšení technického zázemí: vysavač Vorwerk VK130, křovinořez, řetězová pila, obráběcí stroj na dřevo, akušroubovák, varná konvice, fotoaparát (Minolta), připojení telefonní ústředny přes bleskojistku a chránič proti přepětí, oprava hromosvodů, údržba exteriéru objektu a přístupových komunikací, obnova a úprava dálkoměrné základny, řada technických vylepšení seismické stanice, pořízení PC programu k registraci videokazet, rozšíření videotéky.

Nákup 59 nových knižních titulů, počet odebíraných časopisů je 22 (z toho 3 zahraniční), zakoupení cca 10 hudebních CD,

Prodej literatury

Rozšířen sortiment na cca 100 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy).

Služby návštěvníkům

Prodej cukrovinek zkvalitněn vybudováním nového prodejního pultu.

Stav

V průběhu roku došlo k nárůstu „pracovního dluhu“, který je přímým důsledkem poklesu počtu pracovních míst o tři úvazky koncem roku 1998. Tato situace se projevila především v oblasti reklamních aktivit a tvorby nových pořadů. Ve svém důsledku měla také vliv na mírný pokles návštěvnosti.

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Tomáš Havlík, Mgr. Jiří Holuša pracovali po celý rok na plný úvazek. Knihovnice Lenka Hrdličková, prom. ped., byla zaškolená a uvádí některé typy pořadů v planetáriu, diskusi pak vede lektor. Toto opatření bylo přijato jako nouzové řešení nedostatku pracovních míst. Po dohodě s Institutem fyziky HGF pak od prosince působí na našem pracovišti jako lektor Mgr. Petr Slaný (jeden pracovní den v týdnu).

Technik: HaP bohužel ani v tomto roce neměla stálého technika. Situace je řešena jako v minulých letech: na 1/8 úvazku je zaměstnán ing. František Putala a ve většině naléhavých případů vypomáhá správce objektu Radim Chalupa.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by HaP nemohla fungovat, činili v roce 1999 tito další pracovníci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví doc. ing. Josef Novák, CSc., Lenka Hrdličková, prom. ped. (knihovna, evidence prodejního materiálu, vedení agendy ČSVTS), Dagmar Vranková (sekretářka, spojovatelka), Radim Chalupa

---

(správce objektu) a v neposlední řadě Jana Klusáková, Květuše Paničová, Zdeněk Trbušek (do 30.6.1999) a František Vodica (od 1.7.1999), kteří zastávali obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

● rok 2000

Návštěvnost

V roce 2000 navštívilo HaP 51 209 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 1 024. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (398) a pro veřejnost (239 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (206), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (103), pořady o ekologii (12) a jiné (66).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J.Palisy členem občanského sdružení právnických osob „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Zástupce HaP (Gráf) byl po celý rok členem Rady SHaP.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konala 1 astronomická a 8 cestopisných přednášek. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 31.

Od září byl zahájen třetí cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu a volně navazuje na předchozí obdobné cykly. Cyklus zasahuje i do roku 2001 a tvoří jej 10 představení, která sestavil a do listopadu 2000 také uváděl doc. Miroslav Malura z Ostravské univerzity. Po jeho náhlém úmrtí byl cyklus tématicky zachován, ale jednotlivé pořady uvádělo několik hudebních pedagogů z ostravského regionu.

Poosmé se 24. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 67 učitelů).

Ve dnech 14.-15. dubna bylo v prostorách HaP pořádáno setkání členů Amatérské prohlídky oblohy. Část semináře byla v sobotu 15. dubna pod názvem „Odpolední setkání s Amatérskou prohlídkou oblohy“ určena i ostravské veřejnosti. Čtyř přednášek pro veřejnost se celkem zúčastnilo 120 osob.

V sobotu 6. května byl pozorovatelný denní bolid, jehož zbytky po průletu atmosférou dopadly do oblasti Beskyd. Bolid a následné nalezení tří meteoritů je možné bez nadsázky považovat za největší astronomickou událost v našem regionu ve 20. století. Již 30. června měl v planetáriu premiéru původní pořad věnovaný této mimořádné události.

V září (23.-24.) byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „10 let Hubblova kosmického dalekohledu“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 181 osob. Seminář byl doplněn výstavou grafických prací Mgr. Štěpánky Bělovské a večerním pořadem „Kameny z nebe“ v planetáriu.

Ve dnech 13.-15. října proběhla v areálu HaP celá řada akcí v rámci oslav 20 let činnosti. Při této příležitosti byla hvězdárna přejmenována na Hvězdárnu a planetárium Johanna Palisy. Mimo jiné byla při této příležitosti pojmenována jedna z planetek objevených na observatoři Kleť jménem Ostravia a Johannu Palisovi byla na jeho rodném domě v Opavě odhalena pamětní deska.

V rámci „Dne seniorů“ bylo dne 30. září umožněno 311 účastníkům této akce bezplatné shlédnutí pořadu v planetáriu.

Ve dnech 10.-12. listopadu se v areálu HaP konal tzv. „Rej Ebicyklu“, což je setkání astronomů-cyklistů, kteří zde plánovali další ročník svého letního putování. dr. Jiří Grygar, duchovní otec tohoto „hnutí“, přednesl pro ostravskou veřejnost zajímavou přednášku „Co se hvězdářům nepodařilo aneb astronomické stařinky“.

Během školního roku 1999/2000 na HaP probíhal astronomický kurz, kterého se pravidelně zúčastňovalo asi 10 frekventantů. Kurz byl prodloužen do konce roku 2000, poté složilo 6 jeho absolventů úspěšně demonstrátorské zkoušky a stalo se demonstrátory.

Demonstrátorský klub, který zajišťuje demonstrace na hvězdárně (pravidelné služby ve středu a sobotu večer) pracoval ve stejném složení jako v předchozích letech. Demonstrátoři Marek Kolasa, Tomáš Hynek a Lukáš Král získali statut externích pracovníků HaP J. Palisy a mají tak samostatný přístup do objektu. Od 1. prosince 2000 jsou práva a povinnosti demonstrátorů upravena novým organizačním řádem.

Odborná činnost na hvězdárně

Pozorování v rámci demonstrátorského klubu (astrofotografie, meteory, proměnné hvězdy, zákryty).

Po celý rok pokračovala i pozorování CCD kamerou v tzv. východní kopuli. Kamera byla kromě pořizování expozičních použitelných při popularizaci také využívána k odborným pozorováním proměnných hvězd v rámci pozorovacích programů B.R.N.O.

Skupina pozorovatelů (Havlík, Král, Kolasa, Hynek, Vilášek) začala používat název Eridanus. Tato otevřená pozorovací skupina je zapojena také do projektu Medúza, který je zaměřen na pozorování dlouhoperiodických proměnných hvězd.

Lukáš Král vytvořil WWW stránky skupiny Eridanus (<http://ostrava.astronomy.cz>), které také pravidelně aktualizuje. Největším úspěchem Eridanu v roce 2000 je zaregistrování světelných změn hvězdy CI Aql (5. - 6. července, jako první na světě).

Externí spolupracovník Marek Kolasa je nadále hlavním koordinátorem občanského sdružení APO (Amatérská prohlídka oblohy), jeden z hlavních organizátorů Expedice na Hvězdárně v Úpici a „Setkání APO“ na HaP v Ostravě. V prostorách HaP je umístěn i archiv pozorování APO a HaP podporovala po celý rok činnost tohoto sdružení.

Externí spolupracovník Lukáš Král je vývojářem a správcem počítačového programu pro zpracování fotometrických měření „Munipack for DOS“. Je také členem vedení projektu Medúza.

Demonstrátor Martin Vilášek dokončil stavbu své soukromé hvězdárny, která je k dispozici i veřejnosti v ostravské městské části Lhotka (vybavení: Newton 400 mm).

Publikační činnost

Hvězdárna a planetárium vydala malý sborník „10 let Hubblova kosmického dalekohledu“, který obsahuje referáty z OAV 2000 (viz výše, náklad cca 300 ks).

Ke 20. výročí existence HaP byla vydána „Kronika HaP Johanna Palisy“ (formát A5, náklad cca 200 ks)

Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 34 až 39), byla zachována periodicitu 2 měsíců, přílohou čísla 34 byl jednoduchý stolní kalendář s přehledem akcí v roce 2000, přílohou čísla 38 pro školy byl přehled nabízených pořadů a doplňkových videosnímků (náklad cca 1200 kusů).

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Hellax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Kabel Plus, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetárium“ a aktuálních faxů.

Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bull. „Planetárium“, adresář rozšířen o vybrané školy okresů BR, SU a JE.

Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch), dotisky plakátů provádí tiskárna Schenk, výlep nadále zajištěn firmou Epona.

Pravidelná obměna 4 stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 2x areál VŠB-TU a vitrína na Hlavní třídě v Ostravě-Porubě).

Technický rozvoj

Přechod na řízení planetária z PC zakoupením dalších částí tzv. brněnského řídicího systému (k dalšímu řešení zůstávají pouze všechny pohyby).

Nové ozvučení sálu planetária (mix. pult Yamaha, reproduktory BaW-LM1 8ks, reproduktor Elac CM80/4, zesilovač Rotel RB985THX, DSP procesor Rotel RSP966, aktivní subwoofer BaW 7AS2, bezdrátový mikrofon AKG, klopový port k tomuto mikrofonu, studiový mikrofon AKG).

Vybavení západní kopule počítačem (s přístupem na internet), kazetovým magnetofonem, zesilovačem a reproduktory.

Další technická vylepšení:

přemístění videoprojektoru a projektoru mapy v planetáriu do projekční kabiny, úprava kabeláže a úprava řízení šesti hlavních motorů, zakoupení akumulátorové vrtačky.

Rozšíření videotéky, nákup 56 nových knižních titulů, získání 112 knih formou dlouhodobé bezplatné výpůjčky od ing. Fridricha, počet odebíraných časopisů je 19 (z toho 3 zahraniční), zakoupení několika hudebních CD.

Prodej literatury

Sortiment zahrnuje asi 80 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy).

Služby návštěvníkům

Po celý rok byl v provozu nápojový automat firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován ve stávajícím rozsahu.

Stav

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Tomáš Havlík, Mgr. Jiří Holuša pracovali po celý rok na plný úvazek. Knihovnice Lenka Hrdličková pracovala po celý rok na plný úvazek, ale k 31. 12. 2000 rozvázala pracovní poměr dohodou. Od 2.1. 2001 nastoupil na plný úvazek Pavel Kapoun, došlo zároveň ke změně pracovní náplně - toto pracovní místo je nyní pojato jako „lektor pověřený vedením knihovny“. Agendu spojenou s chodem pobočky ČSVTS převzala od 2.1. 2001 sekretářka Dagmar Vranková.

Technik: HaP bohužel ani v tomto roce neměla stálého technika. Situace je řešena jako v minulých letech: na 1/8 úvazku je zaměstnán ing. František Putala a ve většině naléhavých případů vypomáhá správce objektu Radim Chalupa.

Pracovník na civilní vojenské službě: Od 1. října 2000 nastoupil na HaP JP ing. Tomáš Klvaňa na 18 měsíců civilní vojenské služby. Zajišťuje veškeré pomocné práce, především vylepšení stavu venkovních ploch areálu HaP, příjezdových a přístupových komunikací.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2000 tito další pracovníci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví doc. ing. Josef Novák, CSc., Lenka Hrdličková, prom. ped. (knihovna, evidence prodejního materiálu, vedení agendy ČSVTS), Dagmar Vranková (sekretářka, spojovatelka), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Jana Klusáková, Květuše Paničová a František Vodica, kteří zastávali obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

• rok 2001

Návštěvnost

V roce 2001 navštívilo HaP 53 179 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 972. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (414) a pro veřejnost (224 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (210), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (98), pořady o ekologii (4) a jiné (22).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J.Palisy členem občanského sdružení právnických osob „Sdružení hvězdáren a planetárií“.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 11 astronomických a 2 cestopisné přednášky. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 30 a jeden živý koncert.

Od září byl zahájen čtvrtý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu a volně navazuje na předchozí obdobné cykly. Cyklus zasahuje i do roku 2002 a tvoří jej 5 představení, která sestavil a uvádí Mgr. Jaromír Javůrek.

Nově byl od září zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, jehož pořady se pravidelně v měsíčním intervalu střídají s vážnou hudbou. Jazz uvádí pan Boris Urbánek a i tento cyklus zahrnuje 5 pořadů a zasahuje do roku 2002.

Podeváté se 23. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 52 učitelů).

Ve dnech 30. března -1. dubna bylo v prostorách HaP pořádáno setkání členů Amatérské prohlídky oblohy. Část semináře byla v sobotu 31. března pod názvem „Setkání s Amatérskou prohlídkou oblohy“ určena i ostravské veřejnosti.

V sobotu 7. dubna proběhl v planetáriu komponovaný pořad „Pocta Iljovi Hurníkovi“, kdy bylo slavnostně předáno panu Hurníkovi osvědčení o pojmenování planetky jeho jménem.

V sobotu 14. dubna proběhla v planetáriu akce ke světovému dni planetárií. Dvou přednášek a pořadu v planetáriu se zúčastnilo celkem 212 osob.

Ve spolupráci s Astronomickým ústavem AV ČR v Ondřejově byl ve dnech 11.- 12. května uspořádán na HaP JP seminář „Beskydský bolid rok poté“, kromě uzavřené pracovní části zahrnoval i 3 přednášky pro širokou veřejnost.

HaP Johanna Palisy se stala oficiálním spolupořadatelem „Letního astronomického soustředění“ na Hvězdárně v Úpici (10.-25.8.).

V září (29.-30.) byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Jak vidět neviditelné“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 180 osob. Seminář byl doplněn výstavou fotografií Štěpána Kováře „Místa astronomické vzdělanosti 1918 - 1945“ a večerním pořadem v planetáriu.

V sobotu 20. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, kromě tradičních pořadů v planetáriu a projekce videosnímků proběhla i vernisáž výstavy papírových modelů kosmické techniky (autor ing. Drábek, ukončení výstavy - červenec 2002). Celkem cca 400 návštěvníků.

V roce 2001 byly uvedeny tyto premiéry pořadů v planetáriu: „Pojďte s námi za hvězdami“ (původní pořad), „Globální oteplení a my“ (oficiálně převzatý pořad z HaP MK v Brně) a „Naše hvězda Slunce“ (obnovená premiéra).

Během školního roku 2001/2002 na HaP probíhá astronomický kurz, kterého se pravidelně účastní asi 15 frekventantů.

Demonstrátorský klub, který zajišťuje demonstrace na hvězdárně (pravidelné služby ve středu a sobotu večer) pracoval ve stejném složení jako v předchozích letech. Demonstrátoři Marek Kolasa, Tomáš Hynek a Lukáš Král mají statut externích spolupracovníků HaP J. Palisy a mají samostatný přístup do objektu.

Odborná činnost na hvězdárně

Pozorování v rámci demonstrátorského klubu (astrofotografie, meteory, proměnné hvězdy, zákryty).

Po celý rok pokračovala i pozorování CCD kamerou v tzv. východní kopuli. Skupina pozorovatelů (Havlík, Král, Kolasa, Hynek, Vilášek) začala používat název Eridanus. Tato otevřená pozorovací skupina je zapojena také do projektu Medúza, který je zaměřen na pozorování dlouhoperiodických proměnných hvězd. Lukáš Král pravidelně aktualizuje WWW stránky skupiny Eridanus (<http://ostrava.astronomy.cz>).

Externí spolupracovník Marek Kolasa je hlavním koordinátorem občanského sdružení APO (Amatérská prohlídka oblohy), jeden z hlavních organizátorů LAS na Hvězdárně v Úpici a „Setkání APO“ na HaP v Ostravě. V prostorách HaP je umístěn i archiv pozorování APO a HaP podporovala po celý rok činnost tohoto sdružení.

Externí spolupracovník Lukáš Král je vývojářem a správcem počítačového programu pro zpracování fotometrických měření „Munipack for DOS“. Je také členem vedení projektu Medúza.

Publikační činnost

Hvězdárna a planetárium vydala malý sborník „Jak vidět neviditelné“, který obsahuje referáty z OAV 2001 (viz výše, náklad cca 200 ks).

Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 40 až 45), byla zachována periodičita 2 měsíců, přílohou čísla 40 byl jednoduchý stolní kalendář s přehledem akcí v roce 2001, přílohou čísla 44 pro školy byl přehled nabízených pořadů a doplňkových videosnímků (náklad cca 1200 kusů).

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Hellax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Kabel Plus, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetárium“ a aktuálních faxů.

Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bull. „Planetárium“, adresář rozšířen o vybrané školy okresů BR, SU a JE.

Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch), dotisky plakátů provádí tiskárna Schenk, výlep nadále zajištěn firmou Epona.

Pravidelná obměna 4 stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 2x areál VŠB-TU a vitrína na Hlavní třídě v Ostravě-Porubě).

Technický rozvoj

Nový řídicí pult planetária zhotovený na zakázku firmou Špuler.

Datový projektor Proxima 9240 a PC k tomuto projektoru.

Nové video do přednáškového sálu (Panasonic)

Další technická vylepšení:

Renovace prodejního pultu v přízemí, vybudování nahrávacího studia, zprovoznění osvětlení vitrín v přednáškovém sále, plošina a schody k výstupu se západní kopule na pozorovací plošinu, byla vyrobena plošina pod datový projektor,

výroba odrušovacích filtrů pro audio a video v planetáriu, úprava vzduchotechnického zařízení - zvýšení výkonu odsávání ze sálu planetária, zakoupen oddělovací transformátor pro napájení video a audio přístrojů v planetáriu, vybavení dílny doplněno o úhlovou brusku, vymalování knihovny, zakoupeny speciální kabely pro propojení datového projektoru s monitorem na pultu v planetáriu.

Rozšíření videotéky, nákup 22 nových knižních titulů, počet odebíraných časopisů je 14 (z toho 3 zahraniční), zakoupení několika hudebních CD a CD ROM.

Prodej literatury

Sortiment zahrnuje asi 75 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy).

Služby návštěvníkům

Po celý rok byl v provozu nápojový automat firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován ve stávajícím rozsahu.

Stav

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Tomáš Havlík, Mgr. Jiří Holuša a Pavel Kapoun pracovali po celý rok na plný úvazek.

Technik: HaP bohužel ani v tomto roce neměla stálého technika. Situace je řešena jako v minulých letech: na 1/8 úvazku je zaměstnán ing. František Putala a ve většině naléhavých případů vypomáhá správce objektu Radim Chalupa.

Pracovník na civilní vojenské službě:

Od 1. října 2000 nastoupil na HaP JP ing. Tomáš Klvaňa na 18 měsíců civilní vojenské služby. Zajišťuje veškeré pomocné práce, především vylepšení stavu venkovních ploch areálu HaP, příjezdových a přístupových komunikací.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2001 tito další pracovníci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví doc. ing. Josef Novák, CSc., Dagmar Vranková (sekretářka, spojovatelka, vedení agendy ČSVTS), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Jana Klusáková, Květuše Paničová (do 30. 9.), František Vodica (do 30. 6.), Jindřiška Bujoková (od 1.7.) a Soňa Schneiderková (od 1. 10.), kteří zastávali obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

• rok 2002

Návštěvnost

V roce 2002 navštívilo HaP 55 452 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 1002. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (411) a pro veřejnost (225 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (221), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (118), pořady o ekologii (4) a jiné (23).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J.Palisy členem občanského sdružení „Sdružení hvězdáren a planetárií“.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 7 astronomických a 4 cestopisné přednášky. Pořadů s poslechem reprodukováné hudby bylo uspořádáno 34 a dva živé koncerty.

Od září byl zahájen pátý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Cyklus zasahuje i do roku 2003 a tvoří jej 10 představení, která sestavil a uvádí Mgr. Jaromír Javůrek.

Podruhé byl od září zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, tentokrát již s měsíční periodicitou. Jazz uvádí pan Boris Urbánek a jeho 10 pořadů zasahuje i do roku 2003.

Podesáté se 15. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 56 učitelů).

Ve dnech 15. - 17. března bylo v prostorách HaP pořádáno setkání členů Amatérské prohlídky oblohy (40 účastníků). Část tohoto semináře byla v sobotu 16. března pod názvem „Setkání s Amatérskou prohlídkou oblohy“ přístupná pro veřejnost.

Ve dnech 19. - 21. dubna byl v prostorách HaP pořádán seminář pro pracovníky HaP z ČR a SR „Astronomické vzdělávání“ (spolupořadatelé: Sdružení HaP a HaP M. Koperníka Brno; účast 60 osob).

HaP Johanna Palisy se stala i v roce 2002 oficiálním spolupořadatelem „Letního astronomického soustředění“ na Hvězdárně v Úpici (2. - 18.8.).

V pátek 26. července v podvečer „projížděl“ areálem HaP „Ebicykl 2002“.

V září (21.- 22.) byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Po stopách galaxií“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 163 osob. Seminář byl doplněn výstavou prací studentů katedry výtvarné tvorby Ostravské univerzity a večerním pořadem v planetáriu.

V sobotu 12. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, celkem cca 250 návštěvníků.

V roce 2002 byly uvedeny tyto premiéry pořadů v planetáriu: „Skrytá krása vesmíru“ (původní pořad) a „Indiánský poklad“ (obnovená premiéra nové zvukové nahrávky).

Astronomický kurz byl na podzim ukončen demonstrátorskými zkouškami, které úspěšně složilo 10 absolventů.

Demonstrátorský klub, který zajišťuje demonstrace na hvězdárně (pravidelné služby ve středu a sobotu večer), se tedy na podzim rozrostl o 10 nových členů. Demonstrátoři Marek Kolasa, Tomáš Hynek a Lukáš Král mají statut externích spolupracovníků HaP J. Palisy a mají samostatný přístup do objektu.

Odborná činnost na hvězdárně

Pozorování v rámci demonstrátorského klubu (snímky CCD kamerou, meteory, proměnné hvězdy, zákryty).

Po celý rok pokračovala i pozorování CCD kamerou v tzv. východní kopuli. Skupina pozorovatelů Eridanus (Havlík, Král, Kolasa, Hynek, Vilášek) aktivně pozoruje po celý rok. Tato otevřená pozorovací skupina je zapojena i do projektu Medúza, který je zaměřen na pozorování dlouhoperiodických proměnných hvězd.

Lukáš Král vylepšil WWW stránky skupiny Eridanus (<http://ostrava.astronomy.cz>) a nadále je pravidelně aktualizuje.

Externí spolupracovník Marek Kolasa je hlavním koordinátorem občanského sdružení APO (Amatérská prohlídka oblohy), jeden z hlavních organizátorů LAS na Hvězdárně v Úpici a „Setkání APO“ na HaP v Ostravě. V prostorách HaP je umístěn i archiv pozorování APO a HaP podporovala po celý rok činnost tohoto sdružení.

Externí spolupracovník Lukáš Král je vývojářem a správcem počítačového programu pro zpracování fotometrických měření „Munipack for DOS“. Je také členem vedení projektu Medúza.

Publikační činnost

Hvězdárna a planetárium vydala malý sborník „Po stopách galaxií“, který obsahuje referáty z OAV 2002 (viz výše, náklad cca 200 ks).

Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 46 až 51), byla zachována periodičita 2 měsíců, přílohou čísla 46 byl jednoduchý stolní kalendář s přehledem akcí v roce 2002 (náklad cca 1200 kusů).

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Hellax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Kabel Plus, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetárium“ a aktuálních faxů.

Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bull. „Planetárium“, adresář rozšířen o vybrané školy okresů BR, SU a JE.

Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch), dotisky plakátů provádí tiskárna Schenk, výlep nadále zajištěn firmou Epona.

Pravidelná obměna 4 stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 2x areál VŠB-TU a vitrína na Hlavní třídě v Ostravě-Porubě).

Technický rozvoj

Vybudován naváděcí systém od křižovatky Vozovna atd. (MMO), vytyčení doplňkové turistické trasy (areál VŠB-TUO - HaP JP - smyčka Poruba).

Grant - Pohledy do vesmíru, 14 velkoplošných panelů (chodba A).

Další technická vylepšení:

Nové křeslo a židle k řídicímu pultu planetária, 3x PC sestavy, tiskárna Canon, 2x starší PC do obou kopulí, UPS k projektoru Proxima, odtahový ventilátor do vzduchotechniky sálů, provedeno zateplení střech celého objektu, nová převodovka denního pohybu, 3 stoly pod PC, výměna 4 hlavních vodovodních ventilů, vymalování kanceláře C205 (včetně nového koberce), nová vrtačka (aku).

Rozšíření videotéky, nákup 56 nových knižních titulů, počet odebíraných časopisů je 13 (z toho 3 zahraniční), zakoupení několika hudebních CD.

Prodej literatury

Sortiment zahrnuje asi 75 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy).

Služby návštěvníkům

Po celý rok byl v provozu nápojový automat firmy Kavamat (koncem roku byl doplněn o automat s nápoji v plastovém obalu a v plechovkách), prodej cukrovinek zachován ve stávajícím rozsahu.

Koncem roku zaniklo občanské sdružení ČSVTS a od 1.1. 2003 pomáhá služby návštěvníkům zajišťovat nové občanské sdružení Proxima (předseda Pavel Kapoun).

Stav

V průběhu roku došlo k dalšímu nárůstu „pracovního dluhu“, který je přímým důsledkem poklesu počtu pracovních míst o tři úvazky koncem roku 1998. Tato

---

situace se projevila především v oblasti reklamních aktivit a tvorby nových pořadů. K 31. 12. 2002 bylo navíc zrušeno místo sekretářky, chybí již tedy 4 úvazky ve srovnání s rokem 1998.

Personální obsazení oddělení HaP se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Tomáš Havlík, Mgr. Jiří Holuša a Bc. Pavel Kapoun pracovali po celý rok na plný úvazek. K 31. 12. 2002 rozvázal Tomáš Havlík pracovní poměr dohodou, na jeho místo nastoupil od 2. 1. 2003 Miroslav Otisk.

Technik: HaP bohužel ani v tomto roce neměla stálého technika. Situace je řešena jako v minulých letech: na 1/8 úvazku je zaměstnán ing. František Putala a ve většině naléhavých případů vypomáhá správce objektu Radim Chalupa.

Civilní vojenská služba: :

Od 1. října 2002 nastoupili na HaP JP ing. Jiří Rohel a ing. Jiří Roll na 18 měsíců civilní vojenské služby. Zajišťují veškeré pomocné práce, především vylepšení stavu venkovních ploch areálu HaP, příjezdových a přístupových komunikací.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2001 tito další zaměstnanci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví prof. ing. Josef Novák, CSc., Dagmar Vranková (sekretářka, spojovatelka, vedení agendy ČSVTS), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Jana Klusáková, Jindřiška Bujoková (do 30.9.), Lenka Podkulová (od 1. 9.) a Soňa Schneiderková , kteří zastávali obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

● rok 2003

Návštěvnost

V roce 2003 navštívilo HaP 52 749 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 969. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (403) a pro veřejnost (248 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (175), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (94), pořady o ekologii (2) a jiné (47).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J.Palisy členem občanského sdružení „Sdružení hvězdáren a planetáří“. Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl na sněmu SHaP zvolen členem Rady SHaP.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 11 astronomických (z toho 10 v rámci Astronomického repetitoria) a 10 cestopisných přednášek (od září v novém cyklu „S planetáriem kolem světa“). Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 39 a 4 živé koncerty.

Od září byl zahájen šestý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Cyklus zasahuje i do roku 2004 a tvoří jej 10 představení, která sestavil a uvádí pan Mgr. Jaromír Javůrek.

Potřetí byl od října zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, který uvádějí pan Boris Urbánek a pan Vlastík Šmída a jejich 9 pořadů zasahuje i do roku 2004.

Pojedenácté se 14. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 54 učitelů).

Ve dnech 14. - 16. března bylo v prostorách HaP pořádáno setkání členů Amatérské prohlídky oblohy (40 účastníků). Část tohoto semináře byla v sobotu 15. března pod názvem „Setkání s Amatérskou prohlídkou oblohy“ přístupná pro veřejnost.

HaP Johanna Palisy se stala i v roce 2003 oficiálním spolupořadatelem „Astronomické expedice“ na Hvězdárně v Úpici (18. července - 2. srpna).

Ve dnech 30. - 31. května proběhlo poprvé několik nových akcí, které se váží ke Dni dětí. V pátek 30. května proběhla vernisáž výstavy výtvarných prací žáků speciálních základních škol „Malujeme vesmír“. V sobotu dopoledne pak v prostorách přednáškového sálu proběhl festival dětské filmové tvorby „Ostravský koník“ (celkem se obou akcí zúčastnilo 210 osob).

Ve dnech 20.- 21. září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Mars drobnohledem i dalekohledem“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 200 osob. Seminář byl doplněn výstavou fotografií „Brána naděje“ pana doc. Jindřicha Štreita (za jeho účasti na slavnostní vernisáži) a večerním pořadem v planetáriu.

V sobotu 11. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, který navštívilo celkem cca 350 návštěvníků.

V roce 2003 byla uvedena premiéra audiovizuálního pořadu v planetáriu „Jak lidé pojmenovávali oblohu“ (29. března).

S mimořádným ohlasem se setkal cyklus astronomických přednášek „Astronomické repetitorium“, který v září 2003 vstoupil do 2. ročníku. Cyklus je tentokrát

zaměřen na kosmologii a končí v červnu 2004. Průměrná návštěvnost přednášek repetitoria byla 70 osob!

V prostorách chodeb HaP JP byla v roce 2003 zřízena Minigalerie MIRA, která se představila instalací výstavy optických klamů „Hrátky ve světě iluzí“ (autorů Viktora Votruby a Tomáše Apeltauera) a v druhé polovině roku pak výstavou fotografií „Brána naděje“ (Jindřich Štreit).

Astronomický kurz byl zcela inovován. Externě jej vede podle dohodnuté osnovy od září 2003 Mgr. Martin Vilášek. Poprvé bylo konání kurzu inzerováno „celoplošně“ (nejen na vybraných středních školách) a výsledkem je 67 nových frekventantů. Kurz bude ukončen v červnu 2004.

Odborná činnost na hvězdárně

Po celý rok pokračovala i pozorování CCD kamerou v tzv. východní kopuli. Skupina pozorovatelů Eridanus (Král, Hynek, Kolasa, Havlík, Šťastný, Folta a Vilášek) aktivně pozoruje po celý rok. Tato otevřená pozorovací skupina je zapojena i do projektu Medúza, který je zaměřen na pozorování dlouhoperiodických proměnných hvězd. Lukáš Král spravuje WWW stránky skupiny Eridanus (<http://ostrava.astronomy.cz>).

Externí spolupracovník Marek Kolasa je nadále hlavním koordinátorem občanského sdružení APO (Amatérská prohlídka oblohy), jeden z hlavních organizátorů „Astronomické expedice“ na Hvězdárně v Úpici a „Setkání APO“ na HaPJP v Ostravě. V prostorách HaPJP je umístěn i archiv pozorování APO a HaPJP podporovala po celý rok činnost tohoto sdružení.

Externí spolupracovník Lukáš Král je vývojářem a správcem počítačového programu pro zpracování fotometrických měření „Munipack for DOS“. Je také členem vedení projektu Medúza.

Publikační činnost

Hvězdárna a planetárium vydala malý sborník „Mars drobnohledem i dalekohledem“, který obsahuje referáty z OAV 2003 (viz výše, náklad 200 ks).

Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 52 až 57, náklad cca 1400 kusů).

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Helax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Kabel Plus, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetárium“ a aktuálních faxů.

Pravidelné rozesílání informací o činnosti HaPJP e-mailem (na vyžádání),

---

nově byla také zavedeno elektronické rozesílání „Oznámení médiím“ (nepravidelně) na regionální redakce deníků a dalších médií.

Základní a střední školy bývalých okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bull. „Planetarium“, adresář rozšířen o vybrané školy z bývalých okresů BR, SU a JE.

Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 40 ploch), dotisky plakátů provádí tiskárna Schenk, výlep nadále zajištěn firmou Epona.

Pravidelná obměna 4 stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 2x areál VŠB-TU a vitrína na Hlavní třídě v Ostravě-Porubě).

Technický rozvoj

Inovace, opravy a rozšíření výpočetní techniky (HDD 120 GB WD, 8MB cache, 2x rámeček na HDD, paměť RAM 2x256MB SDRAM 133MHz , Motherboard Biostar KLP133, klávesnice Hama, optická myš Samsung, CPU Tualatin PIII 256Kb cache 1300MHz, Case-zdroj 300 W a přídatný ventilátor, Motherboard pro CPU AMD,RAID,SDRAM,EIDE, zdroj ATX 250W, RAM 128MB SDRAM 133MHz, RAM 128MB SDRAM 133Mhz, vypalovačka TOSHIBA DVD-R 2x, DVD-RW 1x, FDD 3,5,, Case-zdroj 300W, Motherboard Asus 810, zvuková karta C8738, vypalovačka CD-R Teac 52x 24x 52x), Scanner Mustek Bear Paw 2400TA plus 4.

Další technická vylepšení:

Zakoupen stolní DVD přehrávač Panasonic (sál planetária), projekční lampa do DP Proxima 9240, opraveno a modernizováno pódium v sále HaP, výroba malých panelů 24 ks - rozšíření Minigalerie MIRA, obložení hydrantu, prosklené vitríny a prodejní stůl v části „B,, vylepšení interierů - skříňka u prodeje cukrovinek, koberec C204-206, PC stůl v C205, výměna pisoárů na WC muži v části „A,, úprava místnosti „knihkupectví,, nákup 3 ks nových motorů do hlavních pohybů planetária.

V knihovně přibylo 63 nových publikací, předplaceno 16 časopisů.

Vybavení pořízené z prostředků občanského sdružení PROXIMA:

Mixážní pult Behringer DX 1000, kabeláž ProfiGold (přednáškový sál), zesilovač QSA 260 (přednáškový sál), Monitor 17“ (sekretariát), dalekohled Newton 200/1200 mm, bezpečnostní tabulky, osvětlení na chodbách „B“ a „C“, vybudování Minigalerie MIRA na chodbe „C“, skartovač dokumentů.

Prodej literatury

Sortiment zahrnuje asi 80 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy).

Služby návštěvníkům

Po celý rok byly v provozu oba nápojové automaty firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován ve stávajícím rozsahu.

Stav

Personální obsazení oddělení se vyvíjelo takto:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Mgr. Jiří Holuša, Bc. Pavel Kapoun a Miroslav Otisk pracovali po celý rok na plný úvazek.

Technik: HaPJP bohužel ani v tomto roce neměla stálého technika. Situace je řešena jako v minulých letech: na 1/8 úvazku je zaměstnán ing. František Putala a ve většině naléhavých případů vypomáhá správce objektu Radim Chalupa.

Civilní vojenská služba: :

Od 1. října 2002 nastoupili na HaP JP ing. Jiří Rohel a ing. Jiří Roll na 18 měsíců civilní vojenské služby. Zajišťují veškeré pomocné práce, především vylepšení stavu venkovních ploch areálu HaP, příjezdových a přístupových komunikací.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2003 tito další zaměstnanci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví prof. ing. Josef Novák, CSc., Lenka Podkulová (sekretářka, spojovatelka, vedení agendy o. s. PROXIMA), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Jana Klusáková (do 30. 4. 2003) a Soňa Schneiderková , které zastávaly obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

● rok 2004

Návštěvnost

V roce 2004 navštívilo HaP 51 673 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 1016. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (433) a pro veřejnost (227 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (177), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (84), pořady o ekologii (5) a jiné (90).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J.Palisy členem občanského sdružení „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl členem Rady SHaP.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 10 astronomických (v rámci Astronomického repetitoria). Pořadů s poslechem reprodukováné hudby bylo uspořádáno 38.

Od září byl zahájen sedmý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Cyklus zasahuje i do roku 2005 a tvoří jej 9 představení, která sestavil a uvádí pan Mgr. Jaromír Javůrek.

Počtvrté byl od října zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, který uvádějí pan Boris Urbánek a pan Vlastimil Šmída a jejich 9 pořadů zasahuje i do roku 2005.

Od ledna do června bylo v rámci cyklu „S planetářiím kolem světa“ uspořádáno 6 cestopisných přednášek (165 návštěvníků). Pro značný pokles zájmu o tento typ přednášek bylo rozhodnuto, že se cyklus v následujícím školním roce 2004/2005 nebude pořádat. Místo něj byla s úspěchem uváděna čtveřice převzatých audiovizuálních cestopisných pořadů (Irsko, Skotsko, Bretaň a Španělsko) v rámci cyklu „S planetářiím za Keltý“, září 2004 - únor 2005.

Podvanácté se 12. března konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 17 učitelů).

Ve dnech 26. - 28. března bylo v prostorách HaP pořádáno setkání členů Amatérské prohlídky oblohy (30 účastníků). Část tohoto semináře byla v sobotu 27. března pod názvem „Setkání s Amatérskou prohlídkou oblohy“ přístupná pro veřejnost.

Ke „Dni Země“ byly v planetáriu připraveny dva pořady s ekologickou tematikou, které se konaly 23. dubna (71 návštěvníků).

Dni dětí byly věnovány také 2 pořady 5. června (90 návštěvníků).

Dne 8. června proběhlo pozorování přechodu Venuše přes sluneční kotouč, na tento velmi vzácný úkaz se přišlo podívat celkem 545 návštěvníků. Kromě vlastního úkazu, k jehož pozorování bylo upraveno asi 10 dalekohledů, se pak 122 z nich účastnilo přednášky o zákrytech nebeských těles a 123 vidělo datafon „Černá Venuše“.

Ve dnech 18.- 19. září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „... planety kolem sluncí jiných ...“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 120 osob. Seminář byl doplněn výstavou fotografií z Irska, Skotska, Bretaně a Galície „Magické keltské krajiny“ pana Jaroslava Lunera a večerním pořadem v planetáriu.

V sobotu 9. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, který navštívilo celkem cca 385 návštěvníků (12 akcí).

V roce 2004 byla uvedena obnovená premiéra rozšířené verze audiovizuálního pořadu v planetáriu „Indiánský poklad“ (3. dubna) a zcela nového pořadu „Čtyři dcery krále Slunce“ (17. dubna).

I v tomto roce se setkal se značným zájmem cyklus astronomických přednášek

„Astronomické repetitorium“, který v září 2004 vstoupil do 3. ročníku. Cyklus deseti přednášek je tentokrát zaměřen na sluneční soustavu a končí v červnu 2005.

Od září byla pozorování na hvězdárně pojata jako „tématické večery pod hvězdnou oblohou“, které mají své názvy a také osnovu. Návštěvníci jsou tak lépe informováni o obsahu večerních pozorování. Demonstrátoři pod vedením Martina Viláška samostatně vypracovali osnovy jednotlivých večerů a také PC podporu (texty, obrázky atd.).

V Minigalerii MIRA byly během roku instalovány tři výstavy: leden - duben „Volná a užitá grafika“ Rostislav Pospíšil (Brno); duben - červenec „Autogramy slavných“ Jiří Hanibal, Kamil Vojtasík (Ostrava); září - únor 2005 „Magické keltské krajiny“ Jaroslav Luner (Brno).

Astronomický kurz vedl externě Martin Vilášek. Kurz ve školním roce 2003/2004 byl ukončen v červnu, řada jeho absolventů pak v září úspěšně složila demonstrátorské zkoušky a od října pomáhá zajišťovat na hvězdárně pozorování pro veřejnost. Nový běh kurzu začal na konci září, navštěvuje jej 15 studentů a bude ukončen v červnu 2005.

Od září se obnovila činnost Demonstrátorského klubu, pod vedením Šárky Bartošíkové se klub věnuje převážně přípravě PC prezentací jednotlivých tématických večerů. Členství v klubu je určeno pouze demonstrátorům, je dobrovolné a schůzky jsou každou středu večer.

Odborná činnost na hvězdárně

Po celý rok pokračovala pozorování CCD kamerou umístěnou na dalekohledu Newton (200 mm) v tzv. západní kopuli. Skupina pozorovatelů Eridanus (Král, Hynek, Kólasa, Havlík, Šťastný, Folta a Vilášek) aktivně pozoruje po celý rok. Pozorování jsou zaměřena na krátkoperiodické proměnné hvězdy a nově také na miridy. Lukáš Král spravuje WWW stránky skupiny Eridanus (<http://ostrava.astronomy.cz>).

Data získaná pozorovací skupinou Eridanus byla použita v dalším vědeckém článku: Wolf, M. , Harmanec, P. , Sarounova, L. , Zejda, M. , Bozic, H. , Hornoch, K., Kozyreva, V. S. , Hynek, T. , Kral, L. : Apsidal motion in eccentric eclipsing binaries: V871 Aql, V345 Lac, V401 Lac and CR Sct. In: Astronomy & Astrophysics, Vol. 420, pp. 619-624, 2004.

Publikační činnost

Malý sborník „... planety kolem sluncí jiných ...“, který obsahuje referáty z Ostravského astronomického víkendu 2004 (viz výše, náklad 200 ks).

Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 58 až 63, náklad cca 1400 kusů).

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Helax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetarium“ a aktuálních e-dopisů.

Aktuální informace na stálých WWW stránkách (<http://planetarium.vsb.cz>).

Pravidelné rozesílání informací o činnosti HaPJP e-mailem (na vyžádání), elektronické rozesílání „Oznámení médiím“ (nepravidelně) na regionální redakce deníků a dalších médií.

Základní a střední školy bývalých okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bull. „Planetarium“, adresář rozšířen o vybrané školy z bývalých okresů BR, SU a JE.

Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 60 ploch), dotisky plakátů provádí tiskárna Schenk, výlep nadále zajištěn firmou Epona.

Pravidelná obměna 4 stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 2x areál VŠB-TU a vitrína na Hlavní třídě v Ostravě-Porubě).

Technický rozvoj

Tiskárna Epson Stylus PHOTO300 (fototisk včetně potisku CD/DVD).

Technické vylepšení přednáškového sálu: dataprojektor DLP HP6120, promítací plátno GFLUX 350x300mm, reproduktory 2x350ARS, bezdrátový mikrofon, satelitní komplet HUMAX, kabely repro a S video, kabely VGA+2x zesilovač VGA signálu, přepínače, podstavec pod dataprojektor, redukce, komplet PC Intel P4-2,8GHz, 512MB, HDD 160GB, DVD R/RW, bezdrátová klávesnice, myš, LCD, grafická karta Matrox G550(2x VGA výstup), case, MB Intel, software WINXP CZ PRO OEM

Dalekohled Meade o průměru 300 mm, příslušenství, umístěn trvale ve východní kopuli.

Prodej literatury a služby návštěvníkům

Sortiment zahrnuje asi 75 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy).

Po celý rok byly v provozu oba nápojové automaty firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován v rozsahu minulých let (cca 30 druhů).

Nově změřené souřadnice

Nově změřené zeměpisné souřadnice východní a západní kopule:

---

	zeměpisná šířka	zeměpisná délka	nadmořská výška
západní kopule	49°50'14.75" ($\pm 0.05''$) s. š.	18°08'40.35" ($\pm 0.05''$) v. d.	281 m n. m.
východní kopule	49°50'14.95" ($\pm 0.05''$) s. š.	18°08'42.75" ($\pm 0.05''$) v. d.	281 m n. m.

Souřadnice jsou v systému WGS84 (světový geodetický referenční systém 1984), což je jeden ze systémů používaných v ČR podle nařízení vlády. Nadmořská výška je vztažena na úroveň podlahy v obou kopulích. Měření provedl Mgr. Vala v prosinci 2004.

Stav

Personální obsazení Hvězdárny a planetária J. Palisy v roce 2004:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Mgr. Jiří Holuša, Bc. Pavel Kapoun a Miroslav Otisk pracovali po celý rok na plný úvazek.

Technik: HaP JP bohužel ani v tomto roce neměla stálého technika. Situace je řešena jako v minulých letech: na 1/8 úvazku je zaměstnán ing. František Putala a ve většině naléhavých případů vypomáhá správce objektu Radim Chalupa.

Civilní vojenská služba: Od 1. října 2002 nastoupili na HaP JP ing. Jiří Rohel a ing. Jiří Roll na civilní vojenskou službu, která skončila 31. března 2004. Zajišťovali veškeré pomocné práce, především vylepšení stavu venkovních ploch areálu HaP, příjezdových a přístupových komunikací.

Vedoucí oddělení: RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D. pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2004 tito další zaměstnanci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví prof. ing. Jan Schenk, CSc., Lenka Podkulová (sekretářka, spojovatelka, vedení agendy o. s. PROXIMA), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Soňa Schneiderková a Marie Kortová, které zastávaly obslužnou činnost všech exkurzí (tj. úklid, pokladna, prodej a uvádění).

• rok 2005

Návštěvnost

V roce 2005 navštívilo HaP 52 876 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 1 112. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (461) a pro veřejnost (212 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (183), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (107) a jiné (149).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J.Palisy členem občanského sdružení „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl v únoru zvolen na dva roky do Rady SHaP.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 12 astronomických a jedna geofyzikální přednáška.

Pořadů s poslechem reprodukováné hudby bylo uspořádáno 37. Od září byl zahájen sedmý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Cyklus zasahuje i do roku 2006 a tvoří jej 9 představení, která sestavil a uvádí pan Mgr. Jaromír Javůrek. Popáté byl od října zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, který uvádějí pan Boris Urbánek a pan Vlastimil Šmída a jejich 10 pořadů zasahuje i do roku 2006.

Byla uváděna čtveřice převzatých audiovizuálních cestopisných pořadů (Irsko, Skotsko, Bretaň a Španělsko) v rámci cyklu „S planetáriem za Keltů“, leden 2005 - únor 2005.

Ve dnech 18. - 20. března bylo v prostorách HaP pořádáno setkání členů Amatérské prohlídky oblohy (cca 35 účastníků). Část tohoto semináře tvořila v sobotu 19. března přednáška Jana Píšaly „Letem nad zamrzlým světem“, jež byla přístupná pro veřejnost.

Potřinácté se 1. dubna konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 29 učitelů).

Ke „Dni Země“ byly v planetáriu připraveny dva pořady s ekologickou tematikou, které se konaly 20. dubna.

Evropská premiéra DVD „Hubble - 15 let objevů“, neděle 24. dubna (94 návštěvníků), akci předcházela čtvrtetní tisková konference. Tento unikátní dokumentární film z produkce ESA jsme opatřili původními českými titulky (překlad J. Holuša, technické řešení M. Otisk).

V sobotu 7. května byla uvedena premiéra pořadu v planetáriu „Kouzlo ročních dob“ (54 návštěvníků).

Dni dětí byly věnovány 2 pořady 5. června (64 návštěvníků).

V pátek 23. září jsme se připojili k akci „Noc vědců“, hvězdárnu navštívilo 68 osob.

Ve dnech 24.- 25. září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Vesmír na dlouhých vlnách“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 102 osob. Seminář byl doplněn výstavou fotografií „Marťanská zátíší“ a večerním pořadem v planetáriu.

Pozorování částečného zatmění Slunce (3. říjen) se vzhledem ke špatnému počasí neuskutečnilo.

Ve středu 12. října byla slavnostní vernisáží otevřena výstava „25 let Hvězdárny a planetária Johanna Palisy“, kterou mohli zájemci zhlédnout v prostorách Galerie na rektorátě VŠB-TU Ostrava až do konce listopadu.

V sobotu 15. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, který navštívilo celkem cca 450 návštěvníků (12 akcí).

Také v tomto roce se setkal se značným zájmem cyklus astronomických přednášek „Astronomické repetitorium“, který v září 2005 vstoupil do svého 4. ročníku. Cyklus deseti přednášek je tentokrát zaměřen na souvislosti mezi částicovou fyzikou a astronomií a končí v červnu 2006.

V Minigalerii MIRA byly během roku instalovány tyto výstavy: leden - únor „Magické keltské krajiny“ Jaroslav Luner (Brno), březen-červen 2005 „Otisky vesmírných katastrof“ (fotografie kráterů po dopadech kosmických těles na Zemi a další tělesa sluneční soustavy, HaP MK Brno), září - únor 2006 „Marťanská zátíší“ (HaP MK Brno).

Periodické vzdělávací akce

V letním semestru probíhala v přednáškovém sále HaP výuka předmětu „Základy astronomie“ pro studenty oboru Inženýrská geodézie a v semestru zimním pak výuka předmětu „Kosmická geodézie“.

Astronomický kurz vedl externě Martin Vilášek. Kurz ve školním roce 2004/2005 byl ukončen v červnu, někteří z jeho absolventů pak v září úspěšně složili demonstrační zkoušky a od října pomáhali zajišťovat pozorování pro veřejnost na hvězdárně. Nový běh kurzu začal na konci září, navštěvuje jej 30 studentů a byl ukončen v červnu 2006.

Odborný program na hvězdárně

V roce 2005 působil ve skupině Eridanus celkem 14 pozorovatelů: Bc. Hana Kučáková, ing. Radek Kocián, Tomáš Hynek, Mgr. Kamila Plšková Truparová, Šárka

---

Bartošíková, ing. Lukáš Král, ing. Petr Šťastný, Marek Kolasa, Mgr. Martin Vilášek, Libor Dluhoš, Martin Folta, Tomáš Kalisch a Radomír Zientek. Pozorování byla prováděna dalekohledem typu Newton 200/1200 mm a CCD kamerou ST-7 se sadou filtrů standardního systému BVRI.

Současně pozorovatelé prováděli monitoring počtu jasných nocí během celého roku 2005. Výsledný počet 120 jasných nocí představuje 33% z celkového počtu. Pozorovatelé provedli celkem 125 pozorování během 54 pozorovacích nocí. Celkem bylo v roce 2005 pozorováno 53 různých hvězd. Cílem pozorování se staly převážně zákrytové proměnné hvězdy programu B.R.N.O., dále excentrické zákrytové hvězdy z programu AÚ MFF UK v Praze a také několik trpasličích cefeid a trpasličích nov.

Skupina Eridanus se také úspěšně zapojila do pozorovací kampaně trpasličí cefeidy BL Cam, kterou vyhlásil dr. E. Rodriguez z Instituto de Astrofisica de Andalucia Granada. Výsledky pozorování byly autorem projektu přijaty velmi kladně a pozorovací kampaň pokračuje i v roce 2006.

Publikační činnost

Malý sborník „Vesmír na dlouhých vlnách“, který obsahuje referáty z Ostravského astronomického víkendu 2005 (viz výše, náklad 200 ks). Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetarium“ (č. 64 až 69, cca 1400 ks).

Reklama

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Helax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Aréna, OU, SU Opava, formou bull. „Planetarium“ a aktuálních e-dopisů. Aktuální informace na stálých WWW stránkách (<http://planetarium.vsb.cz>)

Pravidelné rozesílání informací o činnosti HaPJP e-mailem (na vyžádání), elektronické rozesílání „Oznámení médiím“ (nepravidelně) na regionální redakce deníků a dalších médií, zaslání článků o nabídce pořadů MS Deníku a Mf Dnes (36).

Základní a střední školy bývalých okresů OV, OP, NJ, FM, KI jsou o naší činnosti podrobně informovány zasláním bull. „Planetarium“, adresář rozšířen o vybrané školy z bývalých okresů BR, SU a JE.

Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 60 ploch), dotisky plakátů provádí tiskárna Schenk, výlep nadále zajištěn firmou Epona. Pravidelná obměna 4 stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 2x areál VŠB-TU a vitrína na Hlavní třídě v Ostravě-Porubě).

Technický rozvoj

celková rekonstrukce vzduchotechnického zařízení budovy: namontovány dvě jednotky Duplex a chladicí - rekuperační jednotka York, původní izolace kopule planetária nahrazena novou, zdravotně nezávadnou akustickou a tepelnou izolací, zateplení zdiva planetária

změna vytápění (na chodbě části A, nástropní topné panely), zateplení oken speciální fólií

celková rekonstrukce přednáškového sálu (sedadla, koberec, datové a silové kabeláže)

CCD kamera SBIG ST-8, CCD kamera SBIG ST-8, 2 měniče fotometrických filtrů (5 a 10 filtrů), překlápěcí zrcátko k dalekohledu Meade

Prodej literatury a služby návštěvníkům Sortiment zahrnuje asi 75 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy). Po celý rok byly v provozu oba nápojové automaty firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován v rozsahu minulých let (cca 30 druhů).

Stav

V roce 2002 bylo zrušeno místo sekretářky, chybí již tedy 4 plné úvazky ve srovnání s rokem 1998. Proto vedení HGF rozhodlo o tom, že jedno pracovní místo se od 1. 1. 2006 bude moci obsadit dalším lektorem. Paní Lence Podkulové tak nebyla prodloužena pracovní smlouva a od 2. ledna 2006 nastoupil na plný úvazek na místo lektora Mgr. Martin Vilášek.

Personální obsazení Hvězdárny a planetária J. Palisy v roce 2005:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Mgr. Jiří Holuša, Mgr. Pavel Kapoun a Miroslav Otisk pracovali po celý rok na plný úvazek.

Technik: HaP JP bohužel ani v tomto roce neměla stálého technika. Situace je řešena jako v minulých letech: na 1/8 úvazku je zaměstnán ing. František Putala a ve většině naléhavých případů vypomáhá správce objektu Radim Chalupa.

Vedoucí HaP J. Palisy: RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D. pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2005 tito další zaměstnanci Institutu geodézie a důlního měřictví:

Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví prof. ing. Jan Schenk, CSc. (do 31. 12. 2005, od tohoto data pak ing. Václav Mikulenka, Ph.D.), Lenka Podkulová

(sekretářka, spojovatelka), Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě Soňa Schneiderková a Marie Kortová, které zastávaly obslužnou činnost všech exkurzí (tj. pokladna, prodej, uvádění a úklid).

● rok 2006

Návštěvnost

V roce 2006 navštívilo HaP 50 167 osob. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 1 046. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (436) a pro veřejnost (254 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (132), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (90) a jiné (134).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J.Palisy členem občanského sdružení „Sdružení hvězdáren a planetárií“. Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl členem Rady SHaP.

Zvláštní akce

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 11 astronomických a jedna geografická přednáška. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 39. Od září byl zahájen osmý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Cyklus zasahuje i do roku 2007 a tvoří jej 10 představení, která sestavila a uvádí paní Mgr. Kateřina Košacká. Pošesté byl od října zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, který uvádějí pan Boris Urbánek a pan Vlastimil Šmída a jejich 10 pořadů zasahuje i do roku 2007.

Ve dnech 22. - 23. dubna bylo v prostorách HaP pořádáno setkání členů Amatérské prohlídky oblohy (cca 48 účastníků). Část tohoto semináře tvořila v sobotu 22. března přednáška Jana Píšaly o výsledcích výzkumu Saturnu sondou Cassini, jež byla přístupná pro veřejnost.

Potřinácté se 7. dubna konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 30 učitelů).

Ke „Dni Země“ byly v planetáriu připraveny dva pořady s ekologickou tematikou, které se konaly 19. dubna.

V sobotu 29. dubna byla uvedena premiéra pořadu v planetáriu „Vesmírné živly“ (40 návštěvníků).

Dni dětí byly věnovány 4 pořady 3. června (135 návštěvníků).

V pátek 22. září jsme se podruhé přidali k celoevropské akci „Noc vědců“, hvězdárnu navštívilo 31 osob.

Ve dnech 23.- 24. září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Kouzlo periferie sluneční soustavy“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 71 osob. Seminář byl doplněn výstavou fotografií „Země převážně neškodná“ a večerním pořadem v planetáriu.

V sobotu 14. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, který navštívilo celkem cca 280 návštěvníků (6 akcí).

Také v tomto roce se setkal se značným zájmem cyklus astronomických přednášek „Astronomické repetitorium“, který v září 2006 vstoupil do svého 5. ročníku. Cyklus deseti přednášek je tentokrát zaměřen na souvislosti mezi meteorologií a astronomií a končí v červnu 2006.

V Minigalerii MIRA byly během roku instalovány tyto výstavy: leden až únor „Marťanská zátiší“ (záběry Marsu pořízené kosmickými sondami, HaP MK Brno), březen až červen „Fotografie dírkovou komorou“, fotografické cykly „Pomalů“ a „Les“ autora Davida Balihara (Praha), září až leden 2007 „Země převážně neškodná“, fotografie dokumentující různorodost projevů zemského klimatu (HaP MK Brno).

Periodické vzdělávací akce

V letním semestru probíhala v přednáškovém sále HaP výuka předmětu „Základy astronomie“ pro studenty oboru Inženýrská geodézie a v semestru zimním pak výuka předmětu „Kosmická geodézie“.

Astronomický kurz vedl externě Martin Vilásek. Kurz ve školním roce 2005/2006 byl ukončen v červnu, někteří z jeho absolventů (5) pak v září úspěšně složili demonstrátorské zkoušky a od října pomáhali zajišťovat pozorování pro veřejnost na hvězdárně. Nový běh kurzu začal na konci září, navštěvuje jej 30 účastníků a byl ukončen v červnu 2007.

Odborný program na hvězdárně

V roce 2006 působilo ve skupině Eridanus celkem 10 pozorovatelů: Mgr. Hana Kučáková, ing. Radek Kocián, Tomáš Hynek, Šárka Bartošíková, ing. Lukáš Král, ing. Petr Šťastný, Marek Kolasa, Libor Dluhoš, Tomáš Kalisch a Radomír Zientek.

Pozorování byla prováděna dalekohledy Meade a Newton 200/1200 mm (každý vybaven CCD kamerou ST-8 se sadou filtrů standardního fotometrického systému UBVR). Současně pozorovatelé prováděli monitoring počtu jasných nocí během celého roku 2006. Výsledný počet 113 jasných nocí představuje 31% z celkového počtu.

Pozorovatelé provedli celkem 61 pozorování během 31 pozorovacích nocí. Celkem bylo v roce 2006 pozorováno 44 různých hvězd. Cílem pozorování se staly

---

převážně zákrytové proměnné hvězdy programu B.R.N.O., dále excentrické zákrytové hvězdy z programu AÚ MFF UK v Praze a také několik trpasličích cefeid a trpasličích nov.

Skupina Eridanus se také úspěšně zapojila do pozorovací kampaně trpasličí cefeidy BL Cam, kterou vyhlásil dr. E. Rodriguez z Instituto de Astrofísica de Andalucía Granada, pozorovací kampaň pokračuje i v roce 2007.

Publikační činnost

Malý sborník „Kouzlo periferie sluneční soustavy“, který obsahuje referáty z Ostravského astronomického víkendu 2006 (náklad 200 ks, formát A4). Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetarium“ (č. 70 až 75, náklad cca 1400 kusů + elektronická verze), od čísla 74 v nové grafické úpravě (autorka MgA. Zuzana Horecká Brychtová).

Reklama

Byl vytvořen nový vizuální styl HaP JP, který je popsán grafickým manuálem (MgA. Brychtová Horecká).

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Helax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetarium“ a e-mailů. Aktuální informace na www stránkách <http://planetarium.vsb.cz>

Pravidelné rozesílání informací o činnosti HaP JP e-mailem (na vyžádání), elektronické rozesílání „Oznámení médiím“ (nepravidelně) na regionální redakce deníků a dalších médií, zaslání článků o nabídce pořadů MS Deníku a Mf Dnes (24).

Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI a vybrané školy z okresů BR, SU a JE jsou o naší činnosti podrobně informovány zasláním bull. „Planetarium“.

Umístění HaP JP na dvě „akustické“ mapy v Ostravě, komerční prezentace. Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 60 ploch, Schenk, Epona). Pět stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 3x VŠB-TU, Hlavní třída).

Zařazení propagace aktuální nabídky našich pořadů pro veřejnost do „smyček“, které běží na plazmových obrazovkách v areálu VŠB-TU.

Technický rozvoj

Přechod na digitální projekci, většina starších pořadů je již digitalizována, jejich obrazová složka byla při digitalizaci rozšířena, po 26 letech provozu skončilo promítání diapositivů, tři dataprojektory vytvářejí 3 nebo 2 (1+1 širokoúhlou)

---

projekční plochy, obraz není tvořen jen statickými snímky, ale i animacemi a videem nebo jejich kompozicemi. Tvorba pořadů probíhá v prostředí Macromedia Director, Adobe Premiere, Adobe Photoshop a Adobe Illustrator

V přednáškovém sále byly vytvořeny nově 2 velkoplošné expozice věnované HST, boční vitríny dokumentují změny v nomenklatuře těles sluneční soustavy, projekční kabina a „stříhové studio“ byly vybaveny novými pracovními stoly.

Prodej literatury a služby návštěvníkům

Sortiment zahrnuje asi 50 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy). Po celý rok byly v provozu oba nápojové automaty firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován v rozsahu minulých let (cca 25 druhů).

Stav

Personální obsazení Hvězdárny a planetária J. Palisy v roce 2006:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Mgr. Jiří Holuša, Mgr. Pavel Kapoun, Miroslav Otisk a Mgr. Martin Vilášek pracovali po celý rok na plný úvazek. Technik: HaP JP ani v tomto roce neměla stálého technika. Situace je řešena jako v minulých letech: na 1/8 úvazku je zaměstnán ing. František Putala a ve většině naléhavých případů vypomáhal správce objektu Radim Chalupa.

Lektoři: Vedoucí HaP J. Palisy: RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D. pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2006 tito další zaměstnanci Institutu geodézie a důlního měřictví: Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví ing. Václav Mikulenka, Ph.D., Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě paní Soňa Schneiderková a paní Marie Kortová, které zastávaly obslužnou činnost všech exkurzí (tj. pokladna, prodej, uvádění a úklid).

● rok 2007

Návštěvnost

V roce 2007 se zúčastnilo akcí HaP celkem 51 003 návštěvníci. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 1 214. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (460) a pro veřejnost (272 včetně předná-

---

šek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (131), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (80) a jiné (271).

Členství v organizacích

I v tomto roce byla HaP J.Palisy členem občanského sdružení „Sdružení hvězdáren a planetárií“ (<http://sdruzeni.hvezdarna.cz>). Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl na únorovém sněmu v Praze zvolen členem Rady SHaP.

Zvláštní akce

Premiéry původních audiovizuálních pořadů v planetáriu:

- 12. května „Doteky světla“ (Martin Vilášek),
- 26. května „Honza a Lucka poznávají Zemi a Měsíc“ (Jiří Holuša),
- 3. června „Uffova dobrodružství na Marsu“ (Ivana Marková),
- 13. října „Smrt na prahu vesmíru“ (Martin Vilášek).

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 12 astronomických přednášek. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 40. Od září byl zahájen devátý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Cyklus zasahuje i do roku 2008 a tvoří jej 10 představení, která sestavila a uvádí paní Mgr. Kateřina Košacká. Posedmé byl od října zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, který uvádějí pan Boris Urbánek a pan Vlastimil Šmída a jejich 10 pořadů zasahuje i do roku 2008.

Ve dnech 17. - 18. března bylo v prostorách HaP pořádáno setkání členů Amatérské prohlídky oblohy (cca 27 účastníků). Část tohoto semináře tvořila v sobotu 17. března přednáška Mgr. Pavla Gabzdyla s názvem „Špinavý Měsíc“, jež byla přístupná pro veřejnost.

Počtrnácté se 20. dubna konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účast 25 učitelů).

Ke „Dni Země“ byla uspořádána výstavka na Hlavní třídě v Ostravě - Porubě v součinnosti s dalšími městskými organizacemi.

Ve dnech 15.- 16. září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Dávám supernově v Galaxii rok, ... maximálně dva!“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech celkem 92 osob. Seminář byl doplněn výstavou cestopisných fotografií Jaroslava Jindry „Papua Barat“ a večerním pořadem v planetáriu.

V sobotu 6. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, který navštívilo celkem cca 300 návštěvníků.

Také v tomto roce se setkal se značným zájmem cyklus astronomických přednášek „Astronomické repetitorium“, který v září 2007 vstoupil do svého 6. ročníku. Cyklus deseti přednášek byl tentokrát zaměřen na Slunce (rok 2007 byl vyhlášen Mezinárodním heliofyzikálním rokem) a končí v červnu 2008.

V tomto roce byl zaveden nový dramaturgický prvek v nabídce HaP - každý měsíc byla vyhlášena jedna „zvláštní akce“, v některých případech byly totožné s akcemi tradičními, zde je jejich přehled:

pondělí 29. ledna V říši Héfaistově zahájení výstavy pozemských a družicových snímků sopek

středa 28. února „Bolidy, meteory a meteority“ - RNDr. Pavel Spurný, CSc. přednáška u příležitosti vernisáže stálé výstavy meteoritů

sobota 17. března „Špinavý Měsíc“ - Bc. Pavel Gabzdyl přednáška pro veřejnost v rámci setkání občanského sdružení Amatérská prohlídka oblohy pátek

20. dubna „Astronomický seminář pro učitele“ - setkání pracovníků hvězdárny a planetária s učiteli základních a středních škol

středa 23. května „Papua - ztracený svět“ - Jaroslav Jindra cestopisná beseda

sobota 2. června „Den dětí v planetáriu“ - dětské pořady v planetáriu a promítání přírodopisných filmů

prázdniny „Zpráva o třetí planetě“ soutěž o pohlednici z nejbližšího místa na Zemi

15. a 16. září „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Dávám supernově v Galaxii rok, . . . maximálně dva!“ - seminář pro veřejnost

sobota 6. října „Den otevřených oken do vesmíru“ - rozšířená nabídka planetária, prohlídka hvězdárny s průvodcem a doprovodný program

19. listopadu - maximum meteorického roje Leonid - návštěvníci se jmény Leona, Leoš, Leopold a také Leonid mají v listopadu vstup zdarma

prosinec - „Kosmické pixely“ - vyhlášení soutěže o nejlepší digitální astronomickou fotografii

Minigalerie MIRA byla rozšířena o stálou expozici meteoritů, kterou tvoří osm výstavních boxů s 16 exponáty meteoritů, fotografiemi a obsáhlejšími průvodními texty. I přes nevelký rozsah získá návštěvník přehled o všech základních typech meteoritů a dozví se základní informace o jejich původu, složení a místech nálezů. Výstava má připomenout i dopad meteoritu Morávka dne 6. května 2000. Postupně se podařilo nalézt šest kusů tohoto meteoritu a jeden z nich - meteorit Morávka 4 - je rovněž součástí sbírky.

V Minigalerii MIRA byly během roku instalovány tyto výstavy:

únor - červen 2007 „V říši Héfaistově“ (pozemské a družicové fotografie sopek HaP MK Brno), září - listopad 2007 „Papua Barat“ (cestopisné fotografie Jaroslava Jindry), prosinec 2007 - červenec 2008 „Česká panoramata“ (různá místa naší vlasti v netradičním panoramatickém formátu o úhlu záběru 360 stupňů, autoři - Tomáš Bartůsek a Jaroslav Hora).

Periodické vzdělávací akce

V letním semestru probíhala v přednáškovém sále HaP výuka předmětu „Základy astronomie“ a „Astronomie“ pro studenty řádného a kombinovaného studia oboru Inženýrská geodézie a v semestru zimním pak výuka předmětu „Kosmická geodézie“.

Astronomický kurz vedl externě Martin Vilášek. Kurz ve školním roce 2006/2007 byl ukončen v červnu, někteří z jeho absolventů (4) pak v prosinci úspěšně složili demonstrátorské zkoušky a budou pomáhat zajišťovat pozorování pro veřejnost na hvězdárně. Nový běh kurzu začal na konci září, navštěvuje jej 31 účastníků a bude ukončen v červnu 2008.

Odborný program na hvězdárně

V roce 2007 působilo ve skupině Eridanus celkem 10 pozorovatelů: Mgr. Hana Kučáková, ing. Radek Kocián, ing. Jiří Kohoutek, Tomáš Hynek, Šárka Bartošíková, ing. Petr Šťastný, Marek Kolasa, Libor Dluhoš, Tomáš Kalisch a Radomír Zienetek. Pozorování byla prováděna dalekohledy Meade 12 a Newton 200/1200 mm (každý vybaven CCD kamerou ST-8 se sadou filtrů standardního fotometrického systému UBVR1).

Současně pozorovatelé prováděli monitoring počtu jasných nocí během celého roku 2007. Výsledný počet 106 jasné noci představuje 29% z celkového počtu.

Pozorovatelé provedli celkem 159 pozorování během 51 pozorovacích nocí. Cílem pozorování se staly převážně zákrytové proměnné hvězdy programu B.R.N.O., dále excentrické zákrytové hvězdy z programu AsÚ v Ondřejově, několik trpasličích cefeid a trpasličích nov a kandidát na gravitační čočku. Celkem bylo v roce 2007 pozorováno 67 různých hvězd.

Členové skupiny Eridanus byli uvedeni jako spoluautoři publikace o trpasličí cefeidě BL Camelopardalis, kterou vyhlásil Dr. E. Rodriguez z Instituto de Astrofísica de Andalucía Granada. Dále byly výsledky pozorování skupiny Eridanus použity v práci Lee, J. W. - Kim, C. H. - Koch, R. H.: A period study and light-curve synthesis for the Algol-type semi-detached binary XX Cephei uvěřeně v Monthly Notices of the Royal Astronomical Society (2007).

Publikační činnost a další tvůrčí aktivity

Malý sborník „Dávám supernově v Galaxii rok, ... maximálně dva!“, který obsahuje referáty z Ostravského astronomického víkendu 2007 (viz výše, náklad 200 ks, formát A4).

Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 76 až 81, náklad cca 1400 kusů + elektronická verze).

Bylo vydáno 6 druhů barevných plakátů s astronomickými a kosmonautickými motivy (formát A2, náklad 200 ks).

Reklama

Byla vytvořena a vytištěna nová propagační skládačka shrnující základní informace o HaP JP (autorka MgA. Brychtová Horecká), je dostupná i na webu (<http://planetarium.vsb.cz/stahovani>)

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12), radio Helax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetarium“ a e-mailů.

Aktuální informace na www stránkách <http://planetarium.vsb.cz>, přechod na nový redakční systém, vytvořen i nový vzhled v souladu s manuálem vizuálního stylu.

Pravidelné rozesílání informací o činnosti HaP JP e-mailem (na vyžádání), elektronické rozesílání „Oznámení médiím“ (nepravidelně) na regionální redakce deníků a dalších médií, zaslání článků o nabídce pořadů MS Deníku a Mf Dnes.

Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI a vybrané školy z okresů BR, SU a JE jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bulletinu „Planetarium“.

Umístění HaP JP na další dvě „akustické“ mapy v Ostravě (celkem již 4), komerční prezentace. Tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 60 ploch, Schenk, Epona). Pět stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 3x VŠB-TU, Hlavní třída). Zařazení propagace aktuální nabídky našich pořadů pro veřejnost do „smyček“, které běží na plazmových obrazovkách v areálu VŠB-TU.

Technický rozvoj

projekční systém:

projektor Barco vybavený objektivem Ultra wide, počítač pro projekci a korekci deformací obrazu, software Wings Platinum

systém byl umístěn do technického prostoru za sférickou projekční plochu v sále planetária, vzniklý otvor je vybaven elektronicky ovládanou „klapkou“

fotoaparát Nikon digi zrcadlovka D80+objektiv Nikon 55-200mm, 4-5.6G, objektiv Nikon 10.5mm F 2.8G, satelitní přijímač AB IP BOX 250PVR, konvertor LNB, slučovač SAT-TV 1, 6x kancelářské křeslo Sedia, projekční kabina za přednáškovým sálem byla zcela rekonstruována včetně nového podhledu a podlahové krytiny

knihovna - 57 nových knih (30 Proxima, 27 knihovna VŠB-TU), odebíráno cca 15 periodik (časopisy, bulletiny hvězdáren atd.)

Prodej literatury a služby návštěvníkům

Sortiment zahrnuje asi 90 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy, upomínkové předměty).

Po celý rok byly v provozu oba nápojové automaty firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován v rozsahu minulých let (cca 35 druhů).

Stav

Personální obsazení Hvězdárny a planetária J. Palisy v roce 2007:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Ph.D., Mgr. Jiří Holuša, Mgr. Pavel Kapoun, Bc. Miroslav Otisk a Mgr. Martin Vilášek pracovali po celý rok na plný úvazek.

Reklama a propagace činnosti HaP Od 1. června 2007 nastoupila do pracovního poměru paní Dana Musiolová, která vedla běžnou agendu oddělení a měla rozpracovat a realizovat nové aktivity komunikace s veřejností. Od 2. ledna 2008 přešla na jiné pracoviště VŠB-TU a od téhož dne nastoupila na plný úvazek Mgr. Ivana Češková.

Externista doc. RNDr. Zdeněk Mikulášek, CSc. (Ústav teoretické fyziky a astrofyziky PřF MU Brno) spolupracoval na vědecké činnosti oddělení po celý rok formou dohody o pracovní činnosti.

Technik HaP JP ani v tomto roce neměla stálého technika, o výpočetní techniku se staral po celý rok Bc. Miroslav Otisk, se základní údržbou projekčního přístroje planetária vypomáhal správce objektu Radim Chalupa.

Vedoucí HaP J. Palisy RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D. pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2007 tito další zaměstnanci Institutu geodézie a důlního měřičtví:

vedoucí Institutu geodézie a důlního měřičtví ing. Václav Mikulenka, Ph.D., Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě paní Soňa Schneiderková a paní Marie Kortová, které zastávaly obslužnou činnost všech exkurzí (tj. pokladna, prodej, uvádění a úklid).

● rok 2008

Návštěvnost

V roce 2008 se zúčastnilo akcí HaP celkem 53 360 návštěvníků. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 1 272. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (442) a pro veřejnost (265 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (184), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (85) a jiné (296).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J. Palisy členem občanského sdružení „Sdružení hvězdáren a planetárií“ (<http://sdruzeni.hvezdarna.cz>). Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) byl po celý rok členem Rady SHaP.

V roce 2008 byla HaP JP řádným členem mezinárodní organizace IPS (International Planetarium Society, <http://www.ips-planetarium.org>).

Periodické vzdělávací akce

V letním semestru probíhala v přednáškovém sále HaP výuka předmětu „Základy astronomie“ a „Astronomie“ pro studenty řádného a kombinovaného studia oboru Inženýrská geodézie a v semestru zimním pak výuka předmětu „Kosmická geodézie“.

Astronomický kurz vedl externě Martin Vilášek. Kurz ve školním roce 2007/2008 byl ukončen v červenci. Nový běh kurzu začal počátkem října, navštěvuje jej 32 účastníků a bude ukončen v červnu 2009.

Zvláštní akce

Premiéry původních audiovizuálních pořadů v planetáriu:

- 23. února „Cestovatel UFF a hvězdná monstra“ (Ivana Marková)
- 24. května „Nebezpečná planeta“ (Martin Vilášek)
- 27. září „Zlaté dědictví“ (autorka Ivana Marková)

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 13 astronomických přednášek, 3 přednášky o kosmonautice, 2 přednášky s geofyzikální tematikou a jedna cestopisná. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 36. Od září byl zahájen desátý cyklus pořadů „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Cyklus zasahuje i do roku 2009 a tvoří jej 10 představení, která sestavila a uvádí paní Mgr. Kateřina Košacká. Poosmé byl od září zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, který uvádí pan Vlastimil Šmída a jeho 10 pořadů zasahuje i do roku 2009. Od září byl zahájen nový hudební cyklus „World music pod hvězdami“,

---

který uvádí Mgr. Zdeněk Figura. Také tento cyklus má 10 pořadů a končí v červnu 2009.

Protože rok 2008 byl přestupný, uspořádali jsme 29. února akci pro veřejnost „Den navíc s astronomií“, která byla tvořena pořadem v planetáriu a přednáškou Ivany Markové „Kalendář a počítání času“ (75 návštěvníků).

Ve dnech 11. - 13. dubna bylo v prostorách HaP pořádáno uzavřené setkání členů Amatérské prohlídky oblohy (cca 25 účastníků). Část tohoto semináře tvořila v sobotu 12. dubna přednáška Mgr. Petra Scheiricha s názvem „Blízkozemní planety - přeceněné riziko?“, jež byla přístupná pro veřejnost.

Popatnácté se 18. dubna konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účastnilo se 32 pedagogů, akce je akreditována MŠMT).

Ve středu 21. května byla pořádána přednáška RNDr. Hynka Adámka „Emil Holub - po stopách jeho cest a mýtů“ doplněná předpremiérou pořadu „Nebezpečná planeta“ (57 návštěvníků).

V pátek 23. května proběhlo na HaP celostátní finále Astronomické olympiády (kategorie CD), první tři z celkem deseti finalistů si odvezli hodnotné ceny (dalekohledy), podrobněji viz naše webové stránky (při pořádání AO spolupracuje HaP s ČAS na základě uzavřené písemné smlouvy).

Den dětí v planetáriu - 2 pořady v sobotu 7. června (142 návštěvníků).

V pátek 1. srpna bylo pořádáno v areálu HaP mimořádné pozorování částečného zatmění Slunce (80 návštěvníků).

Mimořádné pozorování zatmění Měsíce 16. srpna (30 návštěvníků).

Ve středu 10. září proběhla vernisáž výstavy „Přírodní katastrofy v historických vyobrazeních“, na které byl přítomen také RNDr. Jan Kozák, CSc., autor výstavy.

Ve dnech 20.- 21. září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Dvojitá tvář kosmických katastrof“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech 94 osob (průměrná účast na 4 přednáškách, které OAV tvoří). Seminář byl doplněn výstavou „Přírodní katastrofy v historických vyobrazeních“ a večerním hudebním pořadem v planetáriu (jazz).

V pátek 26. září jsme se počtvrté přidali k celoevropské akci „Noc vědců“, hvězdárnu a planetárium navštívilo 28 osob (pořad Nebezpečná planeta).

V sobotu 4. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, který navštívilo celkem asi 300 návštěvníků (4 pořady v planetáriu, prohlídka objektu HaP s komentářem, večerní pozorování).

Ve dnech 6. - 8. října byl uspořádán uzavřený odborný seminář pro Sdružení hvězdáren a planetárií (program viz <http://sduzeni.hvezdarna.cz>), kterého se zúčastnilo téměř 50 zaměstnanců hvězdáren a planetárií z ČR a Polska. Po akci jsme obdrželi řadu děkovních mailů i dopisů, takže je hodnocena jako mimořádně úspěšná.

Ve dnech 20. a 21. října jsme se poprvé stali spolupořadateli Mezinárodního

festivalu outdoorových filmů (4 projekce, 543 návštěvníků, hlavní organizátor Mgr. Kráčalík, CK Turistika a hory).

Ve středu 5. listopadu jsme se poprvé zapojili do Týdne vědy a techniky a uspořádali jsme přednášku Mgr. Jiřího Kroulíka s názvem „Závod o Mars nebo o Měsíc?“

Také v tomto roce se setkal se značným zájmem cyklus astronomických přednášek „Astronomické repetitorium“, který v září 2008 vstoupil do svého 7. ročníku. Cyklus deseti přednášek byl tentokrát zaměřen na planetu Zemi a geofyzikální témata (rok 2008 byl vyhlášen Mezinárodním rokem planety Země) a končí v červnu 2009.

Dramaturgický plán HaP v tomto roce zahrnoval tzv. akce měsíce, zde je jejich přehled:

- leden - Slunci nejbliže
- pátek 29. února - Den navíc s astronomií
- březen - Měsíc astronomické knihy
- pátek 18. dubna - Astronomický seminář pro učitele
- středa 21. května - Emil Holub - po stopách jeho cest a mýtů
- sobota 7. června - Dětský den v planetáriu
- červenec - soutěž Kráva na Měsíci
- srpen - soutěž Napište nám o vesmíru
- 20. - 21. září - Dvojitá tvář kosmických katastrof sobota
- 4. října - Den otevřených oken do vesmíru
- středa 19. listopadu - Slepé uličky kosmonautiky
- sobota 20. prosince - Vánoce na jazzu

V Minigalerii MIRA byly během roku instalovány tyto výstavy:

prosinec 2007 - červenec 2008 „Česká panoramata“ (různá místa naší vlasti v netradičním panoramatickém formátu o úhlu záběru 360 stupňů, autoři - Tomáš Bartůšek a Jaroslav Hora)

září 2008 - leden 2009 „Přírodní katastrofy v historických vyobrazeních“ (vybrané reprodukce ze soukromé sbírky RNDr. Jana Kozáka, CSc. z Geofyzikálního ústavu AV ČR, v.v.i. v Praze)

Odborný program na hvězdárně

V roce 2008 působilo ve skupině Eridanus celkem 8 pozorovatelů: Mgr. Hana Kučáková, ing. Radek Kocián, ing. Jiří Kohoutek, Tomáš Hynek, Marek Kolasa, Tomáš Kalisch, ing. Lubomír Ďurovec a Radomír Zientek. Pozorování byla prováděna dalekohledy Meade 12" a Newton 200/1200 mm (každý vybaven CCD kamerou ST-8 se sadou filtrů standardního fotometrického systému UBVR). Cílem pozorování se staly převážně zákrytové proměnné hvězdy programu B.R.N.O.,

dále excentrické zákrytové hvězdy z programu AsÚ v Ondřejově, několik trpasličích cefeid a trpasličích nov a kandidát na gravitační čočku.

V tomto roce bylo celkem 101 jasných nocí. Pozorovatelé využili 72 (!) z nich k pořízení 230 pozorování proměnných hvězd a 30 snímků Měsíce, planet a objektů vzdáleného vesmíru, což řadí rok 2008 mezi nejefektivnější roky v historii HaP JP. Nejvíce pozorování pořídila Mgr. Hana Kučáková (112) ve 39 nocích, dále Ing. Radek Kocián (58) v 19 nocích, Tomáš Hynek (11) v 6 nocích, Ing. Jiří Kohoutek (6) v 5 nocích, Ing. Lubomír Durovec (9) ve 4 nocích a Tomáš Kalisch (4) ve 3 nocích.

Pozorovatelé se ve dnech 14.-17. listopadu 2008 zúčastnili jubilejní 40. konference o výzkumu proměnných hvězd, která se uskutečnila v prostorách Hvězdárny Valašské Meziříčí a byla pořádána ve spolupráci se Sekcí pozorovatelů proměnných hvězd (SPPH) České astronomické společnosti (ČAS).

Kateřina Onderková získala se snímkem otevřených hvězdokup v Perseovi první místo v České astrofotografii měsíce (za prosinec 2008).

Externí spolupracovník Marek Kolasa je nadále hlavním koordinátorem občanského sdružení APO (Amatérská prohlídka oblohy), jeden z hlavních organizátorů „Astronomické expedice“ na Hvězdárně v Úpici a „Setkání APO“ na HaP JP v Ostravě. V prostorách HaP JP je umístěn i archiv pozorování APO a HaP JP podporovala po celý rok činnost tohoto sdružení

Publikační činnost a další tvůrčí aktivity

Malý sborník „Dvojitá tvář kosmických katastrof“, který obsahuje referáty z Ostravského astronomického víkendu 2008 (viz výše, náklad 200 ks, formát A4). Vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetarium“ (č. 82 až 87, náklad cca 1400 kusů a také e-verze). Byl vydán barevný nástěnný kalendář k IYA 2009 (formát A2, náklad 200 ks).

Propagace činnosti

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12x), radio Helax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetarium“ a e-mailů, aktuální informace na www stránkách <http://planetarium.vsb.cz>.

Pravidelné rozesílání informací o činnosti HaP JP e-mailem (na vyžádání), elektronické rozesílání „Oznámení médiím“ (nepravidelně) na regionální redakce deníků a dalších médií, zaslání článků o nabídce pořadů MS Deníku a Mf Dnes. Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI a vybrané školy z okresů BR, SU a JE jsou o naší činnosti podrobně informovány zasláním bulletinu „Planetarium“.

Umístění HaP JP na další dvě „akustické“ mapy v Ostravě (celkem již 4), komerční prezentace, tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 60 ploch, Schenk, Epona) a Opavě (10 ploch), pět stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 3x VŠB-TU, Hlavní třída v Porubě), zařazení propagace aktuální nabídky našich pořadů pro veřejnost do „smyček“, které běží na plazmových obrazovkách v areálu VŠB-TU, rozhlasová a TV propagace - celkem asi 80 krátkých vstupů.

Technický rozvoj

Rekonstrukce podhledů a osvětlení v přednáškovém sále, stereoskopická projekce - 1ks DLP projektor Barco iD-iCon H500 s objektivem QLCD 0.85:1, 2ks Zabudování technologie Infitec do projektoru Barco iD-iCon H500, 1 ks Grafická karta NVIDIA QUDRO FX1700, 2ks Externí zařízení pro korekci geometrie obrazu SILICON OPTIX IA-100EX, 110ks 3D brýle Infitec medium, efektní projektor Barco Cine6, 2x satelit karta Skulink pro CZ,SK, tuner AverTV Hybrid Nanoexpress, tiskárna Canon IP4500, NetBook Asus EEE 10, přímočarý motor MEGAMAT 4000N, 24V,300mm pro clonu projektoru.

knihovna - 28 nových knih (7 Proxima, 21 knihovna VŠB-TU), odebíráno cca 15 periodik (časopisy, bulletiny hvězdáren atd.)

Prodej literatury a služby návštěvníkům

Sortiment zahrnuje asi 90 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy, upomínkové předměty), po celý rok byly v provozu oba nápojové automaty firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován v rozsahu minulých let (cca 35 druhů).

Stav

Personální obsazení Hvězdárny a planetária J. Palisy v roce 2008:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Ph.D., Mgr. Jiří Holuša, Mgr. Pavel Kapoun, Bc. Miroslav Otisk a Mgr. Martin Vilášek pracovali po celý rok na plný úvazek.

Propagace činnosti HaP Od 2. ledna 2008 nastoupila na plný úvazek Mgr. Ivana Češková.

Externisté doc. RNDr. Zdeněk Mikulášek, CSc. (Ústav teoretické fyziky a astrofyziky PŘF MU Brno) spolupracoval na vědecké činnosti oddělení po celý rok formou dohody o pracovní činnosti

Mgr. Tomáš Komenda spolupracoval na vytváření animací po celý rok formou dohody o pracovní činnosti.

Technik HaP JP ani v tomto roce neměla stálého technika, o výpočetní techniku se staral po celý rok Bc. Miroslav Otisk, se základní údržbou projekčního přístroje planetária vypomáhal správce objektu Radim Chalupa.

Vedoucí HaP J. Palisy RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D. pracoval po celý rok na plný úvazek.

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat, činili v roce 2008 tito další zaměstnanci Institutu geodézie a důlního měřictví: Vedoucí Institutu geodézie a důlního měřictví ing. Václav Mikulěnka, Ph.D., Radim Chalupa (správce objektu) a v neposlední řadě paní Soňa Schneiderková a paní Marie Kortová, které zastávaly obslužnou činnost všech exkurzí (tj. pokladna, prodej, uvádění a úklid).

● Mezinárodní rok astronomie 2009

Návštěvnost

V roce 2009 se zúčastnilo akcí HaP celkem 51 143 návštěvníků. Celkový počet všech akcí uspořádaných HaP v tomto roce činil 1 130. Většinou se jednalo o audiovizuální pořady v planetáriu pro školy (460) a pro veřejnost (267 včetně přednášek). Na programy v planetáriu často navazovala videoprojekce (134), pozorování hvězdné oblohy dalekohledy (67) a jiné (202).

Členství v organizacích

Také v tomto roce byla HaP J. Palisy členem občanského sdružení „Sdružení hvězdáren a planetárií“ (<http://sdruzeni.hvezdarna.cz>). Zástupce HaP VŠB-TU (Gráf) je členem Rady SHaP a na březnovém sněmu byl zvolen místopředsedou tohoto sdružení.

V roce 2009 zastupoval T. Gráf Sdružení HaP v Českém organizačním výboru Mezinárodního roku astronomie 2009.

V roce 2009 byla HaP JP řádným členem mezinárodní organizace IPS (International Planetarium Society, <http://www.ips-planetarium.org>).

Periodické vzdělávací akce

V letním semestru probíhala v přednáškovém sále HaP výuka předmětu „Základy astronomie“ a „Astronomie“ pro studenty řádného a kombinovaného studia oboru Inženýrská geodézie a v semestru zimním pak výuka předmětu „Kosmická geodézie“.

Astronomický kurz vedl externě Martin Vilášek. Kurz ve školním roce 2008/2009 byl ukončen v červnu. Nový běh kurzu začal počátkem října, navštěvuje jej 25 účastníků a byl ukončen v červnu 2010.

Zvláštní akce

Premiéry původních audiovizuálních pořadů v planetáriu:

25. dubna „Fajny pořad o městě a hvězdach“ (Ivana Marková)

16. května „600 milionů let!!!“ (Martin Vilášek)

5. prosince „Vánoce a komety“ (Ivana Marková)

V rámci pořadů pro veřejnost se konalo 8 astronomických přednášek, jedna přednáška o kosmonautice, tři přednášky s geofyzikální tematikou, pět s jinou přírodovědnou tematikou a jedna cestopisná. Pořadů s poslechem reprodukované hudby bylo uspořádáno 26. Od září byl zahájen jedenáctý ročník cyklu „Hudba pod hvězdami“, který je zaměřen na vážnou hudbu. Cyklus zasahuje i do roku 2010 a tvoří jej pět pořadů (1x za dva měsíce), která sestavila a uvádí paní Mgr. Kateřina Šmídová. Podeváté byl od září zahájen cyklus „Jazz pod hvězdami“, který uvádí pan Vlastimil Šmída a jeho pět pořadů (1x za dva měsíce) zasahuje i do roku 2010. Od září byl zahájen zcela nový hudební cyklus zaměřený na výrazné interpretky populární hudby „Supernovy hudebního nebe“, který uvádí Mgr. Monika Horsáková a Kateřina Huberová. Tvoří jej 10 pořadů a končí v červnu 2010.

Ve dnech 3. - 5. dubna bylo v prostorách HaP pořádáno uzavřené setkání členů Amatérské prohlídky oblohy (cca 25 účastníků). Část tohoto semináře tvořila v sobotu 4. dubna přednáška RNDr. Petra Skřehota s názvem „Poznejte říši mračen“, jež byla přístupná pro veřejnost.

Po šestnácté se 17. dubna konal jednodenní seminář pro pedagogy základních a středních škol (účastnilo se 32 pedagogů, akce je akreditována MŠMT).

V sobotu 16. května byl poprvé uspořádán „Jarní astronomický seminář (JAS)“ pod názvem Žhavá témata současné astronomie (60 účastníků), seminář bude pořádán i v dalších letech.

V pátek 22. května proběhlo na HaP celostátní finále Astronomické olympiády (kategorie CD), první tři z devíti finalistů si odvezli hodnotné ceny (dalekohledy), při pořádání AO spolupracuje HaP s ČAS.

Den dětí v planetáriu s Uffem - 2 pořady v sobotu 6. června (176 návštěvníků).

Ve dnech 19. - 20. září byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Astronomické oči“, kterého se zúčastnilo ve dvou dnech 80 osob (průměrná účast na každé přednášce, které OAV tvoří). Seminář byl doplněn výstavou „Snové krajiny“ a večerním hudebním pořadem v planetáriu.

V pátek 25. září jsme se popáté přidali k akci „Evropská noc vědců“, hvězdárnu a planetárium navštívilo 120 osob.

V sobotu 10. října byl uspořádán již tradiční „Den otevřených oken do vesmíru“, který navštívilo celkem asi 600 návštěvníků (7 pořadů v planetáriu, prohlídka objektu HaP s komentářem, večerní pozorování).

Ve dnech 19., 20. a 22. října jsme se podruhé stali spoluorganizátory Mezinárodního festivalu outdoorových filmů (6 projekcí, 503 návštěvníků, hlavní organizátor CK Turistika a hory).

Od 2. do 6. listopadu jsme se podruhé zapojili do Týdne vědy a techniky a uspořádali jsme na HaP 4 různé akce, které navštívilo 80 osob. Spolupráce s dalšími pracovišti VŠB - TUO a Ústavem geoniky AV ČR, v. v. i.

Také v tomto roce se setkal se značným zájmem cyklus astronomických přednášek „Astronomické repetitorium“, který v září 2009 vstoupil do svého 8. ročníku. Cyklus deseti přednášek byl tentokrát zaměřen na historii přírodních věd a končí v červnu 2010.

Dramaturgický plán HaP v tomto roce zahrnoval tzv. akce měsíce, zde je jejich stručný přehled:

leden - vernisáž výstavy „Pohledy do vesmíru“

únor - přednáška „Kalendář a počítání času“

březen - přednáška „Pocta Albertu Einsteinovi“

duben - Seminář pro učitele

květen - živě uváděný pořad v planetáriu „Romantický májový večer pod hvězdami“

červen - Den dětí v planetáriu s Uffem

červenec - přednáška „Apollo: kroky po Měsíci“

srpen - soutěž „Vyfoťte svou Perseidu“

září - Ostravský astronomický víkend - „Astronomické oči“

říjen - Den otevřených oken do vesmíru

listopad - přednáška „Leonidy s Leonardem aneb jak chytit nejrychlejší meteor“

prosinec - pořad v planetáriu „Vánoce a komety“

V Minigalerii MIRA byly během roku instalovány tyto výstavy:

leden 2009 - červenec 2009 „Pohledy do vesmíru“, výstava měla tři části - první obsahovala fotografie kosmických objektů pořízené na jedné z největších astronomických observatoří světa (Mount Paranal), ve druhé se nacházely umělecké fotografie hvězdáren v České republice a třetí byla tvořena souborem informačních panelů týkajících se světelného znečištění

červenec 2009 - září 2009 „Projekt Apollo“, autorem výstavy je pan Jaroslav Navara, byla tvořena velkoplošnými panely s historií celého programu Apollo, astronauty i jednotlivými měsíčními výpravami

září 2009 - leden 2010 „Snové krajiny“, reprodukce vědeckých a fantastických ilustrací Luďka Peška (1919 - 1999), uvedeno u příležitosti 90. výročí narození

Odborný program na hvězdárně

V roce 2009 působilo ve skupině Eridanus celkem 7 pozorovatelů: Mgr. Hana Kučáková, Kateřina Onderková, ing. Radek Kocián, ing. Jiří Kohoutek, Tomáš Hynek, Tomáš Kalisch a ing. Lubomír Ďurovec. Pozorování byla prováděna dalekohledy Meade a Newton (každý vybaven CCD kamerou ST-8 se sadou filtrů standardního fotometrického systému UBVRI). Cílem pozorování se staly převážně zákrytové proměnné hvězdy programu B.R.N.O., dále excentrické zákrytové hvězdy z programu AsÚ AV ČR v Ondřejově a tranzity exoplanet.

V tomto roce bylo celkem 86 jasných nocí. Pozorovatelé využili 67 (78% !) z nich k pořízení 148 pozorování proměnných hvězd a 10 snímků planet a objektů vzdáleného vesmíru. Nejvíce pozorování pořídila Mgr. Hana Kučáková (103), dále Ing. Radek Kocián (15), Tomáš Hynek (14), Kateřina Onderková (11) a Ing. Jiří Kohoutek (5).

Někteří pozorovatelé se ve dnech 27. - 29. listopadu 2009 zúčastnili 41. konference o výzkumu proměnných hvězd, která se uskutečnila v prostorách Štefánikovy hvězdárny v Praze. Mgr. Haně Kučákové byla Sekcí pozorovatelů proměnných hvězd a exoplanet České astronomické společnosti udělena Cena Jindřicha Šilhána „Proměňář roku“. Uděluje se od roku 2000 za vynikající výsledky na poli proměnných hvězd. Ocenění je pojmenováno po českém astronomovi, pozorovateli proměnných hvězd a učiteli nových pozorovatelů proměnných hvězd, Mgr. Jindřichu Šilhánovi (16. 10. 1944 - 10. 04. 2000).

Publikační činnost a další tvůrčí aktivity

Založení elektronického časopisu „Banka scénářů“ <http://astroscripts.vsb.cz/> (ISSN 1804-1124), malý sborník „Astronomické oči“, který obsahuje referáty z Ostravského astronomického víkendu 2009 (náklad 200 ks, formát A4, barevný), vyšlo 6 čísel bulletinu „Planetárium“ (č. 88 až 93, náklad cca 1400 kusů a také elektronická verze), dvě barevné skládačky s programovou nabídkou pro veřejnost a pro školy, barevná skládačka k pořadu „600 milionů let!!!“ , ostravsko - český slovníček k pořadu „Fajny pořad o městě a hvězdach“ , barevná skládačka „Luděk Pešek“, barevný nástěnný kalendář 2010 (formát A2, náklad 200 ks).

Propagace činnosti

Rozesílání měsíčních programů planetária do tisku (12x), radio Helax, Kiss Morava, Orion, Čas, Český rozhlas Ostrava, televize ČT, TV Polar, Aréna, OU, SU Opava, atd., formou bull. „Planetárium“ a e-mailů, aktuální informace na www stránkách <http://planetarium.vsb.cz>, pravidelné rozesílání informací o činnosti HaP JP e-mailem (na vyžádání), elektronické rozesílání „Oznámení médiím“ (ne

---

pravidelně) na regionální redakce deníků a dalších médií, zasílání článků o nabídce pořadů MS Deníku a Mf Dnes.

Základní a střední školy okresů OV, OP, NJ, FM, KI a vybrané školy z okresů BR, SU a JE jsou o naší činnosti podrobně informovány zasíláním bulletinu „Planetarium“.

Umístění HaP JP na další dvě „akustické“ mapy v Ostravě (celkem již 4), tisk a výlep měsíčních plakátů v Ostravě (na 60 ploch, Schenk, Epona) a Opavě (10 ploch), pět stálých vývěsních skříněk (areál HaP, 3x VŠB-TU, Hlavní třída v Porubě), zařazení propagace aktuální nabídky našich pořadů pro veřejnost do „smyček“, které běží na plazmových obrazovkách v areálu VŠB-TU, rozhlasová a TV propagace - celkem asi 80 vystoupení.

Technický rozvoj

výpočetní technika - notebook Lenovo TP SL410, Lenovo TP SL500, 2x SSD disk 2.5 SATA 64GB Patriot Extréme, 2x SSD disk 32GB Patriot Extréme, MB Intel Skyberg P45, 2x záložní zdroj APC Back UPS 1500VA, zdroj Enermax liberty 500W, grafická karta HP NVIDIA Quadro FX3700 512MB PCIex, grafická karta HP NVIDIA Quadro FX370,256MB,PCIex, 2x LCD monitor 24 inch Samsung, karta Delock Express 34,2x Firewire 1394a, externí HDD 4TB WD sharespace LAN, 3x Industrial case black, CPU Intel Core2 Quad Q9550, RAM 2GB DDR3-1375 Kingston hyper, 2x 19 rozvaděč stojanový 42U včetně ventilátoru a osvětlení, přepínač VGA analog signálů Matrix Gefen VGA s řízením pomocí RS232,IR, 2x rozvaděč Moeller 19-6U - prosklený, 3x PC - industrial case,zdroj Corasair Power TX650Watt, CPU Intel Core2Quad, RAM DDR3-1333Mhz 2x1GB, Solid state disc 32GB Apacer, VGA Gigabyte 285GTX,Motherboard Gigabyte EP45,DVD RW LG

ostatní - objektiv Sigma 18-50mm,F2,8,EX DC Macro, vývojová sada pro krokové motory SDC30x3 včetně krok.motoru sx23-2727,napájecí zdroj PS35, přímočarý motor MEGAMAT 4000N/24V/300mm, duplexní jednotka pro tiskárnu OKI C8600

knihovna - stav knihovny sdružení Proxima je 1316 titulů včetně časopisů, map a atlasů, z toho 33 je přírůstek za tento rok, stav deponátů z knihovny VŠB - TU je 406 titulů včetně časopisů

Prodej literatury a služby návštěvníkům

Sortiment zahrnuje asi 90 druhů zboží, počet položek se v průběhu roku měnil (literatura, pohlednice, mapy, upomínkové předměty), po celý rok byly v provozu oba nápojové automaty firmy Kavamat, prodej cukrovinek zachován v rozsahu minulých let (cca 35 druhů).

Stav

Personální obsazení Hvězdárny a planetária J. Palisy v roce 2009:

Lektoři: PaedDr. Ivana Marková, Ph.D., Bc. Miroslav Otisk a Mgr. Martin Vilášek pracovali po celý rok na plný úvazek, Mgr. Jiří Holuša byl celý rok v pracovní neschopnosti, Mgr. Pavel Kapoun (ukončil pracovní poměr dohodou v lednu) a Mgr. Adam Fišer, který nastoupil na uvolněné místo lektora na plný úvazek 2. listopadu.

Propagace činnosti HaP Mgr. Ivana Češková po celý rok na plný úvazek.

Externisté doc. RNDr. Zdeněk Mikulášek, CSc. (Ústav teoretické fyziky a astrofyziky PřF MU Brno) spolupracoval na vědecké činnosti oddělení po celý rok formou dohody o pracovní činnosti

Mgr. Tomáš Komenda spolupracoval na vytváření animací po celý rok formou dohody o pracovní činnosti

Mgr. Hana Kučáková od března zastupovala Mgr. Holušu (formou dohody o pracovní činnosti)

Technik HaP JP ani v tomto roce neměla stálého technika, o výpočetní techniku se staral po celý rok Bc. Miroslav Otisk, se základní údržbou projekčního přístroje planetária vypomáhal správce objektu Radim Chalupa.

Vedoucí HaP J. Palisy RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D. pracoval po celý rok na plný úvazek.

Na provozu HaP JP se po celý rok podílel také správce objektu Radim Chalupa a v neposlední řadě paní Soňa Schneiderková a paní Marie Kortová, které zastávaly obslužnou činnost všech exkurzí (tj. pokladna, prodej, uvádění a úklid).

Zázemí, bez kterého by Hvězdárna a planetárium J. Palisy nemohla fungovat tvořila stálá podpora vedení HGF, Institutu geodézie a důlního měřictví a řady tzv. celoškolských zařízení (autodoprava, energetika, údržba, knihovna, podatelna atd.).

● neúplný rok 2010

Přehled vybraných akcí a událostí

V sobotu 24. dubna 2010 byla v planetáriu uvedena premiéra pořadu „Virtuální vesmír: Start!“, ve kterém je poprvé v planetáriu v ČR použita stereoskopická

---

projekce (3D). Jedná se o technologii Infitec s pasivními brýlemi a vizualizační prostředí Uniview (v této kombinaci se jednalo o první instalaci v planetáriu na světě). Na podzim byl se stejnou technologií uveden živě uváděný pořad „Virtuální vesmír: Live“.

Na konci června podala HaP JP (respektive VŠB-TU) projekt „Vesmírná brána“ do operačního programu Věda a výzkum pro inovace. Podrobněji o projektu viz dále v textu.

Ve dnech 2. a 3. října byl uspořádán seminář „Ostravský astronomický víkend“ s podtitulem „Vesmírná odysea 2010“, který byl věnován kosmonautice. Seminář byl doplněn výstavou „30 astronomických let“ a večerním hudebním pořadem v planetáriu.

Přehled některých akcí ke 30 astronomickým letům HaP JP:

říjen 2010 - leden 2011

výstava „**30 astronomických let Hvězdárny a planetária Johanna Palisy**“ je umístěna v prostorách Minigalerie Mira v objektu HaP a tvoří ji 30 panelů dokumentujících zásadní astronomické objevy posledních tří desetiletí a připomínajících zásadní události na HaP JP, ke shlédnutí v době provozu pro veřejnost.

16. října 2010

„**Den astronomických otázek a odpovědí**“ klasická „sobota v planetáriu a na hvězdárně“ oblečená do zbrusu nového kabátu, po pořadech v planetáriu budou moci děti i dospělí další hodinku diskutovat s astronomy o věcech, které jim na vesmíru připadají nadmíru zvláštní a podivné.

listopad 2010

výstava „**Nová dimenze**“ bude k vidění po celý měsíc v prostorách Galerie na rektorátě VŠB-TU Ostrava, její součástí bude představení projektu „Vesmírná brána“ a „Experimentarium“.

Vesmírná brána - moderní centrum komunikace vědy

Jedná se o projekt, který umožní z Hvězdárny a planetária Johanna Palisy vytvořit moderní návštěvnické centrum. Celý areál se realizací projektu promění v atraktivní a přívětivé prostředí vybízející k poznávání. Přístavbou nové vstupní prosklené haly se zavěšenými modely kosmických sond návštěvníci vstoupí do prostoru, který v nich navodí pocit otevřenosti a velikosti vesmíru a uvědomí si postavení Země v něm. Budou se zde moci orientovat na otočném modelu hvězdné oblohy, pozorovat letecké a družicové snímky, vidět důkaz otáčení Země na Foucaultově kyvadle.

Jádrem budovy zůstane sál planetária, v němž bude velkoplošná stereoskopická projekce rozšířena o hybridní planetárium a heliodisplay. Tak se návštěvníci ocitnou přímo v centru vesmíru, prolétnou kolem planet Sluneční soustavy a dalších vesmírných objektů.

Všechny veřejně přístupné prostory, rozsáhlejší než dnes, se stanou galerií interaktivních pokusů, kde si nejen děti, ale i dospělí budou moci hrát a poznávat kouzlo přírodních zákonů a zákonitostí. Celá galerie umožní blíže poznat jednotlivé části přírodního prostředí Země. V její přízemní části vznikne prostorově variabilní učebna, v níž se budou realizovat aktivity se skupinami zájemců. Také v přednáškovém sále dojde k modernizaci technologií.

Na sestavení jednotlivých částí expozice se budou podílet odborníci na jednotlivé geovědní disciplíny nejen z Hornicko-geologické fakulty VŠB-TU Ostrava, ale i z Akademie věd či z České kosmické kanceláře. Do realizace projektu budou zapojeni i zahraniční konzultanti s bohatými zkušenostmi s budováním podobných návštěvnických center v Německu či v Severním Irsku. Spolupráci přislíbili i profesionální tvůrci audiovizuálních děl se zkušenostmi s televizní tvorbou a s muzejní činností. Sjednocujícím prvkem celé expozice je představení Země jako součásti vesmíru a vysvětlení jejího místa v něm. Nové astronomické dalekohledy opatřené speciálními filtry umožní zájemcům o pozorování noční oblohy nové zážitky i v prostředí světelně znečištěného velkoměsta. K dennímu pozorování Slunce bude sloužit i zcela nové prostředí venkovního amfiteátru. Pokud projekt úspěšně projde všemi schvalovacími procedurami a úspěšnou realizací, mají se stávající a jistě i mnozí další návštěvníci na co těšit již v roce 2013.

Dodatek:

Historie vzniku BMZ při VŠB a její rozšíření o planetárium

V roce 1974 došlo na Dole Doubrava k důlnímu otřesu, při kterém zahynulo několik horníků. Byl to jeden z prvních otřesů s tak tragickými následky. Při prošetřování této události se uskutečnilo nad mapovou dokumentací v Odboru důlního měřictví a geologie jednání, kde byla mimo jiné předložena i mapa polské části hornoslezské uhelné pánve s vyznačenými seismologickými stanicemi, protože problém důlních otřesů byl v Polsku již několik let aktuální.

V této souvislosti se jednání zúčastnil i ing. Jaromír Matušek, ministr paliv a energetiky a dal pokyn, abychom obdobnou stanici realizovali i v OKD. prof. Dopitou jsem byl pověřen jako vedoucí oddělení důlního měřictví GR OKD, abych získal maximum informací a vypracoval návrh na vybudování obdobného pracoviště v lokalitě OKD.

Uskutečnil jsem řadu služebních cest a odborných konzultací s předními odborníky zahraničními i našimi. Uvedu jen některé, např. pracovníci GIG Katowice, DMT Bochum, VNIMI Leningrad a další. Z odborníků to byl zejména specialista seismolog prof. Tesser z Varšavy, akademik Zátopek, pracovníci VVUÚ Radvanice ing. Zamarski a ing. Staš, z VŠB prof. Neset, prof. Mučka, doc. Malíř, prof. Zamarský, z VUT Brno prof. Vykutíl, z ÚVR Praha ing. Švagr a řada dalších.

Uvádím to tak podrobně proto, že připojení dalších činností k záměru základny by se nepodařilo prosadit, kdyby hlavním argumentem nebyla smrt 5 - 6 horníků při důlním otřesu. Poněvadž jsem původně vystudoval VUT v Bratislavě jako zeměměřický inženýr se zaměřením na geodetickou astronomii, aplikoval jsem v OKD do té doby nepoužívané připojení geodetických pořadů na polárku. Současné byly zahájeny práce na vývoji a výrobě čsl. nevýbušného laseru pro hlubinné doly s VUVET Tesla Praha (ing. Kutík).

Prof. Vykutíl doporučoval v té době vybudování pracoviště, kde by se sledovaly případné změny v tížnicových odchylkách v důsledku slapových jevů. prof. Neset prosazoval výstavbu základny pro měření změn magnetické deklinace.

Do připravovaného záměru jsem zakomponoval většinu z výše uvedených záměrů. O tomto rozšířeném záměru se dověděli i členové Astronomické společnosti v Ostravě, kteří mne pozvali na své jednání. Zde bylo konstatováno, že observatoř na ulici Revoluční v centru Ostravy je situována v krajně nepříznivých podmínkách pro pozorování. Z debaty vyplynula i myšlenka, že město Ostrava by mělo mít i planetárium, stejně jako Praha, Brno nebo Chorzow v Polsku.

Rozjel jsem se tedy k dalším konzultacím ohledně planetária za ing. Malečkem do Valašského Meziříčí, na Kraví horu v Brně, Ondřejova u Prahy a polského Chorzowa a po konzultaci s prof. Nesetem a vedením ObNV v Porubě (ing. Strakoš), jsem tento záměr přiřadil jako nedílnou součást uvažované základny, kterou jsem nazval Astronomicko-geodetická a geofyzikální základna OKD, zkratka

AGGZ. Tento název jsem však musel změnit, protože některé pracovníky ve vedení OKD dráždilo slovo *Astronomicko* ...

Zrodil se název *Báňská měřická základna*, kde kromě základního pracoviště seismologie, bude i výzkumné pracoviště pro důlní měřictví (získali jsme předního pracovníka s vojenskými lasery ing. Utěkala) a k názvu *BMZ* se skromně přidávalo s hvězdárnou a planetáriumem.

Byla vytvořena koordinační skupina tří zainteresovaných partnerů: 1. OKD Ostrava - ing. Ondruš, CSc, 2. VŠB Ostrava - doc. ing. Malíř, CSc, 3. ObNV Ostrava - ing. Strakoš, předseda. Tým odborných poradců ochotných k bezplatné spolupráci tvořili: prof. Neset, prof. Dopita, prof. Vykutil, prof. Mučka, ing. Zamarski, ing. Maleček.

Ministr FMPE ing. Matušek zemřel, ale nový ministr ing. Ehrenberger ve vazbě na prof. Neseta a zejména ing. Vlastimila Dlabaju, investičního ředitele GŘ OKD, dali záměru jednoznačnou podporu a potřebné finanční prostředky byly svolněny.

Vedení GŘ OKD rozhodlo, že projekt zpracují *Báňské projekty Ostrava* (konkrétně pracoviště ve Val. Meziříčí), investorstvím byla pověřena OKD Správa sídlišť (ing. Růžička a ing. Gurňáková) a dodavatelem OKD *Báňské stavby* spolu s *Báňskými strojírnami*.

V otázce planetária, které jsem musel neustále zdůvodňovat, byla má argumentace, že Ostrava potřebuje pro výchovu mladé generace pracoviště, které je povede k materialistickému chápání světa, akceptována, ale zejména proto, že se za tuto myšlenku postavil můj přítel a spolupracovník z působiště na Dole I. máj v Karviné, ing. Bronislav Michejda. Ten mi účinně pomohl i prosadit umístění základny v *Krásném Poli* a to i přes odpor hlavního architekta ing. Bartoně a ing. Strnadla.

Musím objektivně přiznat, že bez podpory ing. Michejdy by vedení OKD planetarium ze záměru asi vyloučilo. Na dodávku planetária (v té době největšího v ČSSR), hvězdářských dalekohledů a otáčivých kopulí obou pracovišť byla uzavřena dohoda s firmou C. Zeiss Jena v NDR. Jedním z požadavků firmy bylo i dodání panoramatických pohledů Ostravy na umělý horizont v planetáriu. Oslovil jsem řadu umělců v Ostravě, ale jejich finanční požadavky byly neúměrné. Tohoto úkolu se ujal můj přítel, důlní měřič a amatérský malíř ing. Jiří Jedlička.

Motto základny jsem před slavnostním otevřením zvolil trochu pateticky *Z hlubin země ke hvězdám*. Ze zápisů, které máte jistě k dispozici vyplývá, že provozovatelem základny bude VŠB a jednotlivá pracoviště obsadí podle svých potřeb OKD a ObNV Poruba. Po uvedení do provozu byl jmenován prvním ředitelem *BMZ* doc. ing. Antonín Malíř, CSc.

To, že se záměr podařilo na tu dobu poměrně rychle realizovat, je díky entuziasmu osob, které se tohoto úkolu ujal a které měly podporu vlivných pracovníků na různých úrovních.

Má odpověď na Vaši otázku, jak vznikla myšlenka do vybudování planetária se dá shrnout takto: 1. vyplynula z debaty na Astronomické společnosti přibližně v roce 1975, 2. byla podporována vedením ObNV Poruby a ing. Michejdou z KV KSČ, 3. mnou byla zapracována do návrhu investičního záměru, obhajována a zrealizována.

Informativní materiál od ing. Jaroslava Ondruše, CSc., garanta za OKD Ostrava při realizaci výstavby

sepsáno v Brně v dubnu roku 2005

Seznam použité literatury

Zemský archiv v Opavě fond Policejní ředitelství Moravská Ostrava, Přírodovědecká společnost,
poř. č. 616, kart. 2124

Petr Kucharčík, Historie ostravské astronomie, HaP BMZ VŠB Ostrava 1990, ISBN 80-7078-022-3

Kroniku zpracoval Tomáš Gráf podle výročních zpráv a fragmentů statistik z let 1980 – 1989 a uvedené literatury. Jakékoliv další použití těchto informací je podmíněno souhlasem HaP JP VŠB-Technické univerzity Ostrava.
